

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Matija Lisac

Naslov diplomske naloge: Odnos LGBT skupnosti do Parade ponosa v Sloveniji

Kraj: Ljubljana	Leto: 2014	Št. strani: 119	Št. slik: 2
Št. grafov: 24	Št. tabel: 24	Št. virov: 42	Št. prilog: 3

Mentor:izr. prof. dr. Vesna Leskošek

Deskriptorji: LGBT, homoseksualnost, geji, lezbijke, biseksualnost, transeksualci, transporniki, parada ponosa, aktivizem, gibanje

Diplomsko delo zajema dva sklopa, teoretičnega in raziskovalnega. V teoretičnem delu so opisani zgodovina in pomen LGBT gibanja v Zahodnem svetu in Sloveniji ter njegovi dosežki. Poseben poudarek je še na začetkih Parade ponose, ter pomenu, ki ga dogodek nosi za LGBT skupnost. V raziskovalnem delu sem poskušal ugotoviti odnos LGBT skupnosti in posameznikov do Parade ponosa v Sloveniji, tako da sem raziskoval pomen, ki ga dogodku pripisuje LGBT, vpliv, ki ga ima na njihova življenja in razloge za (ne)udeleževanje dogodka. Prav tako sem želel zvedeti ali se cilji in namen Parade ponosa skladajo z dejanskimi željami in potrebami LGBT skupnosti in posameznikov v Sloveniji.

Title: LGBT community relations towards the Pride Parade in Slovenia

Descriptors: LGBT, homosexuality, gay, lesbian, bisexuality, transexuality, transgender, pride parade, activism, movement

The thesis contains theoretical and research part. The theoretical part is a description of history and meaning of the LGBT movement in Western world and its achievements with emphasis on beginnings of Pride parades and its meanings to the LGBT community. In the research part I tried to determine the relations of the LGBT community and its members towards the Pride parade in Slovenia, through research of the meaning that LGBT members hold to the event, the impact it has on their lives and the reasons for (non)participation of the Pride parades. Also I wanted to find out if the objectives and purpose of the Pride parade are consistent with actual needs and wishes of the LGBT community and its members in Slovenia.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

**ODNOS LGBT SKUPNOSTI DO PARADE
PONOSA V SLOVENIJI**

Mentorica:izr. prof. dr. Vesna Leskošek

Matija Lisac

Ljubljana 2014

Predgovor

Parade ponosa sem se prvič udeležil leta 2007, s prijatelji smo se skupaj pridružili prireditvi predvsem zaradi podpore in skupnih vrednot, ki smo si jih delili, tukaj mislim predvsem na osebno svobodo, svobodo izražanja in na splošno vero v človekove pravice. Odpor do homoseksualcev, diskriminacija in nasilje nad LGBT skupnostjo so mi bili vedno precej nerazumljivi pojavi. Ker nisem del same LGBT skupnosti, pa sem dejansko problematiko, s katero se ta skupnost srečuje, zelo slabo poznal oziroma je skorajda nisem. Skozi leta pa sem bil priča najrazličnejšim oblikam diskriminacije in nasilja, tako nad LGBT posamezniki kot celo skupnostjo; od verbalnega nasilja in fizičnega nasilja, sovražnega govora pa do sistemske diskriminacije, npr. pri vprašanih posvojitvah, porok in ostalih socialnih pravic. Več takih primerov sem zasledil, bolj me je problematika zanimala in bolj se mi je zdelo pomembno, da to skupnost (vsaj v svojem skromnem smislu) podprem. Tudi dejstvo, da sem spoznal mnogo čudovitih oseb, ki so pač homoseksualne, je verjetno pripomoglo k mojemu zanimanju za problematiko, ki zadeva LGBT, in ne nazadnje tudi k odločitvi za prakso v društvu Legebitra ter k izdelavi tega diplomskega dela. Parada ponosa se mi je zazdela še posebej zanimiva, saj je edini večji LGBT dogodek, ki sem ga imel priložnost spoznati, zajema pa precej širok namenski spekter, od protesta do zabave. Parada ponosa pa je na sploh zmeraj dvigovala (in še dviguje) veliko prahu med širšo populacijo, vsi zelo radi povejo svoje mnenje o prireditvi, homoseksualnosti, o svojih moralnih načelih in pogledih na svet in kako se ta dogodek sklada (ali pa ne) z njihovim nazori. V času izvedbe dogodka se pojavljajo tudi članki, javni komentarji in nagovori, velikokrat so le-ti zelo sovražni, nekateri grede tako daleč, da homoseksualnost primerjajo s pedofilijo. Nikoli pa nisem zasledil prav veliko informacij o tem, kaj si pripadniki LGBT skupnosti mislijo o Paradi ponosa, od tistih nekaj LGBT oseb, ki jih poznam, pa sem dobil zelo različna sporočila, predvsem me je presenetilo dejstvo, da marsikdo dogodka ne odobrava in bi raje videl, da sploh ne obstaja.

To so na kratko okoliščine in razlogi, ki so me privedli do odločitve, da bi poskusil raziskati odnos LGBT skupnosti do Parade ponosa v Sloveniji. Poleg tega sem takrat opravljal prakso na društvu Legebitra, kar mi je omogočilo lažji dostop do LGBT populacije, sploh ker so bili tudi zaposleni v društvu projektu naklonjeni in so mi z veseljem ponudili pomoč pri izdelavi naloge (predvsem pri priporočilih literature in izdelavi vprašalnika), saj jim je, kot prvo, tematika zanimiva, nadaljnje pa jim je tudi dobrodošel feedback na predmet Parade ponosa, še

posebno kot LGBT aktivistom in soorganizatorjem dogodka. Na tem mestu bi se tudi zahvalil vsem zaposlenim v društvu *Legebitra*, predvsem pa Jasni Magič.

Naloga je sestavljena iz dveh delov, teoretičnega in raziskovalnega. V prvem, teoretičnem delu poskušam osvetliti zgodovino in pomen LGBT gibanja ter različnih oblik aktivizma v zahodnem svetu in Sloveniji, tako kot ga vidijo LGBT teoretiki, raziskovalci, aktivisti in člani društev, saj je, kot prvo, to gibanje sploh privedlo do Parade ponosa, kot drugo, pa ta dogodek zastopa ideje in interese tega gibanja. Dodaten poudarek je posvečen še pomenu, ki ga Paradi ponosa pripisuje LGBT.

Drugi del vsebuje raziskavo o odnosu LGBT skupnosti do Parade ponosa v Sloveniji. To pomeni, da sem poskušal ugotoviti pomen Parade ponosa tako za LGBT skupnost kot njene posameznike, zanimalo me je tudi, kako Parada vpliva oziroma je vplivala na njihova življenja. Prav tako sem želel zvedeti, ali se cilji in namen Parade ponosa skladajo z dejanskimi željami in potrebami LGBT skupnosti in posameznikov v Sloveniji in v kakšni meri. Glede na to, da je LGBT skupnost ravno tako heterogena kot vsa ostala družba, sem poskusil ugotoviti tudi, ali obstajajo statistične razlike med mnenji oseb z različnimi značilnostmi ali okoliščinami, na primer. kraju bivanja, dejstvu, da je oseba razkrita ali ne, in spolno ter osebno identiteto.

Za konec bi se še zahvalil vsem, ki so me pri delu podpirali in pomagali, posebno pa svoji družini. Brez vas bi bil izgubljen. Posebna zahvala gre še mentorici dr. Vesni Leskošek.

KAZALO

Predgovor	3
1. Teoretični uvod	10
1.1. LGBT	10
1.1.1. Homoseksualnost, geji in lezbijke	10
1.1.2. Biseksualnost in biseksualci/-ke	12
1.1.3. Transosebe	13
1.1.4. Interseksualci	13
1.1.5. Queer	13
1.2. Gibanje za pravice LGBT v zahodnem svetu	14
1.2.1. Predstonewallsko obobje	14
1.2.2. Stonewallski upor in njegove posledice	16
1.2.3. Osemdeseta in epidemija aidsa	18
1.2.4. Devetdeseta in novo tisočletje	19
1.3. LGBT gibanje v Slovenji	22
1.3.1. Festival Magnus	23
1.3.2. Začetki gejevskega gibanja – sekcija ŠKUC-Magnus	24
1.3.3. Začetki lezbičnega gibanja – sekcija ŠKUC-LL	24
1.3.4. Gibanje lezbijk, gejev, biseksualcev in transoseb	26
1.3.5. LGBT organizacije in skupine	30
1.4. Zgodovina Parad ponosa v Sloveniji	33
1.4.1. Cafe Galerija	33
1.4.2. Obvoznica mimo nestrpnosti – pohod proti homofobiji	34
1.4.3. Ostale Parade ponosa	35
1.5. Pomen Parade ponosa za LGBT skupnost	37
2. Opredelitev problema	42
3. Metodologija	44
3.1. Vrsta raziskave	44
3.2. Spremenljivke	44
3.3. Merski instrument	45
3.4. Populacija in vzorec	45
3.5. Metoda zbiranja empiričnega gradiva	46
3.6. Obdelava gradiva	47

4.	Rezultati.....	49
4.1.	Starost	49
4.2.	Kraj bivanja.....	50
4.3.	Spolna identiteta	50
4.4.	Razkritost.....	52
4.5.	Zgodovinska in politična pomembnost Parade ponosa	53
4.6.	Seznanjenost z zgodovino Parade ponosa v Ljubljani	53
4.7.	Udeležba na Paradi ponosa.....	54
4.8.	Način udeležbe na Paradi ponosa	55
4.9.	Razlog za udeležbo na Paradi ponosa	57
4.10.	Razlog za neudeležbo na Paradi ponosa	58
4.11.	Odnos do Parade ponosa	59
4.12.	Vzroki za negativen odnos do Parade ponosa	61
4.13.	Potreba po Paradi ponosa v Sloveniji.....	62
4.14.	Razlog za potrebo po Paradi ponosa.....	63
4.15.	Način organizacije in izpeljave Parade ponosa v Sloveniji	65
4.16.	Zastopanje interesov in potreb LGBT, vpliv na medijsko reprezentacijo in vpliv na vidnost LGBT skupnosti v širši družbi	66
4.17.	Vpliv Parad ponosa na življenje LGBT oseb	69
4.18.	Način vpliva Parad ponosa na življenje LGBT oseb	70
4.19.	Prispevanje Parade ponosa k dolgoročnim spremembam zakonodaje in politik, ki bi stremele po popolni enakopravnosti istospolno usmerjenih	71
4.20.	Vpliv Parade ponosa na problem homofobije in diskriminacije LGBT	72
4.21.	Potreba po Paradi ponosa v primeru popolnega izenačenja pravic LGBT skupnosti.....	74
5.	Preverjanje hipotez	75
6.	Razprava	80
7.	Sklepi	84
8.	Predlogi	86
9.	Literatura.....	87
9.1.	Internetni viri.....	91
10.	Priloge	92
10.1.	Anketni vprašalnik.....	92
10.2.	Mreže odgovorov	96

10.3.	Izjava o avtorstvu	120
-------	--------------------------	-----

KAZALO GRAFOV

Graf 4.1. – Starost (n = 115).....	49
Graf 4.2. – Kraj bivanja (n = 122).....	50
Graf 4.3. – Spolna identiteta (n = 121).....	51
Graf 4.4. – Razkritost (n = 121).....	52
Graf 4.5. – Zgodovinska in politična pomembnost Parade ponosa (n = 123).....	53
Graf 4.6. – Seznanjenost z zgodovino Parade ponosa v Ljubljani (n = 123).....	54
Graf 4.7. – Udeležba na Paradi ponosa (n = 123).....	55
Graf 4.8. – Način udeležbe na Paradi ponosa (n = 60).....	56
Graf 4.9. – Razlog za udeležbo na Paradi ponosa (n = 60).....	58
Graf 4.10. – Razlog za neudeležbo na Paradi ponosa (n = 97).....	59
Graf 4.11. – Odnos do Parade ponosa.....	61
Graf 4.12. – Najbolj pogosti razlogi za negativen odnos do Parade ponosa.....	62
Graf 4.13. – Potreba po Paradi ponosa v Sloveniji.....	63
Graf 4.14. – Razlog za potrebo po Paradi ponosa.....	64
Graf 4.15. – Način organizacije in izpeljave Parade ponosa v Sloveniji.....	65
Graf 4.16.1. – Zastopanje interesov in potreb LGBT, vpliv na medijsko reprezentacijo in vpliv na vidnost LGBT skupnosti v širši družbi – povprečne vrednosti.....	67
Graf 4.16.2. – Parada ponosa v Sloveniji zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti (n = 121).....	67
Graf 4.16.3. – Parada v Sloveniji vpliva na medijsko reprezentacijo LGBT (n = 121).....	68
Graf 4.16.4. – Parada v Sloveniji vpliva na prepoznavnost LGBT skupnosti v širši družbi (n = 121).....	69
Graf 4.17. – Vpliv Parad ponosa na življenje LGBT oseb (n = 122).....	70
Graf 4.18. – Način vpliva Parad ponosa na življenje LGBT oseb (n = 45).....	71
Graf 4.19. – Prispevanje Parade ponosa k dolgoročnim spremembam zakonodaje in politik, ki bi stremele po popolni enakopravnosti istospolno usmerjenih (n = 123).....	72
Graf 4.20. – Vpliv Parade ponosa na problem homofobije in diskriminacije LGBT.....	73
Graf 4.21. – Potreba po Paradi ponosa v primeru zakonodaje, ki bi bila popolnoma enakopravna do LGBT skupnosti.....	74

KAZALO SLIK

Slika 1 – Zakoni, ki se nanašajo na istospolna partnerstva v različnih državah Evrope	21
Slika 2 Mavrični zemljevid Evrope – Pravni in politični položaj LGBT	21

KAZALO TABEL

Tabela 4.1. – Starost	49
Tabela 4.2. – Kraj bivanja	50
Tabela 4.3. – Spolna identiteta	51
Tabela 4.4. – Razkritost/outiranost.....	52
Tabela 4.5. – Zgodovinska in politična pomembnost Parade ponosa	53
Tabela 4.6. - Seznanjenost z zgodovino Parade ponosa v Ljubljani	54
Tabela 4.7. – Udeležba na Paradi ponosa.....	55
Tabela 4.8. – Način udeležbe na Paradi ponosa	56
Tabela 4.9. – Razlog za udeležbo na Paradi ponosa.....	57
Tabela 4.10. – Razlog za neudeležbo na Paradi ponosa.....	59
Tabela 4.11. – Odnos do Parade ponosa.....	60
Tabela 4.13. – Potreba po Paradi ponosa v Sloveniji	62
Tabela 4.14. – Razlog za potrebo po Paradi ponosa.....	64
Tabela 4.15. – Način organizacije in izpeljave Parade ponosa v Sloveniji	65
Tabela 4.16 – Zastopanje interesov in potreb LGBT, vpliv na medijsko reprezentacijo in vpliv na vidnost LGBT skupnosti v širši družbi.....	66
Tabela 4.17. – Vpliv Parad ponosa na življenje LGBT oseb	69
Tabela 4.19. – Prispevanje Parade ponosa k dolgoročnim spremembam zakonodaje in politik, ki bi stremele po popolni enakopravnosti istospolno usmerjenih.....	71
Tabela 4.20. – Vpliv Parade ponosa na problem homofobije in diskriminacije LGBT	73
Tabela 4.21. – Potreba po Paradi ponosa v primeru popolnega izenačenja pravic LGBT skupnosti.....	74
Tabela 5.1. – Odnos glede na razkritost – frekvenčna porazdelitev	76
Tabela 5.2. – Odnos glede na razkritost – hi-kvadrat razporeditev	77
Tabela 5.3. – Odnos glede na identiteto – frekvenčna porazdelitev	77
Tabela 5.4. – Odnos glede identiteto – hi-kvadrat porazdelitev	78
Tabela 5.5. – Odnos glede na kraj bivanja – frekvenčna porazdelitev	78

Tabela 5.6. – Odnos glede na kraj bivanja – hi-kvadrat porazdelitev79

1. Teoretični uvod

1.1. *LGBT*

Kratice LGBT je okrajšava za populacijo ljudi, ki se identificirajo kot lezbijke (L), geji (G), biseksualci/-ke (B) in transosebe (T). Kratice so pojavljajo tudi v variacijah GLBT, LGBTQ in LGBTIQ, kjer »I« označuje »interseksualce«, »Q« pa »queer«. Sam bom uporabljal kratico LGBT, saj se ta v kontekstu skupnosti tudi največkrat pojavlja v literaturi. V nadaljevanju bom na kratko opisal vse skupine, ki jih ta kratica označuje.

1.1.1. Homoseksualnost, geji in lezbijke

Homoseksualnost bi se v slovenščino dobesedno prevedlo istospolnost. Termin, ki je skovanka grške predpone »homo«, ki pomeni »isto«, in latinskega korena »sexus«, ki se prevede kot »spol«, je prvi uporabil Karl-Maria Kertbeny, ko je nasprotoval pruskim zakonom o sodomiji. Homoseksualno vedenje je seveda obstajalo že davno pred nastankom besede, vendar kot Foucault pokaže, subjekt ne obstaja, dokler se o njem ne vzpostavi javni diskurz (Kuhar, 2001: 10). Različnih mnenj, teorij in predsodkov o homoseksualnosti v zgodovini ne manjka, obsegajo pa od trditev, da je greh, da je duševna oziroma vedenjska motnja, do današnjega razumevanja homoseksualcev kot spolne manjšine. Definicije homoseksualnosti se nanašajo predvsem na posameznikovo spolno usmerjenost in vedenje, beseda je torej predvsem omejena na spolno življenje, in ne na preostale vidike, kot so čustva, identiteta in kultura. Treba je še dodati, da se je beseda homoseksualnost tja do druge polovice 20. stoletja uporabljala skoraj izključno za moške, saj je bila ženska seksualnost oziroma »spolnost brez penisa« nedoumljiva in po večinskem mnenju ni mogla obstajati.

Beseda gej izvira iz angleške besede »gay«. Ta je sprva pomenila biti vesel, radosten in brezskrben, pred petdesetimi pa je tudi označevala promiskuiteto. V obdobju seksualne revolucije pa je beseda dobila novo konotacijo, začela se je nanašati na homoseksualne osebe,

predvsem tiste moškega spola.¹ Termin lezbijka se nanaša na homoseksualne ženske. Lezbijka je izpeljanka iz besede »Lesbos«, otoka, na katerem je bila rojena grška pesnica Sapfo, ki je svojo poezijo, predvsem ljubezenske pesmi, posvečala tudi ženskam.²

Obe poimenovanji sicer družijo pomen, ki se nanaša na homoseksualnost, vendar razlaga, ki temelji le na spolni usmerjenosti, ni zadostna. Biti gej oziroma lezbijka je namreč predvsem stvar osebne identitete ter sloga življenja, kulture in skupnosti, ki so se okoli te identitete razvili. Gej sekcija Magnus je, recimo, razliko med homoseksualcem in gejem definirala tako: »Gay je oseba, ki je seksualno nagnjena k istemu spolu, vendar to svoje nagnjenje realizira prek socialnih faktorjev. Na tak način izgrajuje svoj jezik, modo, umetnost, svojo zavest in svoje institucije, kot so bari, časopisi, centri – skratka skupnost. Na drugi strani pa je homoseksualec nekdo, katerega kontakt z osebami istega spola se začne in konča pri seksu, brez neke jasne zavesti o svoji pravi identiteti.« (Velikonja, 2004: 11)

Isto velja tudi za lezbijke, čeprav so se te v zgodovini srečevale z nekoliko drugačnimi problemi kot geji, saj so kot ženske nosile še dodatno stigmo. Tudi idejo ženske seksualnosti so zgradili izključno moški, in če se je lezbištvo že zaznalo, je bilo videno predvsem kot odsotnost moškega v življenju ženske. Ženska homoseksualnost v bistvu nikoli v zgodovini ni bila specifično prepovedana (ne v verskih zapisih ne v zakonikih), saj je ženska spolnost lahko obstajala le kot del moške. Moška homoseksualnost se je sicer dojemala kot nečista in nemoralna, vendar tudi kot pretirano in deviantno seksualno izražanje. Koncept je torej temeljil na »preveč« seksualnosti. Na drugi strani so ženske, ki so izšle iz tradicionalne vloge, označili kar za »brezspolne« ali kot tretji spol. (Faderman v Tratnik in Segan, 1995: 9)

¹ Vir je angleški etimološki slovar, dostopno na http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=gay&searchmode=none.

² Vir je angleški etimološki slovar, dostopno na http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=lesbian&searchmode=none.

Vseeno pa geje in lezbijke večkrat kot ne povezuje isti problem homofobije³ in seksizma, saj je moška homoseksualnost pogosto razumljena kot zavrnitev moškosti. (Kuhar, 2001: 87)

1.1.2. Biseksualnost in biseksualci/-ke

Biseksualnost se v literaturi pokaže kot veliko bolj zahtevna za definiranje. Firestein (v Weber in Heffern, 2008: 69) jo razloži kot erotično, čustveno in spolno privlačnost do oseb obeh spolov. Sicer je v tej definiciji opisanih kar nekaj nivojev, vendar se predvsem pozablja aspekt identitete, saj ni nujno, da se oseba, ki čuti vse naštete stvari, dojema kot biseksualno in nasprotno, nekateri še nikoli niso začutili omenjene privlačnosti, pa se vseeno dojemajo kot biseksualne. Tako je mogoče biseksualnost boljše zajel Potoczniak (2007: 120), ki jo definira kot privlačnost, vedenje, občutja in identifikacijo. Ker je za mojo nalogo predvsem pomemben vidik samoidentifikacije, mislim, da je ta razlaga zadostna, in se ne bom zapletal v nadaljnje definiranje.

Kot enega ključnih problemov biseksualnosti bi izpostavil njeno nevidnost, celo znotraj LGBT skupnosti in tudi literature, ki se veliko bolj osredotoča na homoseksualnost. Biseksualci namreč s svojo spolno usmerjenostjo v oba spola v bipolarnem dojemanju sveta težko dobijo prostor. Če so homoseksualci za večinsko, heteroseksualno populacijo tisti drugi pol, biseksualci ne sodijo nikamor. So sivina med črno-belimi, v binarnem pogledu tako hetero kot homoseksualcev so to tisti, ki se ne morejo odločiti, tisti, ki se še niso dovolj razvili, tisti, ki so vmes. Nekateri celo trdijo, da biseksualnost sploh ne obstaja (Callis, 2009: 217–218) Tudi termin biseksualnost, ki je sestavljen iz latinske predpone »bis«, ki pomeni znova, dvakrat, in korena »sexus«, ki pomeni spol, je precej neroden, saj pri biseksualcih ne gre za dvakratno spolno usmerjenost, temveč eno, ki gre v vse smeri, lahko bi pa tudi rekli, da sploh niso usmerjeni. Naklonjenost pač čutijo do osebe, spol ni pomemben. Zato se nekateri biseksualni ljudje bolj identificirajo z izrazom panseksualnost (»pan« je grška predpona, ki pomeni »vse«), ki zavrača binarni pogled na družbeni spol.

³ Termin homofobija združuje odpor, obsojanje, nestrinjanje in nasilno vedenje do istospolno usmerjenih. Za takšno vedenje do biseksualcev in transoseb obstajata sicer termina bifobija in transfobija, vendar se izraz homofobija velikokrat posploši kar na celo LGBT skupnost in kot takega ga bom uporabljal tudi jaz.

Tudi v poglavjih o LGBT gibanju bomo lahko videli, da se predvsem omenjajo gejevsko in lezbično gibanje in kultura, medtem ko biseksualci niso posebno predstavljeni oziroma v veliko manjši meri.

1.1.3. Transosebe

V tem izrazu je zajetih precej skupin in spolnih variacij. Najpogosteje se transosebe delijo na transeksualce (»transsexual«) in transpolnike (»transgender«). Prvi si z medicinsko pomočjo skušajo spremeniti fizični spol, medtem ko transpolniki predvsem spreminjajo svoj družbeni spol, tako da sprejemajo socialne vloge in vedenje nasprotnega spola. Večkrat pa se v to skupino dodajajo tudi interseksualci in vsi ostali, ki niso del splošnih družbenih norm moškosti in ženskosti. V nasprotju z drugimi LGBT skupinami, transoseb ne povezuje nujno ista spolna usmerjenosti, saj ta variira od hetero-, homo- in biseksualnosti do aseksualnosti. Transosebe so velikokrat deležne tako imenovane interne homofobije. Ta se večinoma kaže kot predsodek, da transosebe LGBT skupnosti dajejo slab glas in mečejo negativno luč na normalne v skupnosti, tem primeru bi to bili geji in lezbijke.

1.1.4. Interseksualci

Interseksualci so vsi tisti, katerih biološki spol ne ustreza delitvi na moške in ženske. Čeprav se je medicina zedinila, da so telesa interseksualcev biološko gledana normalna, vendar redka, enostavno ne spadajo v binarno delitev spola človeške družbe. Večinoma je razlog atipični kromosomski, genitalni ali hormonski razvoj. (Stryker, 2004)

1.1.5. Queer

»Queer« je angleška beseda, ki je originalno bila sinonim za »čuden«. v 20. stoletju pa je to postal slabšalni pridevek za geje in lezbijke. Čeprav se beseda še danes uporablja za protigejevsko retoriko, pa je to besedo prevzelo tudi queer gibanje, ki je nastalo v osemdesetih letih prejšnjega stoletja in je med drugim želelo tudi odpraviti negativno konotacijo besede. V smislu, kot jo dojema queer gibanje, je to beseda, ki združuje vse, katerih seksualnost družba

ne uvršča med kulturno sprejemljivo, in ne le homoseksualce.⁴ Termin je torej predvsem družbeno-političnega značaja in se veže na samokategorizacijo pripadnikov. »Queerstvo nasprotuje vsakršnim poskusom reguliranja identifikacije ter kakršnimkoli shemam biološkega redukcionalizma« (Podkrajšek, 2009: 10). Queer teorijo še posebno zanimajo seksualna vedenja, identitete in kategorije normalne in deviantne spolnosti, ki jih vidijo kot izključno družbeni in kulturni konstrukt. Kot taka nasprotuje težnji po normalnosti nekaterih gejevskih in lezbičnih skupin ter se trudi prikazati ponotranjeno heteroseksistično mentaliteto,⁵ ki se pojavlja tudi znotraj LGBT literature in skupnosti (Kaczorowski, 2004).

1.2. Gibanje za pravice LGBT v zahodnem svetu

1.2.1. Predstonewallsko obdobje

Koncept boja za pravice homoseksualcev se rodi z ustanovitvijo Znanstveno humanitarnega komiteja leta 1897 v Berlinu. Cilji komiteja so bili prepoved paragrafa 175⁶, izobraževanje ljudi in spodbujanje homoseksualcev, da se borijo za svoje pravice. Leta 1899 je Magnus Hirschfield, ustanovitelj Znanstveno humanitarnega komiteja, ki je meril na boljšo obravnavo spolnih manjšin, začel izdajati tudi prvo strokovno revijo posvečeno homoseksualnosti. Po koncu 1. svetovne vojne ustanovi še Inštitut za seksualno znanost, kjer je zaposlil tudi transpolne osebe. Bil je tudi pionir na področju transeksualnih operacij (Stryker, 2004). V času nacistične Nemčije pa so inštitut in večino raziskav na žalost popolnoma uničili. Tudi prej se je sicer že pojavljala diskurz o homoseksualnosti, nekaj posameznikov, kot sta bila Karoly Maria Bankert, ki je leta 1869 napisal pamflet o homoseksualnem gonu (Lešnik, 1991: XII), ter Karl Heinrich Ulrich, je tudi javno nasprotovalo protihomoseksualni zakonodaji, vendar bi tem posamičnim poskusom zagovarjanja homoseksualcev še težko rekli gibanje. Nemški vzor za nekaj časa spodbudi nastajanje skupin, ki so se poskušale boriti za pravice homoseksualcev tudi drugje v Evropi, vendar v času druge svetovne vojne poniknejo (Kuhar, 2001: 61–65). So se pa semena, ki so jih ti prvi poskusi zagovarjanja homoseksualnosti

⁴ Vir je GLBTQ slovar, dostopen na <http://www.glbtc.com/glossary.php?word=queer&part=>.

⁵ Na kratko bi heteroseksizem lahko opisal kot sklop določenih družbenih praks, ki zagotavljajo, da ostaja heteroseksualnost v javnih in socialnih institucijah in prostorih privilegirana.

⁶ 175. člen nemškega kazenskega zakonika, ki je med drugim urejal tudi homoseksualne odnose. Le-ti so bili od leta 1871 pa do 1994 prepovedani.

posejali, pokazala v nastanku tako imenovanega homofilskega gibanja ki je nastalo v petdesetih letih 20. stoletja v ZDA in ga štejemo kot prvo gibanje za pravice LGBT oseb. Homofilija je v tem obdobju postal zelo priljubljen izraz, saj v nasprotju s homoseksualnostjo, ki se kot beseda nanaša predvsem na spolnost (seksualnost), ta poudarja ljubezen (filija). Najpomembnejši predstavniki homofilskih gibanj so bile organizacije Mattachine Society in Daughters of Bilitis v Ameriki ter francoski Arcadie in britanski Homosexual Law Reform Society v Evropi. Čeprav so ta gibanja želela povišati strpnost večinske družbe, so sprva zagovarjala vključevanje homoseksualne skupnosti tako, da bi se le-ti vedli čim bolj sprejemljivo in normalno (Matzner, 2004). S tem naj bi heteroseksualni večini pokazali, da homoseksualne osebe niso tako različne od heteroseksualnih. Nekateri homofili so zagovarjali celo prikrivanje svoje spolne usmerjenosti. Že Goffman (1963) pokaže, da je prikrivanje stigme ena izmed najbolj pogostih strategij, ki jih nosilci stigme uporabljajo za spopadanje z nerazumevajočo družbo in procesi diskriminacije. Ker homoseksualna spolna usmerjenost osebe stigmatizira, je precej logično, da je sporočilo o prikrivanju spolne identitete, ki so ga nekateri homofili zagovarjali, veliko LGBT oseb ponotranjilo in upoštevalo. Za prikrivanje spolne identitete ima LGBT skupnost svoj izraz, »živeti v klozetu«, ki izhaja iz angleškega izraza »to live in the closet«. Nasprotno se za razkritje uporabljata izraza »coming out« in »outiranje«. »Coming out (of the closet)« torej pomeni razkritje seksualne identitete svoji okolici, še posebno družini, prijateljem in ostalim pomembnim osebam. Treba je poudariti, da to ni enkratni dogodek, temveč je proces, ki traja vse življenje, saj se vedno znova pojavljajo situacije, v katerih se je treba znova odločati za razkritje spolne identitete (Latimer, 2004).

Proti koncu šestdesetih in v začetku sedemdesetih let 20. stoletja pa so se začela rojevati raznovrstna družbena gibanja, ki so prevzela bolj radikalen pristop v obliki nekonformnega obnašanja, izgrediv, protestov in na splošno upora proti nepravičnemu družbenemu redu, ki so tudi LGBT gibanjem dala filozofski in organizacijski model za kolektivno akcijo (Kuhar, 2001: 76). Ko govorim o novih družbenih gibanjih, mislim na gibanja manjšin, feministična in študentska gibanja ter tudi na nastanek določenih mladinskih in glasbenih (sub)kultur (sprva hipijevska, kasneje pa tudi pank subkultura), ki so jih prav tako povezovala vrednote o enakopravnosti, pravici do drugačnosti, svobodnem odločanju, strpnosti ter načela enakosti in splošnih človekovih pravic. LGBT gibanja, še posebno pa lezbična, so se velikokrat povezovala s feminističnimi in alternativnimi gibanji, saj jih je vezala skupna ideologija. Feministične avtorice so poudarjale vpliv patriarhalnih vrednot na oviranje neodvisnosti žensk

in tudi na razvoj ženske seksualnosti. Zatiranje lezbijk zanje ni pomenilo le osebne problematike, temveč tudi politično temo tako za ženske kot za moške ne glede na njihovo spolno usmerjenost (Browning v Tratnik in Segan, 1995: 15). Tudi gejevska gibanja so v feminizmu videla skupno točko, saj jih je prav tako povezoval problem homofobije in seksizma: moška seksualnost je namreč pogosto razumljena kot zavrnitev moškosti, kar posledično pomeni, da se moškost vrednostno uvršča nad ženskostjo (Kuhar, 2001: 78). To in še mnogo drugih nazorov, še posebno tistih, povezanih s seksualnimi normami in heteroseksizmom, je gejevska in lezbična gibanja močno povežalo s feminističnimi, tako da je veliko gejevskih in lezbičnih organizacij/skupin delovalo pod okriljem širših feminističnih gibanj.

Vse te družbene spremembe in nastanki novih gibanj so bili razlog za izgrede 28. junija leta 1969, ko se je skupina ameriških lezbijk, gejev, biseksualcev in transoseb uprla policijskim racijam, ki so se redno dogajale v gej baru Stonewall Inn v New Yorku. To je bilo prvič, da se je večja skupina LGBT oseb skupno uprla policijskemu nasilju. Te dogodke večina LGBT teoretikov in aktivistov (Bullough, 1979; Kuhar, 2001; Carter, 2004; Matzner, 2004; Rapp, 2004; Eaklor, 2008; Enguix, 2009) šteje za začetke boja za pravice LGBT skupnosti v modernem času.

1.2.2. Stonewallski upor in njegove posledice

Stonewall Inn je bil eden izmed najbolj popularnih gej lokalov v New Yorku, natančneje v Greenwich Villageu. Newyorška zakonodaja je konec sedemdesetih let prepovedala gostinsko dejavnost, namenjeno homoseksualcem, tako da je bil lokal pogosta tarča policijskih racij. Ker se je v tem lokalju zbiralo veliko črnih in španskih transvestitov, so le-ti s svojim statusom dvojne manjšine bili prva tarča aretacij in so s tem nudili nekakšno zaščito svetlopoltim homoseksualcem (Kuhar, 2001: 76). Tudi v noči s 27. na 28. junij 1969 se je zgodila še ena od mnogo policijskih racij. Avtoritete so v lokalju aretirale nekaj transvestitov, medtem ko so ostali obiskovalci pred gostiščem oblikovali živo verigo in vzklikali gesla kot to »Gay power« in »Gay pride«. Sicer so se podobni upori že zgodili, a je za Stonewall edinstvenega pomena to, da so se transvestitom pridružili tudi ostali homoseksualci in celo nehomoseksualne osebe. Halsall (v Kuhar, 2001: 77) pravi: »... lezbijke in geji so kot skupina uspeli pogledati prek ličil in visokih pet, prek barve kože in spoznali zatiranje, ki nam vsem

grozi.« V prvem dnevu spontanih izgrediv je sodelovalo med tristo in štiristo ljudi. Kar se je začelo kot naključen upor, pa je v naslednjih štirih dnevih preraslo v organizirane proteste, množica pa je narasla na kar tisoč ljudi.⁷ Občutki jeze in spoznanje, da lahko 'moč v številkah' konkurira policiji in LGBT skupnosti ni treba tolerirati policijskega nasilja in nadlegovanja, se je hitro razširilo in upor dalo še nove razsežnosti (Matzner, 2004). Stonewallski upor je revolucionaren tudi zaradi ideje »proud to be gay«⁸, ki prenese stigmo iz individualnega homoseksualca na nestrpno opozicijo (Enguix, 2009:19) in povzroči transformacijo iz »homoseksualnost je enako molčečnost« v »gej je enako javnost« (Spencer v Kuhar, 2001:78). Ta ideja je tudi bistvena sestavina Parade ponosa.⁹

Ta upor je Bulloughu (1979) pomeni prvo resno javno razkritje LGBT oseb kot družbene podskupine in simbol spreminjajočega se odnosa do homoseksualnosti. Potrebna pa je bila še jasna opredelitev zahtev LGBT skupnosti. Temu se je začelo hitro posvečati in že nekaj dni po upor pred Stonewall Inn Mattachine Society in Daughters of Bilitis organizirata prvi newyorški zbor homoseksualcev na washingtonskem trgu. V ameriški zgodovini velja za utelešenje demonstracije, ki skozi zasedbo javnega prostora zahteva politično moč in pravne spremembe (Barber v Bruce, 2013). Čez mesec dni, 27. julija 1969, se organizira še spominski pohod s svečkami, ki se ga udeleži približno pet tisoč ljudi, tako LGBT kot njihovih podpornikov. Ti pohodi veljajo za zametke Parade ponosa, ki pa se uradno prvič zgodijo 28. junija leta 1970, se pravi ob prvi obletnici stonewallskega upora, v New Yorku, Los Angelesu, Chicagu in San Franciscu. Protestniki so postavili vrsto resnih zahtev, kot so dekriminizacija homoseksualnih odnosov in vzpostavitev zakonov, ki bi preprečevali diskriminacijo na osnovi spolne usmerjenosti. Skozi leta se Parade ponosa začnejo odvijati v vseh večjih mestih po svetu, v Evropi prvič v Londonu leta 1972, ko se je približno 700 gejev in lezbijk udeležilo pohoda od Trafalgar Squara do Hyde Parka (Rapp, 2004), leta 2001 pa tudi v Sloveniji.

Stonewallski upor je skupaj s politično klimo, ki se je ustvarjala prek mnogo gibanj manjšin, študentskih, feminističnih in preostalih gibanj, pripomogel k nastanku mnogo novih LGBT organizacij. Veliko jih je začelo v svojih imenih uporabljajo besedo »gay«. Med njimi je

⁷ Vir je članek *Stonewall Riots: The Beginning of the LGBT Movement*, dostopen na <http://www.civilrights.org/archives/2009/06/449-stonewall.html>.

⁸ Biti ponosen, da si gay.

⁹ Že sama beseda Parada ponosa, v angleščini Pride march, nakazuje na to idejo.

najbolj znana organizacija Gay Liberation Front. Beseda »gay« od takrat ne označuje več le spolne orientacije, temveč tudi odprt politični aktivizem in nov temelj za samoidentifikacijo. Te nove organizacije so pomenile spodbudo posameznikovemu razkritju pred seboj in drugimi (Halsall v Kuhar, 2001: 78). Razkritje spolne identitete oziroma »coming out« postane temelj LGBT aktivizma, saj je to edini način, da se lahko proizvede masovno gibanje, hkrati pa pomeni tudi razkritje LGBT kot svoje družbene skupine. To je pomenilo velik preskok od homofilskih gibanj, ki so v večini zagovarjala čim bolj sprejemljivo vedenje in tudi skrivanje spolne identitete. Poleg boja za večjo vidnost LGBT manjšine pa je novi val gibanj zahteval tudi dekriminalizacijo homoseksualnosti, odpravo diskriminacije, še posebno pa odpravo homoseksualnosti s seznama duševnih bolezni, kar jim leta 1973 tudi uspe.¹⁰ Kljub temu pa so še leta marsikateri strokovnjaki pa tudi laiki homoseksualnost in biseksualnost jemali kot nekaj patološkega in potrebnega »popravila«. Ali kot pravi Bogdan Lešnik (v Kuhar, 2001: 114): »Znanstvene teze in spekulacije ... odmevajo v popularnih predstavah še dolgo potem, ko jih znanost že opusti; pogosto pa tudi same povzemajo popularne predstave ali se jim konformirajo.« V Sloveniji lahko na primer vidimo, da je *Leksikon Cankarjeve založbe* iz leta 1982 definiral homoseksualnost kot spolno nagnjenje do oseb istega spola, ki pa je v nekaterih primerih ozdravljivo s psihiatrijo. *Slovar slovenskega knjižnega jezika* pa še do današnjega dne homoseksualnost definira kot nekaj nenormalnega in kot nekaj, s čimer si obremenjen.

1.2.3. Osemdeseta in epidemija aidsa

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja postane ena glavnih tem, ki se povezuje z LGBT gibanjem, epidemija aidsa. Pojav virusa HIV in aidsa ima namreč velik vpliv tako na dožemanje LGBT skupnosti širše družbe kot na organiziranost gibanj in vsakdanje življenje LGBT oseb. Zaradi te bolezni se je namreč na eni strani o homoseksualcih ustvarilo še več predsodkov in se je homofobija še povečala, tako zaradi dejstva, da LGBT z vidika prenosljivosti spolnih bolezni v medicini velja za rizično skupino, kot zaradi medijev, ki so aids dobesedno označili za homoseksualno kugo (Eaklor, 2008). Sledijo seveda še napačne predstave širše javnosti o prenašanju bolezni, ki zajemajo tudi različne nesmisle, kot so: da

¹⁰ Vir je članek, dostopen na spletni strani Ameriške psihiatrične zveze, dostopen na <http://www.psychiatry.org/mental-health/people/lgbt-sexual-orientation>.

dva zdrava homoseksualna moška s spolnimi odnosi lahko zbolita zaradi aidsa ali pa da. Po drugi strani pa je ravno ta bolezen še bolj združila svetovno LGBT populacijo, predvsem pa geje. Le-ti so se bili namreč prisiljeni sami organizirati, saj jim ne vlade ne javnost niso bile naklonjene, je pa bilo ravno med njimi največ žrtev. Pogosto promiskuitetno življenje gejev zdaj nadomestijo ideje o varni spolnosti. Epidemija spodbudi občutek solidarnosti, poudari potrebo po preživetju in zmagi nad indiferentno heteroseksualno avtoriteto (Spencer v Kuhar, 2001: 74). Tako je bolezen prispevala k nastanku mnogo novih organizacij, kot so Gay Men's Health Crisis, People with AIDS Coalition in Act Up. Čeprav pa je postal aids primarni fokus LGBT skupin, to ne pomeni, da se politični boj proti diskriminaciji in homofobiji ni nadaljeval. Prav kriza, ki jo je v LGBT skupnosti povzročil pojav aidsa, je skupaj z nekaterimi diskriminatornimi odločitvami države pripomogla k drugemu Nacionalnemu maršu za pravice gejev in lezbijk, ki se je odvil 11. oktobra 1987. Ta se je naslednje leto prelevil v Nacionalni dan razkritja, katerega glavni cilj je bil pokazati pomembnost razkritja kot političnega dejanja (Eaklor, 2008).

1.2.4. Devetdeseta in novo tisočletje

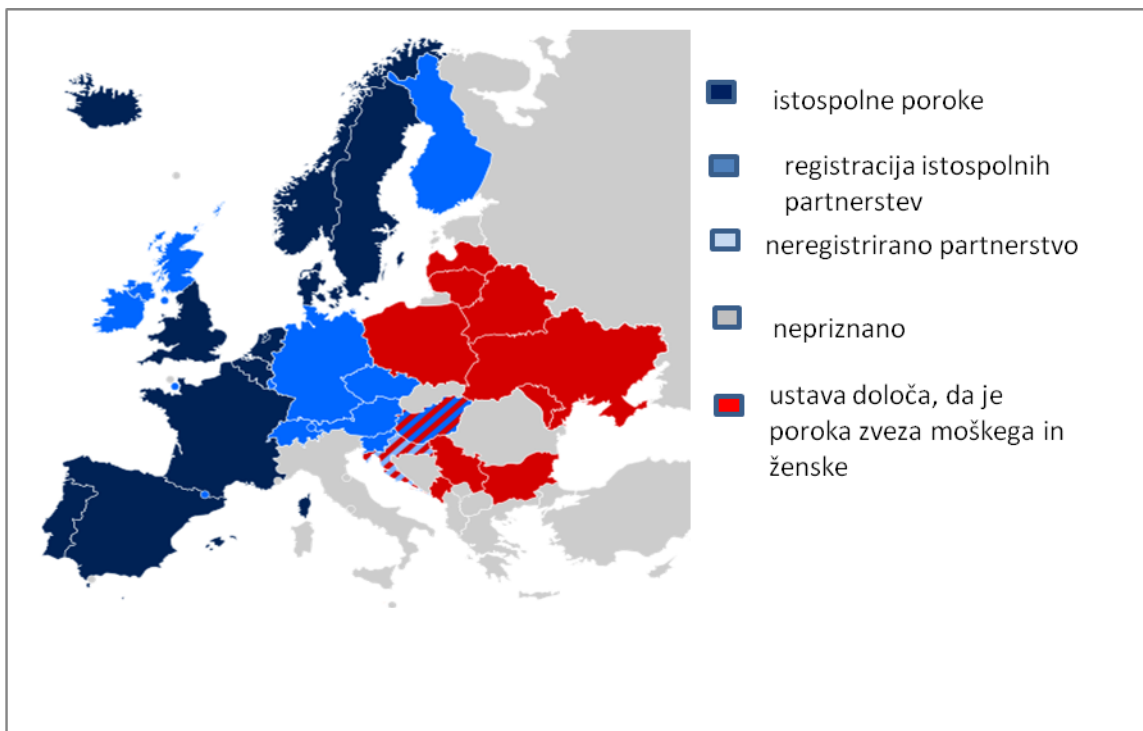
Sicer se je že v koncu osemdesetih let 20. stoletja v gibanju zgodil premik fokusa od pravic gejev in lezbijk tudi na biseksualce in trans-osebe, v devetdesetih pa se je z razvojem queer teorije okrepilo tudi trans- in interseksualno politično gibanje (Stryker, 2004). Te skupine so do zdaj ostajale nekoliko v ozadju (vsaj v smislu vidnosti v literaturi in zastopanja njihovih interesov), z napredovanjem LGBT gibanja pa so jih začeli vedno bolj vključevati in zagovarjati tudi njihove interese.

Novo tisočletje in zadnjih deset let prejšnjega je tudi čas velikih bitk na pravnem področju, ki so v marsikateri državi privedle do sprejetja protidiskriminatornih zakonov, ki vključujejo tudi razlikovanje glede na spolno identiteto. V ZDA se je to začelo predvsem v obliki statotov, ki jih posebej sprejme vsaka zvezna država. Nekateri države¹¹ so cele sprejele zakonodajo, ki prepoveduje diskriminacijo na osnovi družbenega spola, ki posebej ščiti transosebe in interseksualce (Johnson, 2004). Tudi v Evropi so se v bolj liberalnih državah, kot so Danska, Nizozemska in Španija, začeli sprejemati podobni zakoni.

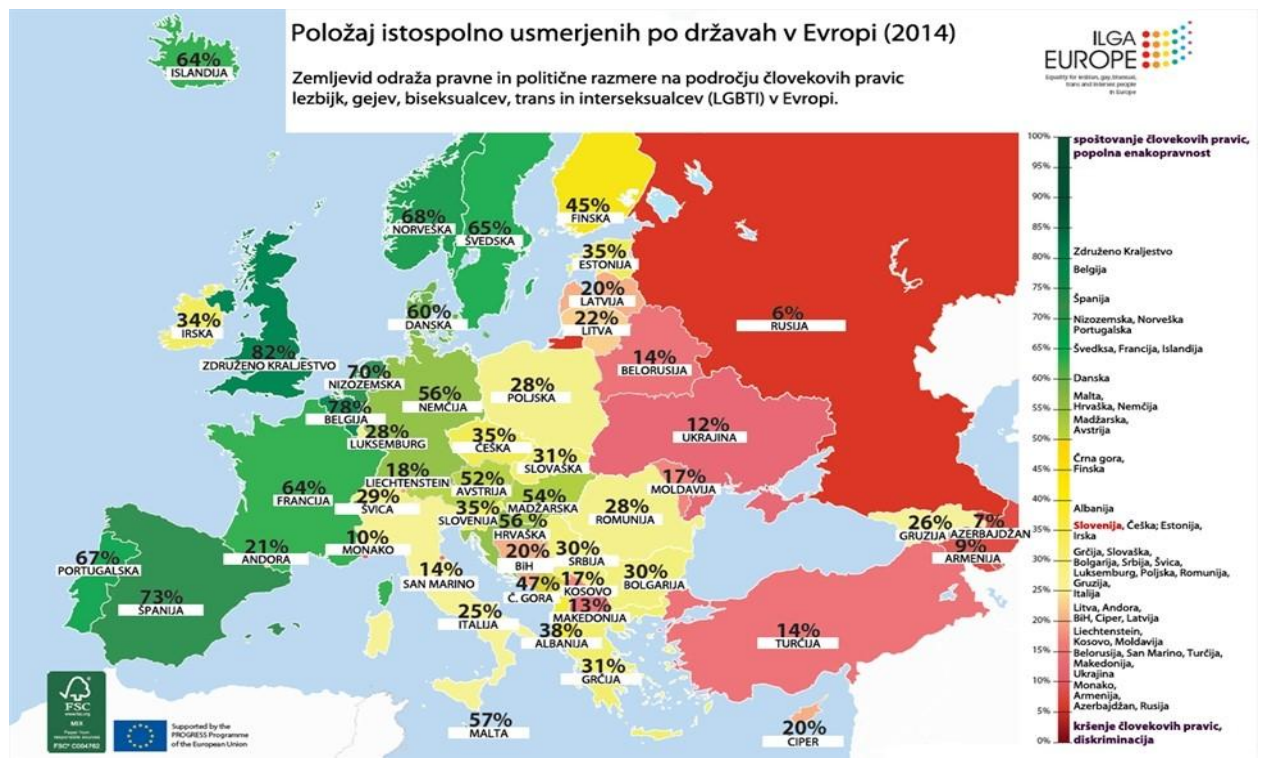
¹¹ Prva je bila, recimo, Minnesota leta 1991.

Boj za pravno enakost predvsem na področjih partnerstva in družine, ki posledično prinašajo ostale ekonomske in socialne privilegije, je torej v novem tisočletju glavni predmet LGBT gibanja (Eaklor, 2008). Večina aktivistov se strinja, da je pravna izenačitev pravic najboljši način, da LGBT sprejme tudi širša skupnost. Evropska unija leta 2000 v Direktivi o enakosti zaposlovanja med ostale ostale doda tudi prepoved diskriminacije pri zaposlovanju na osnovi spolne usmerjenosti. Istega leta se sprejme tudi Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, ki določa tudi, da je vsakršno diskriminiranje na podlagi spolne orientacije ali identitete prepovedano, vendar je bil njen pravni status negotov do sprejema Lizbonske pogodbe 1. decembra 2009. Večina držav EU v devetdesetih in prvem desetletju drugega tisočletja tudi sprejme zakone o registraciji istospolnih partnerstev. Danska je kot prva to sicer storila že leta 1989, skozi devetdeseta so to storile še Norveška (1993), Švedska (1995), Islandija (1996), Grenlandija (1996), Nizozemska in Francija (1998) ter Belgija (1999). V trenutnem tisočletju se jim pridružijo še Nemčija (2001), Finska (2002), Češka in Slovenija (2006), Švica (2007), Madžarska (2009), Avstrija (2010) in Irska (2011). Nekatere od naštetih držav so te zakone že zavrgle, saj so v tem času sprejele nove zakone, ki dovoljujejo tudi poroke istospolnih partnerjev ter vse oblike zvez izenačujejo. Takih primerov je v EU zaenkrat že deset, med njih sodijo Nizozemska, ki je to prva storila leta 2001, Belgija (2003), Španija (2005), Norveška in Švedska (2009), Portugalska in Islandija (2010), Danska (2012), Francija (2013) in letos tudi Velika Britanija. Pravno-politični položaj LGBT oseb v različnih delih Evrope je torej precej različen, kar lepo prikazujeta spodnji sliki.

Slika 1 – Zakoni, ki se nanašajo na istospolna partnerstva v različnih državah Evrope

Slika 2 Mavrični zemljevid Evrope – Pravni in politični položaj LGBT

Na zgornji sliki, ki je produkt letošnje raziskave organizacije ILGA EUROPE, lahko vidimo oceno o položaju LGBT skupnosti na področju pravnih in političnih pravic v različnih državah Evrope. Temno rdeča barva kaže zelo slab položaj, rumena srednje dobrega, temno zelena pa zelo dobrega. Najvišji standard dosega Združeno kraljestvo z oceno 82 %, sledijo pa ji Belgija z 78 %, Španija z 72 % in Nizozemska s 70 %. Daleč najnižjo oceno ima Rusija s 6 %, blizu so pa tudi Ukrajina z 12 % ter Belorusija in Turčija s 14 %. Slovenija je s 35 % tik pod evropskim povprečjem, ki je 36 %. Kot lahko vidimo, je stanje v Evropi zelo različno od države do države, posebno pa se vidi razlika v polu Vzhod–Zahod.¹²

Zaključim lahko, da je na žalost kljub mnogo dosežkom LGBT gibanja v velikem delu zahodnega sveta zakonodaja še vedno diskriminatorna, družba pa še zmeraj nestrpna, zato mislim, da ima LGBT pred seboj še veliko izzivov in bojev.

1.3. LGBT gibanje v Slovenji

Da je LGBT gibanje v Sloveniji v obliki društev, skupin in organizaciji sploh lahko začelo javno obstajati in delovati, je bila sprva potrebna dekriminalizacija homoseksualnih odnosov. Leta 1974 Janez Šinkovec, sodnik vrhovnega sodišča Socialistične republike Slovenije, predlaga ukinitvev 2. odstavka 186. člena Kazenskega zakonika Republike Slovenije, ki je določal, da je »nenaravno nečistovanje med osebama moškega spola« kaznivo dejanje. Za časopis *ITD* izjavi, da: »... je intimno življenje polnoletnih oseb, ki s tem nikogar ne prizadevajo, resnično njihov osebni problem, in ni potrebno, da družba šteje med svoje pravice poseganje na to področje.« (Velikonja, 2004: 7) Dekriminalizacija se zgodi leta 1976, ko skupščina Socialistične republike Slovenije potrdi nov republiški kazenski zakonik, ki začne veljati naslednje leto. Leta 1977 tudi Hrvaška, Vojvodina in Črna gora kriminalizacijo homoseksualnosti odpravijo. Ostale jugoslovanske republike pa so to storile šele veliko kasneje (Srbija in Kosovo leta 1994, Makedonija leta 1997 in Bosna in Hercegovina leta 1998).

Če so se gejevska in lezbična gibanja v svetu, ki so se pojavila v šestdesetih letih, torej več kot 20 let pred slovenskimi, borila za pravico do obstoja, je domače gibanje to začetno fazo

¹² Vir je poročilo organizacije ILGA EUROPE, dostopno na http://www.ilga-europe.org/home/publications/reports_and_other_materials/rainbow_europe.

preskočilo in je zavzelo bolj radikalno pozicijo v smislu boja za politične pravice z zahtevami pravice do drugačnosti, do lastnega življenjskega sloga in s tem do svojega kulturnega izraza. Za začetek organiziranega gejevskega in lezbičnega gibanja velja leto 1984, ko je Škuc-Forum organiziral prvi festival Magnus (Kuhar, 2001: 86).

1.3.1. Festival Magnus

Prvi festival Magnus¹³, ki je potekal od 23. do 29. aprila, se je začel z odprtjem razstave homoseksualnega tiska in izidom druge številke fanzina *Viks, Homoseksualnost in kultura* (ki postane tudi slogan prvega festivala Magnus), nadaljeval pa se je predvsem s filmskimi projekcijami, predavanji in diskusijami. Filmski del festivala se šteje tudi kot 1. festival gejevskega in lezbičnega filma (Velikonja, 2004: 9). Magnusov prvotni cilj je sicer bil kulturn in socializacijski, vendar je hitro postalo jasno, da bodo potrebni tudi politični cilji, saj je festival pomenil vstop slovenske homoseksualne populacije v javni prostor, s tem pa je ta populacija še bolj začela doživljati diskriminatorno vedenje tako družbe kot institucij. Festival je potekal vsako leto, do težav pa je prišlo leta 1987, ko bi se moral dogoditi 4. festival Magnus (Kuhar, 2001: 92). Napoved, da se bo festival začel odvijati 25. maja¹⁴, je sprožil val ogorčenja predvsem med političnim vrhom v Beogradu. Svet za socialno in zdravstveno varstvo in Ljubljanska inšpekcijska služba skleneta, da je treba »kongres« prepovedati, kot razlog so predvsem navajali, »da bi shajanje te rizične skupine iz vse Evrope pomenilo resno nevarnost zaradi širjenja aidsa«. Boljšega primera za prikaz homofobičnega odziva, ki prihaja iz državnega vrha, skorajda ne bi mogli dobiti, čeprav je daleč od edinega. Namesto odpovedanega festivala je sekcija Magnus v Galeriji Škuc organizirala Dan mobilizacije proti aidsu, festival pa se je najprej preložil, nato pa odpovedal in se v taki obliki ni več ponovil (Velikonja, 2004: 15). Zamenjala sta ga teden lezbičnega filma in teden gay filma, ki kasneje postane festival gejevskega in lezbičnega filma.

¹³ Imenovan po Magnusu Hirschfeldu, ustanovitelju Znanstveno humanitarnega komiteja.

¹⁴ 25. maj je bil v času SFRJ praznik jugoslovanske mladine in dan, ko se je praznovalo rojstni dan takratnega predsednika države Josipa Broza Tita, t. i. dan mladosti.

1.3.2. Začetki gejevskega gibanja – sekcija ŠKUC-Magnus

Prvi festival Magnus je bil s svojo uspešnostjo in ugodnimi medijskimi odzivi temelj nastanku prvih organiziranih gejevskih in lezbičnih gibanj na Slovenskem. To se je zgodilo 8. decembra 1984 z ustanovitvijo gejevske sekcije Magnus pod okriljem Škuc-Foruma¹⁵, ki ji dodeli tudi prostore na Kersnikovi 4 v Ljubljani. Magnus se ne šteje le kot prvo gejevsko gibanje v Sloveniji, temveč tudi prvo v Vzhodni Evropi in socialističnih državah (Kuhar, 2001: 92). Pomembnejši dosežki sekcije v prvih letih delovanja so izdaja fanzina *Gayzine*, organizacija drugega, tretjega in četrtega festivala Magnus ter izdaja manifesta, v katerem zahteva (Velikonja, 2004: 13):

- da se člani, ki kaznujejo homoseksualne odnose v kazenskih zakonikih Republike Srbije, BiH, Makedonije in pokrajine Kosovo, takoj odpravijo;
- da se v slovenski ustavi prepovedi diskriminacije zaradi spola, veroizpovedi in narodnosti doda prepoved diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti; da se v šolske programe vključi pouk o homoseksualnosti, a ne kot o patološkem spolnem odnosu, marveč kot o življenjskem izboru, ki je enakopraven heteroseksualnemu, le različen od njega;
- da vlada SFRJ protestira pri vladah držav, ki diskriminirajo homoseksualno manjšino, tako da zaradi homoseksualnosti diskreditirajo, zapirajo ali celo likvidirajo.

1.3.3. Začetki lezbičnega gibanja – sekcija ŠKUC-LL

Pred letom 1984 organizirana lezbična gibanja niso obstajala, prišlo je le do nekaj posamičnih izpadov iz trdnega sistema družbenega molka. Festival Magnus je sicer vseboval tudi teme iz lezbične scene, ga je pa organizirala gejevska sekcija Magnus, katere srečanj se je sicer udeleževalo tudi nekaj lezbijk, vendar brez izdelanih programskih smernic za ženske. Tako je prva pomembnejša skupina, ki se je začela ukvarjati s tematiko lezbištva, bil ženski klub Lilit. Prelomnica se je zgodila leta 1985, ko je ženski klub začel na plesni večer v K4 vabiti tudi

¹⁵ ŠKUC je kratica za Študentski kulturno-umetniški center in je nevladno, neprofitno kulturno društvo. Njegovi začetki segajo v prvo radikalno študentsko gibanje v Ljubljani leta 1968, formalno pa je bil ustanovljen 10. marca leta 1972. Konec sedemdesetih in v osemdesetih letih je bil ŠKUC eden vodilnih spodbujevalcev, združevalcev in promotorjev alternativne kulture.

»odklonske« ženske. Sledilo je srečanje potencialnih aktivistk, ki bi se prek Lilit združevale v podskupine za šport, feminizem in med drugim tudi lezbistvo. Prvi sestanek lezbične podskupine je sicer propadel, saj se večina udeleženk ni hotela izreči za lezbijke. Lilit je postala najpomembnejša skupina za temo lezbistva, sekcija se je začela ukvarjati s prevodi lezbičnih teorij iz tujih jezikov, organizirala je predavanja na temo lezbistva, leta 1987 so v *Mladini* izdali prilogo z naslovom *Ljubimo ženske*. Tako se je oblikovalo prvo aktivistično jedro in ustanovila se je lezbična podskupina, ki si je hitro nadela novo ime Lezbična Lilit (LL) in postala nova sekcija pri Škuc-Forumu. Okvirni program skupine LL je vseboval (Tratnik in Segan 1995: 22):

- medsebojno spoznavanje,
- obravnavanje različnih tem po dogovoru,
- izdajanje biltena,
- sodelovanje s podobnimi organizacijami iz tujine,
- boj proti vsakovrstni diskriminaciji in mednarodna srečanja ter udeležbo na lezbičnih konferencah.

Med drugim je sekcija začela izdajati tudi fanzin *Lesbozine*, ki velja za prvi samostojni lezbični bilten v Sloveniji. LL-Škuc je vse do danes ostala osrednja lezbična skupina.

Leto 1990 je nova prelomnica, označuje jo ustanovitev Roza kluba. Politično organizacijo Roza klub sta soustanovili sekcija Magnus in sekcija LL. Ta čas velja za drugi val lezbičnega aktivizma pri nas. Predvsem je za ta val značilno, da sta se začela lezbični in gejevski aktivizem prepletati in sodelovati. Pomembnejši dosežki so izid *Revolverja*, revije s homoerotičnim nabojem, festival lezbičnega in gejevskega filma v Ljubljani, poletni Roza tabor in ustanovitev Monokla, prvega socializacijskega prostora, ki je namenjen le lezbijkam (Tratnik in Segan 1995: 24).

1.3.4. Gibanje lezbijk, gejev, biseksualcev in transoseb

Gejevska sekcija Magnus in lezbična sekcija Lezbična Lilit sta si že od 1986 prizadevali za pridobitev skupnega stalnega javnega prostora. Magnus in LL prav tako večinoma sodelujeta pri pisanju odprtih pisem, pobud in javnih vprašanj. Leta 1988 sekciji v dnevnik *Delo* napišeta odprto pismo Jožetu Smoletu, predsedniku Republiške konference Socialistične zveze delavskega ljudstva, v katerem zahtevata, da se javno opredeli do homoseksualne manjšine in zahtev družbenega gibanja za socializacijo homoseksualnosti. Začetek naslednjega leta obnovita pobudo, naslovljeno na RK ZSMS (Zveza socialistične mladine Slovenije). V njej zahtevajo, da predstavniki ZSMS v ustavni komisiji:

- zastopajo pobudo, da se med člene v slovenski in jugoslovanski ustavi, ki urejajo vprašanja diskriminacije, vstavi tudi spolna usmerjenost,
- da sprožijo pobudo za dekriminalizacijo homoseksualnosti v republikah Jugoslavije, ki tega še niso storile.¹⁶

Aktivisti Magnusa in LL maja leta 1989 tudi končno dosežejo pridobitev javnega prostora v obliki dodeljenih programskih večerov od Študentske organizacije v Ljubljani v novoodprtem klubu K4. Sprva so večeri deljeni na LL in Magnus večere, vendar že avgusta sekciji združita večera v Disko lezbijk in gejev, ki se dokaj hitro preimenuje v Roza disko (Velikonja, 2004: 19–21). V intervjuju ob desetletnici gejevskega gibanja je Nataša S. Segan na vprašanje, kako se je začelo sodelovanje lezbijk z geji, odgovorila: »Pravzaprav so začeli geji enostavno hoditi na naše sestanke. (smeh) ... Tiste, ki smo hotele delati, smo se dobro ujele z geji, ki so imeli podobne interese.« (Tratnik in Segan, 1995: 44) Prvo večje sodelovanje gejev in lezbijk pa se je začelo, ko sta 23. junija 1990 sekciji ŠKUC Magnus in LL soustanovili Roza klub. Roza klub je predvsem prinesel sodelovanje gejevske in lezbične sekcije v političnem delovanju proti diskriminaciji homoseksualne skupnosti. Eden glavnih dosežkov kluba je vsekakor izdaja revije *Revolver*, ki je postala osrednja gejevska in lezbična revija, ki se jo je dalo dobiti tudi v trafikah. Sprva je revijo sofinancirala tudi MO Ljubljana, vendar je mestna oblast po izidu prvih dveh števil sklenila, da gre za pornografsko revijo, ki je ne bo več financirala.

¹⁶ Odprava tretjega odstavka 110. člena kazenskega zakonika Srbije, drugega odstavka 93. člena kazenskega zakonika Bosne in Hercegovine, drugega odstavka 81. člena kazenskega zakonika Makedonije in tretjega odstavka 81. člena kazenskega zakonika avtonomne pokrajine Kosovo.

Tako so vedno večji finančni problemi revijo leta 1997 pokopali (Kuhar 2001: 99). Roza klub, Magnus in LL leta 1990 postanejo del Mreže za Metelkovo, aktivističnega projekta alternativne scene, ki je zahtevala, da se vojašnica na Metelkovi ulici v Ljubljani preoblikuje v multi kulturni center. 9. septembra 1993 aktivisti Roza kluba, Magnusa in LL skupaj z drugimi alternativnimi skupinami omenjeno vojašnico zasedejo, tako pridobijo nove prostore in s tem možnost neprekinjenega delovanja in obstoja gejevske in lezbične scene (Velikonja, 2004: 27–34). Prostori na Metelkovi omogočijo tudi ustanovitev kluba Magnus-Monokel (ki se kasneje preimenuje in loči v gejevski Tifanny in lezbični Monokel). Devetdeseta so prav tako čas, ko se v Sloveniji fokus gibanja obrne tudi k drugim skupinam, ki so del LGBT skupnosti. Najbolj se to vidi v ustanovitvi skupine Legebitre (ki kmalu postane društvo) leta 1998 in je vsaj po informacijah, ki sem jih dobil, prva skupina, ki se fokusira na celotni spekter LGBT. Osnovni namen Legebitre je namreč združevati mlade geje, lezbijke, biseksualce in trans posameznike.

Čeprav pa je LGBT gibanje doseglo nekaj uspehov, so devetdeseta prinesla tudi kopico afer. Najbolj odmevna je verjetno bila leta 1993, ko Roza klub izda zloženko *Spolnost in aids*, ki je vsebovala narisana gola telesa. Prvo jo kot neprimerno označi Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje, pridružijo se pa še ostale organizacije in združenja, predvsem cerkvena. Zloženko očitajo, da propagira skupinski seks in promiskuitetno življenje. Jagoda na smetani homofobičnim odzivom je izjava dr. Antona Dolenca, tedanjega predsednika Slovenskega zdravniškega društva, ki pravi: »istospolno usmerjeni ljudje so izrodek družbe, saj v nobenem primeru s svojimi oblikami spolnosti ne morejo imeti potomcev, torej so že v prvi generaciji obsojeni na izumrtje in so mrtva veja na živem drevesu življenja« (Kuhar, 2001: 104). Šele neoporečna ocena zloženske Svetovne zdravstvene organizacije utiša plaz negativnih reakcij. Drugi bolj razvpit škandal se zgodi 1994, ko naj bi LGBT gibanje praznovalo desetletnico obstoja na Ljubljanskem gradu, ljubljanski mestni svet pa s pritiski na najemnika grajskega lokala doseže, da se praznovanje prepove, saj naj bi bil Ljubljanski grad protokolaren prostor, ki ni primeren za praznovanje takih obletnic (Kuhar, 2001: 105). Še en jasen prikaz diskriminacije in homofobičnega vedenja oblastnikov.

V novem tisočletju sta prvi dve pomembnejši stvari, ki se zgodita na področju pravic LGBT oseb, protestni shod Obvoznica mimo nestrpnosti – pohod proti homofobiji, ki so ga nekateri krstili tudi kot »ljubljski Stonewall« in velja za prvo Parado ponosa v Sloveniji (bUZI,

2001), ter zmaga transvestitskega tria Sestre na EMI leta 2002. Slednji dogodek je LGBT skupnost sprejela z evforijo in ga slavila kot zmago in priznanje, da obstajajo. Popevka *Samo ljubezen* je postala hit na radiih, še posebno pa na gejevski sceni. Po drugi strani je zmaga Sester v slovenski javnosti razburkala duhove in sprožila val homofobičnih izpadov. Na internetnih forumih se je dalo zaslediti komentarje kot so: »Jebem mater prokletim transvestitom, jajca jim je treba porezat. Te pedre je potrebno vse pobit. Pedri nas ne morejo zastopati v Evropi, sramota za Slovenijo.« Tudi postizborne ankete so pokazale, da pri Sestrah Slovence moti prav dejstvo, da so drugačne.¹⁷ Tudi Nataša Velikonja (2004: 69–70) govori o plazu homofobije, ki ga sproži zmaga Sester. Takšni odzivi javnosti so še bolj pokazali, da LGBT gibanje čaka še dolga in težavna pot v boju za enakopravnost. So pa Sestre po drugi plati v zelo kratkem času za vidnost LGBT, sploh pa transoseb naredile ogromno.

V 21. stoletju se LGBT gibanje torej še vedno posveča povezovanju LGBT skupnost, borbi proti homofobiji in procesom diskriminacije ter izobraževanju javnosti, vendar tako kot drugje na Zahodu glavne bitke potekajo na zakonodajnem področju. Leta 2005 se sprejme Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti, vendar je po mnenju LGBT aktivistov zakon pomanjkljiv in diskriminatoren, saj je uvedel le delne pravice in bolj ali manj ignoriral pravice s področja socialne varnosti. Bistveno pomanjkljivost zakona LGBT aktivisti in društva vidijo v tem, da partnerjema ne omogoča statusa svojca. Posledično so pari v istospolni partnerski zvezi ostali brez pravic na področju socialnega, zdravstvenega, pokojninskega in ostalih zavarovanj, ki pripadajo po partnerju ter tudi na vseh ostalih področjih, povezanih s pravicami svojcev v različnih pravnih in ostalih življenjskih okoliščinah, kot sta odvzem prostosti in smrt. Aktivisti skušajo pokazati, da je zakon v mnogo segmentih partnerje zavezal z vzajemnimi dolžnostmi (npr. obveznost preživljanja partnerja, dolžnost nege v primeru bolezni), ni jim pa dal pravic, ki omogočajo uresničitev teh dolžnosti (uveljavljanje partnerja kot vzdrževanega družinskega člana, pravica do odsotnosti z dela, pravica do nadomestila za nego družinskega člana ...)¹⁸ 14. aprila 2014 pa je Ministrstvo za

¹⁷ Vir je članek Mateje Hrastar *Saj je bila samo popevka v Mladini*, dostopen na <http://www.mladina.si/92411/saj-je-bila-samo-popevka/>.

¹⁸ Vir je Izjava za javnost LGBT društev, dostopna na <http://www.ljublanapride.org/2005/zakon.htm>.

delo, socialne zadeve in enake možnosti v javno obravnavo podalo predlog Zakona o partnerski skupnosti, s katerim želijo odpraviti razlikovanje na podlagi spolne usmerjenosti.¹⁹

16. junija leta 2011 državni zbor sprejme nov družinski zakonik, ki med drugim istospolno partnersko zvezo izenači z zakonsko zvezo. Glavna točka nestrinjanja je bila že v predlogu zakonika posvojitvev otrok s strani istospolnih partnerjev. Ker ni bilo dovolj poslancev, ki bi privolili v tak pogoj, se je sklenil kompromis, ki bi istospolnemu partnerju omogočil vsaj posvojitvev otroka svojega partnerja. Tudi taka oblika zakonika je v LGBT skupnosti požela val navdušenja, medtem ko se v širši javnosti in predvsem med konservativnimi skupinami in cerkvenimi organizacijami s potrditvijo državnega zbora dvigne nov oblak nestrinjanja. Ustanovi se celo civilna iniciativa Za družino in pravico otrok, ki začne s peticijo zbirati podpise z namenom postavitve sprejema družinskega zakonika na referendum, kjer zberejo več kot 60 tisoč podpisov. Na pobudi za razpis referenduma se zbere še skoraj 28 tisoč podpisov, posledično Ustavno sodišče odloči, da referendum o družinskem zakoniku bo. Začnejo se medijske in politične bitke med privrženci in nasprotniki novega zakonika in ustanovi se Gibanje za družinski zakonik, ki poleg posameznikov in posameznic, ki zakonik podpirajo, združuje različne civilno-družbene organizacije pa tudi politične stranke.²⁰ Glavni cilj gibanja je konstruktivna predreferendumska kampanja. Tudi Zbornica kliničnih psihologov Slovenije, Združenje psihoterapevtov Slovenije in Katedra za razvojno psihologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani družinski zakonik podprejo in vsem nasprotnikom, ki se sklicujejo na psihologijo in psihoterapijo, odvzamejo legitimnost, saj zapišejo da: »... empirične psihološke raziskave dosledno potrjujejo, da se otroci, ki odraščajo v družinah s staršema istega spola, v psihološkem funkcioniranju, spoznavnih sposobnostih in socialnih odnosih z vrstniki in odraslimi ne razlikujejo od otrok, ki odraščajo v družinah s staršema različnega spola; prav tako pri obeh skupinah otrok enako poteka razvoj spolne identitete, spolne vloge in spolne usmerjenosti«. ²¹ Podprlo ga je tudi Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije. Predreferendumska kampanja se torej predvsem pokaže kot boj med

¹⁹ Vir je novica na strani Ministrstva za delo, socialne zadeve in enake možnosti, dostopna na http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1939/7404/.

²⁰ Zavod za družinski zakonik, Ženski lobi Slovenije, Mirovni inštitut, Kampanja Za vse družine, Študentska organizacije Univerze v Ljubljani, Liberalna akademija, Za prostore svobode, Pozitivna Slovenija, Socialni demokrati, Državljska lista Gregorja Viranta, TRS, Zares, LDS, SMS - Zeleni Slovenije.

²¹ Vir je uradna izjava za javnost Zbornice kliničnih psihologov Slovenije, Združenja psihoterapevtov Slovenije in Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, dostopna na <http://www.ljudmila.org/lesbo/>.

liberalnim in konsevativnim delom slovenske populacije, v določenih trenutkih je videti, da je ena stran v »vodstvu«, vendar mnenje do zadnjega trenutka ostaja zelo deljeno.

Dan referendum je postavljen na 25. marec 2012 (ironično materinski dan), vprašanje pa se glasi: »Ali ste za to, da se uveljavi nov družinski zakonik, ki ga je sprejel državni zbor 16. junija 2011?« Ljudstvo se s 55 % odloči, da je proti, in novi družinski zakonik je zavrnjen. Rezultati po eni strani kažejo visoko stopnjo nestrpnosti slovenske populacije, po drugi strani pa je na referendumu glasovalo le 30 % volilnih upravičencev, se pravi, da je le nekaj več kot 16 % vseh upravičencev glasovalo proti. Po novi referendumski zakonodaji, ki se je na žalost sprejela po omenjenem glasovanju, pa mora za zavrnitev zakona na referendumu proti glasovati vsaj 20 % vseh upravičencev, torej danes referendum ne bi veljal in bi se nov družinski zakonik sprejel. LGBT skupnost seveda izid sprejme z razočaranjem, hkrati pa se že začne pripravljati na nadaljnje bitke, ki bodo očitno zelo potrebne. LGBT organizacije so letos že napovedale pripravo pobude, ki bi politične stranke pozvala k podpisu za popolno odpravo sistemske diskriminacije v enem letu od konstituiranja nove vlade.²²

Posebno poglavje v Sloveniji pa ostajajo transosebe, katerih pravni status je zelo neurejen, saj se na tem področju zaenkrat še ni dosti naredilo. LGBT gibanje si predvsem želi, da bi v Sloveniji ločili pravno in medicinsko spremembo spola ter da se jasno določi, na kateri točki spremembe spola se lahko spremenijo tudi dokumenti, saj je to v tem trenutku odvisno predvsem od uradnikov na upravni enoti, vendar je videti, da to vsaj v trenutnih razmerah nikomur ni ravno prioriteta.

1.3.5. LGBT organizacije in skupine

LGBT društva in skupine ter socialni prostori, ki jih zagotavljajo, so gotovo eden glavnih dejavnikov, ki delajo LGBT gibanje to, kar je, in ga najbolj vidno predstavljajo, zato se mi zdi pomembno, da jim posvetim posebno poglavje in jih na kratko predstavim.

²² Vir je izjava Nine Hudej, predstavnice društva Parada ponosa, na tiskovni konferenci za Teden Parade ponosa v Ljubljani, 7. 6. 2014

1.3.5.1. ŠKUC-Magnus

Magnus, gejevska sekcija pri Škucu, je prva LGBT organizacija, ki je začela delovati v Sloveniji. Ker sem začetke Magnusa opisal že v prejšnjih poglavjih, v to ne bom spet podrobneje zahajal. Glavni nameni sekcije so bili integracija homoseksualnosti, ozaveščanje družbe na temo LGBT in širjenje queer gibanja. Z ustanovitvijo Roza kluba se je Magnus usmeril bolj v kulturne dejavnosti, kjer izstopa Festival gejevskega in lezbičnega filma, in na področje preventive proti virusu HIV in aidsu. Magnus med drugim upravlja tudi z gejevskim klubom Tiffany.

1.3.5.2. ŠKUC-LL

Lezbična Lilit je prva lezbična organizacija v Sloveniji in je ravno tako kot Magnus ustanovljena kot sekcija pri Škucu. Tudi začetke LL sem opisal že v prejšnjih odlomkih, zato se bom tu usmeril le na področja delovanja. Primarni cilji LL so združevanje lezbične skupnosti, psihosocialna podpora lezbijkam, pa tudi ostalim LGBT, predvsem pri ustvarjanju spolne identitete in razkritju le-te ter ustanavljanje varnih prostorov, ki omogočajo razvoj lezbične scene. Sekcija izdaja revijo *Lesbo*, na Radiu Študent ima oddajo *Lezbomanija*, upravlja z lezbičnim klubom Monokel, eden najpomembnejših dosežkov pa je ustanovitev Lezbične knjižnice.

1.3.5.3. Društvo Informacijski center Legebitra

DIC Legebitra je nevladno in neprofitno društvo s statusom humanitarne organizacije na področju socialnega varstva in javnega interesa na področju varovanja zdravja. Začetki društva segajo v leto 1998, ko se je ustanovila skupina Legebitra. Osnovni namen je združevanje mlade LGBT populacije. Vseeno pa se društvo ukvarja tudi z izboljšanjem položaja vseh LGBT oseb na različnih nivojih in področjih življenja v Sloveniji. Trudi se izboljšati odnos večinske populacije do LGBT. Te cilje poskuša doseči predvsem z zagotavljanjem varnega prostora, individualnim svetovanjem, posredovanjem informacij, organiziranjem delavnic, predavanj, izobraževalnih taborov in okroglih miz ter opozarjanjem na neenakosti v družbi. Legebitra izdaja tudi revijo *Narobe*, eno od osrednjih publikacij LGBT scene.

1.3.5.4. DiH – Društvo za integracijo homoseksualnosti

DiH je nepridobitno, nevladno društvo, katerega namen je²³:

- popolna, vsestranska in polnovredna integracija istospolno usmerjenih v vse segmente družbe,
- preprečevanje diskriminacije, stigmatizacije, marginalizacije, segregacije in getoizacije homoseksualcev,
- socializacija LGBT ljudi,
- zavzemanje za enake možnosti za istospolno usmerjene,
- zavzemanje za enakost pred zakonom za istospolno usmerjene,
- zavzemanje za upoštevanje splošne deklaracije človekovih pravic ter drugih mednarodno priznanih listin o človekovih pravicah in vrednotah,
- nasprotovanje kršitvam vseh človekovih pravic kateregakoli posameznika ne glede na etnično, religiozno in politično ali katero drugo prepričanje, spol, barvo kože ali jezik, spolno usmerjenost ali katero koli drugo osebno okoliščino,
- zavzemanje za svobodo individuuma,
- izvajanje izobraževalnih dejavnosti,
- spodbujane političnih, socialnih, športnih, kulturnih, umetniških, izobraževalnih in ostalih dejavnosti ter ustvarjalnosti v skladu s svobodo individuuma in z načeli polnovrednega življenja,
- promocija zdravega življenjskega sloga z izvajanjem programov preventive, varovanja in krepitve telesnega in duševnega zdravja,
- sodelovanje z organizacijami in institucijami s podobnimi ali sorodnimi nameni in cilji,

²³ Vir je statut društva DiH, dostopen na <http://www.dih.si/?q=node/1>.

- pomoč članom in članicam pri uresničevanju njihovih aktivnosti v skladu z nameni društva.

Te namene Dih izvaja predvsem prek organizacije okroglih miz, tečajev, skupin za samopomoč, izletov, kulturnih dogodkov in drugih dejavnosti. Izdaja tudi publikacijo Dihki, člani pa velikokrat delujejo tudi prek množičnih medijev.

1.3.5.5. Lingsium

Lingsium je edina skupina za istospolno usmerjene mlade v Mariboru, ustanovljena 2004, katere glavni namen je z informacijami, literaturo, druženjem in nasveti pomagati tistim mladostnikom, ki se jim porajajo vprašanja pri odkrivanju in sprejemanju svoje spolne identitete. Najbolj viden projekt je Akcija strpnosti, ki se je letos odvila že desetič.

1.3.5.6. LGBT Obala

LGBT Obala je neformalna skupina, ki je nastala v začetku leta 2012. Glavni namen je povezovanje LGBT skupnosti na Obali. Vizijo uresničuje prek raznovrstnih aktivnosti predvsem v obliki neformalnih srečanj, kot so pikniki, plesi ipd.

1.3.5.7. Društvo Parada ponosa

Društvo Parada ponosa se ukvarja z organizacijo in promocijo Tedna Parade ponosa.

1.4. Zgodovina Parad ponosa v Sloveniji

1.4.1. Cafe Galerija

8. junija 2001 slovenskemu pesniku, pisatelju in gejevskemu aktivistu Branetu Mozetiču in kanadskemu gej pesniku Jeanu Paulu Daoustu prepovejo vstop v lokal Cafe Galerija, ker sta geja. Varnostnik jima pove, naj se navadita, da taki ljudje v lokalu niso dobrodošli, ter ju odslovi.

Brane Mozetič čez nekaj dni pošlje sporočilo o dogodku na Mrežo.²⁴ Sporočilo dvigne precej prahu med LGBT skupnostjo in na Mreži se razvije intenzivna debata o tem, kako reagirati na dogodek pred Cafe Galerijo. Ker tožba proti lastniku lokala ni mogoča, se aktivisti in aktivistke odločijo za protestno akcijo počasnega pitja radenske. Tako se je v petek, 15. junija, okoli 40 ljudi usedlo v omenjeni lokal in dve ure pilo vsak po deciliter radenske vode z namenom, da lastniku znižajo dobiček. Protest ponovijo še enkrat čez teden (postane tradicionalen del Parade ponosa), nato pa se odločijo organizirati manifestacijo proti nestrpnosti, ki bi potekala na ulicah. Že na prvem sestanku 27. julija dobi manifestacija ime Obvoznica mimo nestrpnosti – pohod proti homofobiji. LGBT organizacije se za ta namen združijo kot sekcija Urada za intervencije (UZI) pod imenom bUZI. Sekcija pripravi besedilo manifestacije, v katerem opiše dogodke pred lokalom, obsodi homofobijo in ostale rasizme ter pozove javnost, naj prepozna vsako kršenje človekovih pravic tudi kot ogrožanje lastne svobode (Kuhar v Petković, 2001: 172–173).

1.4.2. Obvoznica mimo nestrpnosti – pohod proti homofobiji

Čeprav so LGBT gibanja že leta želela organizirati Parado ponosa, jim nikoli ni uspelo pridobiti dovolj velike kritične mase, oziroma kot pravi Nataša Velikonja (1999: 67): »... bi jih več kot pol prišlo z vrečkami na glavah«. Dogodek pred Cafe Galerijo pa je sprožil dovolj velik val ogorčenja, da velja kot glavni povod za organizacijo prve Parade ponosa v Sloveniji pod imenom Obvoznica proti nestrpnosti – pohod proti homofobiji. Ta se zgodi 6. julija 2001, začne se v obliki kulturnopolitične akcije pred Galerijo ŠKUC na Starem trgu 21 v Ljubljani, kjer so se manifestom in nagovorom različnih civilnodružbenih in nevladnih skupin ter posameznikov²⁵ s kulturnimi točkami pridružile revolucionarno in bojevito razpoložene Štrumpant'l Sisters²⁶ z mobilizacijsko himno *Free Your Mind*, trans kraljica Salomé, René ter performerka Irena Duša z improvizacijo fragmenta predstave *Debbie da dol Dallas*.²⁷ Demonstracij se je s številnimi protestnimi napisi in piščalkami in ob podpori bikerjev in

²⁴ Poštni seznam, namenjen diskusijam o LGBT temah.

²⁵ Amnesty International, Društvo za nenasilno komunikacijo, Mirovni inštitut, Društvo za teorijo in kulturo hendikepa – YHD, Urad za intervencije – UZI, dr. Mirjana Ule z Univerze v Ljubljani ter Inacio Bintchendo, bolj znan kot Janez Belina, iz društva Afriški center.

²⁶ Transvestitski trio, bolj znan pod imenom Sestre.

²⁷ Gledališka predstava Monospolnega gledališča, ki govori o ljubezni dveh lezbijk in težavah, s katerimi se srečujeta.

motoriziranih lezbijk, ki so po centru Ljubljane prevažali transvestitske dame Marlenno, Emperatrizz in Daphne, udeležilo okrog tristo ljudi, kar je preseglo še najbolj optimistična pričakovanja (bUZI, 2001). Ko se je program pred Galerijo ŠKUC končal, je povorka naredila še pohod do mestne hiše, obšla lokal Cafe Galerija in se vrnila nazaj do mestne hiše. Tako je na simboličen in fizičen način izpeljana »obvoznica mimo nestrpnosti« (Kuhar, 2001: 108).

»Če je bil cilj prvega pohoda gejevskega in lezbičnega ponosa v Sloveniji izstop iz homofobične tišine in nevidnosti, potem je manifestacija vsekakor uspela,« pravi Roman Kuhar (2001:109). Slovenski mediji so namreč množično poročali o dogodku. Prav tako se je zelo povišalo število člankov na temo homoseksualnosti in homofobije. Dogodek pred Cafe Galerijo je obsodilo tudi nekaj predstavnikov vlade in hkrati izreklo podporo Paradi ponosa in LGBT gibanju. Med njimi so bili tedanji predsednik Milan Kučan, ombudsman Matjaž Hanžek in ljubljanska županja Vita Potočnik. Slednja sicer to stori šele po objavi odprtega pisma bUZIja in 44. drugih posameznikov in posameznic, ki so menili, da bi njen molk pomenil sprejetje javno objavljene diskriminatorne politike. Ta prva parada ima velik historičen in simbolni pomen v zgodovini LGBT gibanja v Sloveniji, saj se je prvič večja skupina javno uprla homofobiji in diskriminaciji.

1.4.3. Ostale Parade ponosa

Prva Parada ponosa, ki je doživela velik uspeh, je dala LGBT društvom in aktivistom nov zagon in energijo. Tako se od takrat v Ljubljani vsako leto organizira Parada ponosa, letos je bila na vrsti štirinajsta. Vsaka slovenska Parada ponosa nosi svoje ime oziroma slogan, ki še posebej opozarja na aktualne probleme, s katerimi se srečuje LGBT skupnost, in je odsev časa, v katerem se dogaja (Kuhar v Merhar, 2007: 87). Tako se je leta 2002 imenovala Država, veš svoj dolg?, s čimer se je želelo opozoriti na neurejenost temeljnih pravic, kot so pravica do sklenitve zakonske zveze, starševske in posvojitvene pravice ter pravica do enake obravnave v javnih institucijah, procesih izobraževanja in na trgu dela (Lobnik, 2002). Leta 2003 je Parada ponosa dobila ime Mi drugačni, vi enakopravni!, ker se je še posebej želelo izpostaviti neurejen status istospolnega partnerstva.²⁸ Naslednje leto je bil čas, ko se je sprejemala nova različica zakona o registraciji istospolnega partnerstva, zato se prireditev

²⁸ Vir je Izjava za javnost na spletni strani Parade ponosa, dostopna na <http://ljubljanapride.org/2003/slogan.htm>.

odvije z motom Poroka bo!²⁹. V istem času se je tudi v Mariboru odvila LGBT manifestacija Akcija strpnosti. Leta 2005 se je zakon o registraciji istospolnih partnerstev dočakal, vendar so ga LGBT aktivisti doživeli kot izrazito diskriminatornega, saj je zakon predvsem pravice s področja socialne varnosti izpustil. Tako je takrat Parada dobila ime Registracija je diskriminacija!. To leto se Paradi ponosa tudi prvič doda še za cel teden različnih aktivnosti in prireditev, ki ga krstijo za Teden Parade ponosa in je v obliki delavnic, predavanj, okroglih miz in drugih dejavnosti ostal prisoten tudi vsa naslednja leta. Del programa Parade ponosa je postala tudi Akcija strpnosti, ki se je takrat drugič odvila v Mariboru. Leta 2006 se je Parada ponosa poimenovala Dovolj! Odvrzimo maske!. To je bilo prvič, da se je dogodek usmeril bolj na samo LGBT populacijo in ni temeljil le na opozarjanju širše javnosti na slab položaj gejev, lezbijk, biseksualcev in transoseb. Organizatorji so namreč želeli LGBT osebe spodbuditi k temu, da se razkrijejo in ne sprejemajo življenja v klozetu ter odprto živijo svoje spolno identiteto, saj po mnenju aktivistov in organizatorjev Parade ponosa drugače tudi sami tiho sprejemajo diskriminacijo. Naslednja Parada ponosa se je odvila pod geslom Ponosno naprej! in s stilizirano podobo ženske z znamenite Delacroixjove slike *Svoboda vodi ljudstvo* (Kuhar, 2007). Predvsem se je želelo poudariti, da bo LGBT skupnost svoj boj za pravice nadaljevala, ne glede na povišano homofobijo in sovražne govore ter fizične napade na istospolno usmerjene.³⁰ To leto se je tudi organiziral tako imenovani Queer Road Trip, katerega namen je bil Parado ponosa promovirati tudi po ostalih slovenskih mestih in preseči kritiko, da je parada izključno ljubljanski dogodek (Salaj v Kuhar, 2007). 21. junija 2008 se je v Ljubljani odvila 8. Parada ponosa s sloganom I feel Slovenia (Čutim Slovenijo). S sloganom so organizatorji želeli pokazati, da se lezbijke, geji, biseksualne in transpolne osebe Slovenije ne čutijo tako čuteče, sočutne, ljubeče in optimistične, kot obljublajo oblastniki, ampak da pogostokrat čutijo tudi diskriminacijo, homofobijo, nasilje, transfobijo, bifobijo, neenakost in iz tega izhajajoč molk in strah.³¹ Po zaključku uradnega dela Parade ponosa je bilo to leto še posebno veliko homofobičnega nasilja, kar pet posameznikov, ki so bili vsi geji, so fizično napadli mlajši moški. Ti dogodki so samo še potrdili, da sta homofobija in nestrpnost v Sloveniji v porastu in da so potrebne konkretne akcije za preprečevanje sovražnosti in nasilja.

²⁹Vir je Izjava za javnost na spletni strani Parade ponosa, dostopna na <http://www.ljublanapride.org/2004/oparadi.htm>.

³⁰Vir je Izjava za javnost spletni strani Parade ponosa, dostopna na <http://www.ljublanapride.org/2007/nasilje.htm>.

³¹Vir je Izjava za javnost, dostopna na <http://www.ljublanapride.org/2008/sporocilo.htm>

Leta 2009 je Parada ponosa nosila ime (R)evolucija ljubezni. Z imenom se je želelo pokazati, da ne obstaja le ena vrsta ljubezni, sploh pa ne samo ljubezen do nasprotnega spola, kot to definira tudi SSKJ.³² Tisto leto je parada izzvenela predvsem kot simbolični upor proti izrazito heternormativni družbi in heteroseksizmu. Naslednji dve leti, torej 2010 in 2011, se je Parada ponosa vrtela predvsem okoli sprejemanja novega družinskega zakonika, ki bi končno udeležil in uveljavil vse oblike družinskega življenja. Tako je bila Parada ponosa leta 2010 organizirana pod imenom Dovolj čakanja!, 2011 pa Še vedno čakamo!. S padcem družinskega zakonika (pri katerem so igrale veliko vlogo verska združenja in skupnosti) na referendumu v začetku leta 2012 pravice, kot so družinska pokojnina, zdravstveno zavarovanje po družinskem članu, dopust za nego družinskega člana, odškodnina zaradi smrti bližnjega in številne druge, še naprej ostanejo privilegij večine. To je seveda pustilo tudi organizatorjem Parade ponosa grenak priokus. Tako je leta 2012 Parada ponosa dobila ime Naprej v srednji vek!, njen namen pa je bil predvsem opozoriti na izredno nizko stopnjo solidarnosti v slovenski družbi, na propadanje socialne države, na mešanje verskih skupin v delovanje države in njeno zakonodajo, poleg tega pa pokazati, da izključevanje ene skupine pomeni, da lahko vsak pride na vrsto. Podobno idejo je imela tudi Parada ponosa leta 2013, ki se je odvila po imenom Svoboda in solidarnost sta istospolni par. Letošnja Parada ponosa je potekala pod geslom Ja, in!?, katerega sporočilo je želelo pokazati, da so lezbijke, geji, biseksualci in transosebe še vedno tukaj in da se ne bodo nikamor umaknili. LGBT gibanje je tudi praznovalo 30 let, tako da je bil poudarek tudi na pregledu gibanja in njegovih (ne)dosežkih. Nina Hudej iz Društva Parada ponosa je na tiskovni konferenci v začetku letošnjega Tedna Parade ponosa povedala, da tokrat političnih akterjev niso želeli naslavljeni, ker so razočarani, da po padcu družinskega zakonika ni politika na področju sistemske diskriminacije LGBT oseb naredila nič.³³

1.5. Pomen Parade ponosa za LGBT skupnost

Sicer smo že v prejšnjih odlomkih besedila lahko vsaj deloma zaznali, kaj Parada ponosa za LGBT skupnost pomeni, vendar bi vseeno rad tej temi posvetil svoje poglavje, ker se mi zdi

³² Ljubézen -zni ž (ê) 1. močno čustvo naklonjenosti do osebe drugega spola.

³³ Vir je novica na portalu MMC RTV SLO, dostopna na <http://www.rtv slo.si/slovenija/parada-ponosa-ja-in/338688>.

pomembno, da je ta tema še posebej obravnavana in strnjena, da lahko lažje razumemo raziskovalni del.

»Parada ponosa predstavlja največji politični, socialni in kulturni dogodek LGBT skupnosti in njeno največje udejstvovanje v javnem življenju,« pravita Kates in Belk (2001: 393). Ko avtorja nadalje raziskujeta pomen Parade ponosa, prideta do zaključka, da je prireditev kompleksna in večslojna. Po eni strani je ekscesno karnevalsko praznovanje, po drugi pa kulturni upor proti izključujoči družbi in boj za pravice, ki dviguje ozaveščenost in opozarja na družbene krivice in socialno izključevanje (Kates in Belk, 2001: 392). Katherine McFarland Bruce, ki je preučevala pomen Parade ponosa v manjšem južnjaškem mestu v ZDA, pa ugotavlja, da Parada ponosa ne ustreza toliko modelu družbenega gibanja, ki bi merilo na politične in zakonodajne spremembe, ampak da so primarni razlog zelo močen kulturni statement ter advokacija in prezentacija LGBT skupnosti (Bruce, 2013: 608).

»Parade ponosa imajo ... velik sporočilni vpliv. To je prikaz kulture, življenja in dela gejevske in lezbične skupnosti pri nas. Pomembna je zaradi vidnosti, zato da se opozori, da tudi geji, lezbijke, biseksualci in transeksualci obstajamo, živimo tukaj, plačujemo davke in da moramo iz tega naslova imeti enake pravice kakor vsi ostali, tako kakor piše v ustavi. Če bi izginili s Parado ponosa ali pa z drugimi oblikami pojavljanja v javnosti, bi bil to po mojem korak nazaj, ker če te ni v javnosti, če te ni v medijih, potem te ni.« (Mitja Blažič v Simi Merhar, 2007: 67)

Očitno se pomen, ki ga ljudje pripisujejo Paradi ponosa, deloma spreminja glede na socialno in politično okolje, in s tem seveda tudi potrebe, ki jih člani skupnosti dojemajo kot bolj pomembne oziroma bolj nujne. Potemtakem se bo v okolju, kjer je družba do LGBT skupnosti sicer odprta in sprejemljiva, je pa zakonodaja še zmeraj diskriminatorna, pojavila kot bolj nujna potreba po močnem političnem sporočilu, ki bi vplivalo na sprejem enakopravne zakonodaje. Posledično bo verjetno tudi skupnost Parado ponosa, ki je bolj politično usmerjena, dojemala kot orodje za socialne in zakonodajne spremembe in tak model bi mogoče bolj ustrežal temu, čemur Katherine Bruce pravi družbeno gibanje. Ravno obratno bo v okolju, kjer je že družba diskriminatorna, obsojajoča in stigmatizira LGBT skupnost, večja potreba po razumevanju, zagovorništvu skupnosti in promoviranju strpnosti, po drugi strani pa tudi potreba po simbolnem upor proti heteronormativnosti, tako da bo tudi pomen, ki ga ima Parada Ponosa za skupnost, drugačen. Predvsem je treba LGBT skupnost postaviti

na zemljevid, ji zagotoviti vidnost in jasno povedati, da so tam in da ne gredo nikamor. Šele nato se lahko začnejo postavljati tudi politične zahteve. Če pa, recimo, pogledamo Parade ponosa v San Francisku³⁴ ali katerem drugem mestu, kjer je LGBT skupnost močno sprejeta in ji je tudi zakonodaja bolj naklonjena, vidimo, da imajo Parade veliko bolj karnevalski videz, da je več poudarka na kulturnem in zabavnem vidiku ter da je namenjena predvsem prikazu raznolikosti življenja LGBT oseb. Tudi če bi LGBT skupnost imela popolnoma izenačene pravice in homofobija ter stigmatizacija LGBT oseb ne bi obstajali, pa je lahko Parada ponosa še vedno vsaj opomin na pretekle krivice, kot praznik LGBT skupnosti, sploh pa kot solidarnostna prireditev s skupnostmi, ki so še zmeraj v neenakopravnem položaju. Čeprav Parade ponosa celotna LGBT skupnost ne dojema na enak način in ji ne pripisuje enakega pomena, pa določene skupne točke vseeno obstajajo. V besedilih LGBT teoretikov, raziskovalcev in aktivistov, ki se nanašajo na Parado ponosa, so sicer nekatere bolj opazne in poudarjene, kar pa je v neki meri tudi posledica ideološkega in vrednotnega sistema avtorja.

Bistvenega pomena za Parado ponosa sta vsekakor boj za politično in družbeno enakopravnost in upor proti homofobiji. Ne samo da sem to zasledil pri vseh avtorjih, tudi vse osebe, s katerimi sem se pogovarjal, so boju za enakopravnost v zvezi s Parado ponosa namenile zelo pomembno mesto. Ker LGBT skupnost še nikjer na svetu ni ne politično ne družbeno povsem enakopravna, je logično, da ima dogodek zelo močan političen značaj. Nadaljnje je parada najpomembnejše orodje LGBT skupnosti za ohranjanje vidnosti. S tem ne mislim le na vidnost manjšine, temveč tudi na problematiko, s katero se LGBT skupnost spopada, ki je za LGBT osebe zelo resnična in vsakdanja, ampak v širši družbi velikokrat spregledana, preslišana, skorajda nevidna. Pomemben del dogodka je tudi, da promovira strpnost do drugačnih in pravico do izbire. In ne le to, večina Parad ponosa je zamišljena tudi kot praznovanje drugačnosti in raznolikosti. In kako tudi ne, saj so zahteve po spoštovanju in strpnosti ter pravici do izbire na sploh zelo pomemben temelj LGBT aktivizma. Te zahteve se na paradah dostikrat kažejo v nenavadnem stilu oblačenja ter prek gest in golote, v poudarjenem seksualnem vedenju. Tisti, ki Paradam ponosa nasprotujejo, vidijo takšno vedenje le kot provokacijo in brezpomensko ekshibicionistično vedenje, ravno obratno pa nekateri v tem prepoznajo močan simbolni protest, predvsem proti heteronormativnosti in

³⁴ San Francisco je na primer že leta 1997 sprejel 'odlok o enakih koristih', ki vse izvajalce, ki poslujejo z mestom, zavezuje k isti ponudbi ugodnosti tako za delavce, ki živijo v zunajporočni zvezi, kot tiste, ki so poročeni, ne glede na spolno usmerjenost.

heteroseksizmu ter družbeno sprejetim seksualnim normam. Ena glavnih posledic heteroseksizma je prav nevidnost homoseksualnosti. Ravno takšno nevsakdanje vedenje, ki sem ga omenjal, pa pripomore k večji vidnosti Parade ponosa in s tem seveda tudi LGBT skupnosti. Večja vidnost manjšine pa pomeni tudi večje razumevanje in sprejetost večinske družbe in posledično večji politični in družbeni vpliv te manjšine. Četudi je političnost ključni vidik Parade ponosa, pa ima ta tudi praznični pomen in namen, da zabava. Večina piscev (Batie, 2001; Kates in Belk, 2004; Kuhar v Merhar, 2007, Blažič v Merhar, 2007) prepoznava tudi pomembnost zabavnega dela Parade ponosa, čeprav se bolj ali manj strinjajo, da je bolj pomemben politični značaj dogodka. Določeni avtorji (Plummer v Adam, 1999; Hugo, 2010), novinarji oziroma pisci člankov³⁵, LGBT aktivisti (Sukič v Merhar, 2007) in tudi nekateri člani LGBT skupnosti opozarjajo, da ravno zaradi tega, ker Parada ponosa postaja vedno bolj podobna ostalim komercialnim množičnim prireditvam s poudarkom na performansih, predstavah in zabavi, izgublja svoj politični pomen. Po drugi strani pa je vsako udejstvovanje manjšin, tudi ko gre za zabavne dogodke, tudi politično dejanje (Loudes, 2006). Roman Kuhar (v Merhar, 2007: 81–82) pa o tem razmišlja takole: »Tudi zabava ima seveda politično sporočilo, vendar mislim, da mora to ... biti zelo eksplicitno ... Parada ponosa je zdaj nekako vedno bolj komercialen in mainstreamovski dogodek. ... prva parada je bila bolj politična manifestacija. Medtem ko, recimo, na drugi paradi poje Nuša Derenda.« V nadaljevanju pride do zaključka, da ravno ljudje, ki so veliki v popularni glasbi in kulturi, lahko veliko naredijo za LGBT skupnost, saj imajo velik vpliv na javno mnenje. V nekaterih primerih gre nestrinjanje med zagovorniki mainstreama, komercialne parade in bolj politične, alternativne parade tako daleč, da se dejansko odvija več dogodkov na različne načine. V Berlinu se na primer isti dan dogajata dve Paradi ponosa, večja, zelo komercialna parada CSD Berlin v centru mesta in manjša Kreuzberg Pride, ki je bolj politično naravnana (Sukič v Merhar, 2007: 91). Tudi pri nas je prišlo do manjšega razkola med gibanjem, saj sta se bolj radikalna ŠKUC-Magnus in ŠKUC-LL od takšne oblike Parade ponosa distancirala, sekciji namreč zagovarjata Parado ponosa v obliki politične manifestacije. Mitja Blažič razume ŠKUC-LL kot obliko skrajne levico, ki ne želi imeti stikov z nikomer, ki ni v njihovem obsegu vrednot. Na drugo stran šteje društva, kot sta Legebitra in DiH, ki zagovarjajo bolj zmerno obliko

³⁵ Primer takega članka je London pride 2012 leaves lgbs asking if gay-pride parades have lost all meaning, dostopen na <http://www.policymic.com/articles/10898/london-pride-2012-leaves-lgbs-asking-if-gay-pride-parades-have-lost-all-meaning>.

aktivizma in se bolj nagibajo v mainstream. Obe obliki aktivizma se mu zdita pomembni, saj lahko druga drugo dopolnjujeta, meni celo, da dovolj radikalnih skupin v Sloveniji ni (Blažič v Merhar, 2007: 68–69). Čeprav imajo različna društva in aktivisti drugačno poglede na način doseganja ciljev, pa le-ti vseeno ostajajo za vse bolj ali manj isti.

Ne nazadnje pa je Parada ponosa tudi pomemben socialni prostor za spoznavanje drugih LGBT oseb in kot takšen sporoča, da LGBT oseba ni sama in edina, temveč obstaja cela skupnost. Tako je Parada ponosa hkrati nekakšno skupinsko razkritje LGBT oseb v javnosti, ki krepi individualno in skupinsko identiteto LGBT populacije, za marsikoga pa je prav zaradi tega tudi čas prvega individualnega »coming outa« (Batie, 2001). Hkrati pa je eden izmed ciljev tudi znotraj LGBT skupnosti zmanjšati homofobično oziroma bifobično in še posebno transfobično vedenje (posledica t. i. interne homofobije).

2. Opredelitev problema

Če je torej Parada ponosa največje udejstvovanje LGBT skupnosti v javnem življenju, je posledično tudi dogodek, ki to skupnost najbolj predstavlja. Zato je še toliko bolj pomembna za vse LGBT osebe, tudi tiste, ki se dogodka ne udeležujejo ali celo ne odobravajo. Kot glavni predstavnik skupnosti Parada ponosa vsaj posredno vpliva na vse njene posameznike. V letih je postala Parada ponosa tudi v Sloveniji že tradicionalna prireditev, ki predvsem poskuša opozarjati na diskriminacijo istospolno usmerjenih, proslavlja različnost in promovira strpnost. Deležna je tako pozornosti medijev kot širše javnosti, ki tudi zelo rada razglablja o pomenu in simbolični vrednosti Parade ponosa. Velikokrat se sliši govor o tem, kako je ta prireditev primerna ali ne, nekateri jo imajo za provokacijo, nekateri pa za proslavo strpnosti in svobode, nekateri pravijo, da je potrebna in zaželena tako iz političnih razlogov kot družbenih, drugi, da dela več škode kot koristi na obeh ravneh. Velikokrat in predvsem so v teh debatah udeleženi pripadniki večinske skupnosti, precej manj pa je slišati mnenja istospolno usmerjenih. To je še eden od razlogov, da se mi je zdelo pomembno, da raziščem mnenje LGBT populacije o tem dogodku. Zato je bil to fokus moje raziskave. Hotel sem ugotoviti, kaj o Paradi ponosa menijo pripadniki LGBT skupnosti, kaj jim pomeni, kako mislijo, da deluje na širšo družbo, na politično voljo in zakonodajo pa tudi na LGBT posameznike. Zanimalo me je tudi, ali menijo, da Parada ponosa predstavlja njihove interese in želje ter ali ima vpliv na njihova življenja in kakšen.

Zanimalo me je mnenje tistih, ki jih ta prireditev, torej Parada ponosa, zastopa in predstavlja, zato raziskava vključuje izključno mnenja in odgovore LGBT posameznikov. Hotel sem namreč raziskati odnos lezbijk, gejev, biseksualcev in transposameznikov (LGBT) do Parade ponosa. Poskušal sem ugotoviti pomen Parade ponosa tako za LGBT skupnost kot njene posameznike, zanimalo me je tudi, kako Parada vpliva oziroma je vplivala na njihova življenja. Prav tako me je zanimalo, ali se cilji in namen Parade ponosa skladajo z dejanskimi željami in potrebami LGBT skupnosti in posameznikov v Sloveniji in v kakšni meri.

- Hipoteza 1: Večina LGBT oseb ima pozitiven odnos do Parade ponosa.
- Hipoteza 2: Ljudje se udeležujejo Parade ponosa predvsem zaradi protesta proti diskriminatorni zakonski ureditvi in normam, ki diskriminacijo ohranjajo.

- Hipoteza 3: Parada ponosa dobro zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti ter ugodno vpliva na vidnost LGBT v širši družbi in v medijih.
- Hipoteza 4: Večina meni da je Parada ponosa za LGBT skupnost potreben in pomemben dogodek.
- Hipoteza 5: Najbolj pogost razlog za neudeležbo na Paradi ponosa je izpostavljanje.
- Hipoteza 6: Slabši odnos do Parade ponosa imajo »neoutirani« LGBT posamezniki.
- Hipoteza 7: Do Parade ponosa imajo lezbijke in geji boljši odnos kot biseksualci in transosebe.
- Hipoteza 8: LGBT osebe iz večjih mest imajo do Parade ponosa bolj pozitiven odnos.

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava je kvantitativna in kvalitativna. V raziskavi sem sicer večinoma zbral podatke, ki sem jih lahko prešteval in kvantitativno analiziral, vendar obstajajo tudi besedni opisi iz odprtih vprašanj, ki sem jih analiziral kvalitativno. Prav tako sem med raziskovanjem opravil veliko manjših intervjujev z LGBT posamezniki, med drugim tudi na Paradi ponosa, saj se mi je zdelo, da je potrebno določene pojme in rezultate, ki sem jih dobil s kvantitativnim raziskovanjem, še dodatno pojasniti.

Ta raziskava je tudi tako eksplorativna kot deskriptivna. Eksplorativna zato, ker raziskuje temo, o kateri ni še kaj dosti zapisanega, ugotavljamo torej nekaj novega.

Raziskava je tudi deskriptivna oziroma opisna, saj kvantitativno meri določene spremenljivke.

3.2. Spremenljivke

- Starost.
- Kraj bivanja.
- Spolna identiteta.
- Razkritost.
- Zgodovinska in politična pomembnost Parade ponosa.
- Seznanjenost z zgodovino Parade ponosa.
- Udeležba na Paradi ponosa.
- Način udeležbe.
- Vzrok za udeležbo.
- Razlog za neudeležbo.

- Odnos do Parade ponosa.
- Vzrok za negativen odnos do Parade ponosa.
- Potreba po Paradi ponosa.
- Vzrok za potrebo po Paradi ponosa.
- Način organizacije in izpeljave Parade ponosa.
- Zastopanje interesov, potreb in želj LGBT skupnosti.
- Vpliv na medijsko reprezentacijo LGBT.
- Vpliv na vidnost LGBT v širši skupnosti.
- Vpliv Parade na življenje LGBT.
- Način vpliva Parade ponosa na življenja LGBT.
- Prispevek Parade k dolgoročnim spremembam zakonodaje in politike na področju enakopravnosti istospolno usmerjenih.
- Vpliv Parade na homofobijo in diskriminacijo LGBT.

3.3. Merski instrument

Merski instrument za raziskavo je bila anonimna spletna anketa, ki je vsebovala 22 vprašanj, 19 zaprtega tipa in 3 odprtega.

3.4. Populacija in vzorec

Populacija so vsi LGBT posamezniki v Sloveniji. Vzorec je zajel 123 lezbijk, gejev, biseksualcev in transoseb. Ker je praktično nemogoče priti do celotne LGBT populacije, sem skušal doseči čim več posameznikov. Ankete sem pošiljal predvsem prek mailing list LGBT društev (Legebitra, DiH), internetnih forumov (Mavrični forum) in prek socialnih omrežij (Facebook). Za nekaj anket sem posameznike k sodelovanju povabil tudi osebno. Krajevno je

anketiranje bilo omejeno na Slovenijo, anketa pa je bila na spletu dostopna od 1. marca 2012 pa do 1. maja 2012. Vzorčenje je bilo torej slučajnostno in priložnostno.

3.5. Metoda zbiranja empiričnega gradiva

Sprva sem moral priti do širše slike o Paradi ponosa, kulturi LGBT skupnosti in problematiki, s katero se srečuje. Začetno zbiranje informacij je potekalo na več načinov. Začelo se je predvsem s pogovori z zaposlenimi na Legebitri, ki so tudi soorganizatorji Parade ponosa, pa tudi nekaj drugimi LGBT osebami. Vsak posameznik mi je poleg lastnega mnenja predlagal tudi kakšno literaturo, revijo ali forum na medmrežju, pa tudi objavljene intervjuje iz preteklosti. Tako sem si s prebiranjem LGBT literature, forumov in revij, z brskanjem po spletu o informacijah o LGBT na splošno, še posebno pa o Paradi ponosa, počasi naslikal boljšo idejo o tem, kakšen je pomen tega dogodka za skupnost. Preveril sem tudi nekaj drugih raziskav na področju LGBT. Še posebej zanimivi zame sta bili raziskavi, objavljeni v *Journal of Contemporary Ethnography*, ki sta raziskovali pomen Parade ponosa za udeležence na dogodkih. Tako sem počasi postavljaj temelje hipotez, ki pa sem jih kasneje še malo preoblikoval. To je bil nekako prvi del pridobivanja informacij. Šele po izdelavi ankete pa sem odkril, da raziskava Alenke Švab in Romana Kuharja o vsakdanjem življenju gejev in lezbijk vsebuje tudi nekaj vprašanj o Paradi ponosa, ki so tudi podobna mojim, tako da so mi bile kasneje lahko tudi za primerjavo (Švab in Kuhar, 2005: 155).

Drugi del zbiranja podatkov je potekal s pomočjo ankete, ki sem jo izdelal s pomočjo zaposlenih na društvu Informacijski center Legebitra. Kot sem že povedal, sem sprva skušal izvedeti čim več glede Parade ponosa, od njene zgodovine do mnenj LGBT posameznikov. Ker sem hotel ugotavljati odnos LGBT skupnosti in posameznikov do Parade ponosa, kako Parada vpliva na njihova življenja ter kaj menijo o tem dogodku, so bila na tej osnovi tudi sestavljena vprašanja. Poskušal sem si ustvariti čim boljšo sliko o tem, kaj naj bi Parada ponosa predstavljala in kakšen pomen ima tako za soorganizatorje, aktiviste in udeležence prireditve kot neudeležene na Paradi, tako da bi dobil podobo obeh strani, tako tistih, ki soustvarjajo prireditev in ji s tem nekako dajejo podobo, kot tistih neudeleženi, ki jih kot del LGBT populacije parade vseeno nekako predstavljajo ter se jih dotikajo. Izdelava vprašalnika je trajala nekaj mesecev, saj sem ga mnogokrat spremenil in ga večkrat testiral, tako da sem

dobil povratne informacije o tem, kakšne možne odgovore bi še moral ponuditi pri vprašanih zaprtega tipa in kakšna vprašanja bi še lahko bila relevantna.

Nadalje sem se naučil uporabljati orodja za izdelovanje anket na spletni strani www.1ka.si, na katero sem nato vprašalnik tudi postavil.

Anketa je bila na voljo od 1. marca 2012 do 1. maja 2012. V tem času sem poskušal predvsem prek mailing list LGBT društev, socialnih omrežij in osebnih poznanstev doseči kar se le da visoko število LGBT oseb.

Nazadnje sem opravil še nekaj mini intervjujev na Paradi ponosa, predvsem da bi si lahko boljše razložil nekatere rezultate, ki sem jih dobil z anketo, posebno tiste, ki so mi vzbudili posebno zanimanje. Vprašanja sem imel le grobo pripravljena in so se v pogovorih deloma spreminjala, v večini pa so se nanašala na pomen, ki ga pripisujejo Paradi ponosa, na razlog udeležbe in vpliv Parade ponosa na širšo družbo.

3.6. Obdelava gradiva

Prva faza obdelave gradiva se je začela s pregledovanjem izpolnjenih anket in odstranitvijo tistih, ki so bile nepopolno rešene oziroma napačne. Izkazalo se je namreč, da so nekatere ankete reševali tudi heteroseksualno usmerjeni posamezniki. Tukaj se je pokazalo, da se je demografsko vprašanje o spolni identiteti anketiranca zelo obrestovalo. Eden izmed razlogov, da sem to vprašanje v anketi sploh uporabil, je bil prav ta, da se preveri, ali anketo resnično izpolnjuje oseba, ki se identificira kot del LGBT skupnosti. Čeprav sem sicer že v nagovoru ankete zapisal, da je anketa namenjena izključno LGBT osebam, je bilo to dodatno preverjanje očitno zelo na mestu, saj so kar 24 anket rešile osebe, ki se ne identificirajo kot del LGBT skupnosti.

Ankete, ki jim je manjkalo le nekaj odgovorov, sem kljub temu uporabil, da bi bil osip čim manjši. To je tudi razlog, da je navkljub 123 uporabljenim anketam pri nekaterih vprašanih le od 120 do 122 odgovorov.

Rezultate pravilno izpolnjenih anket sem nato uredil v tabele, v katerih so navedene frekvence odgovorov in odstotki, v nekaj primerih pa tudi povprečja in standardni odklon. Ker so odstotki zaokroženi na cela števila, je mogoče, da v nekaterih tabelah pride vsota odstotkov 99 ali 101. Pri urejanju podatkov sem si sprva pomagal z orodji, ki jih vsebuje spletna stran za anketiranje www.1ka.si, nato pa sem podatke uvozil v program Microsoft Excell, kjer sem jih dodatno uredil in tabele preoblikoval do zelenega videza. Za ta del sem torej uporabljal procentne račune in frekvenčno razporeditev.

Tri vprašanja so bila odprtega tipa in so zahtevala opisne odgovore. Ta so bila deležna kvalitativne analize. Odgovore z enakim oziroma zelo podobnim pomenom sem premestil v nadaljnje kategorije, ki so bile pomensko višje od prvih, tako da sem dobil le nekaj izbranih pojmov.

Veliko vprašanj zaprtega tipa, ki so bila torej v večjem delu obdelana kvantitativno, so imela tudi možnost odprtega tipa pod opcijo »drugo«, zato je bila tam prav tako potrebna kvalitativna analiza, ki je potekala na isti način kot pri vprašanjih odprtega tipa. Za primer, pri vprašanju »Zakaj se niste udeležili Parade ponosa?«, sem v kategoriji »drugo« dobil, recimo, odgovore, kot so: »Ker sem bil v službi«, »Ker sem mogel peljati mamo v bolnišnico«, »Bil sem na službenem potovanju«. Te sem skupaj uvrstil v kategorijo »zaradi drugih obveznosti«.

Za čim večjo preglednost sem nato v programu Microsoft Excell iz tabel izdelal še grafe.

Za računanje statističnih razlik med skupinami sem uporabljal račune za teoretične frekvence, standardne odklone in hi-kvadrat. Enačbe so naslednje:

- Teoretične frekvence $f(t) = \frac{Vs * Vv}{F}$
- Standardni odklon $S_{(d)} = f_{(0)} - F_{(t)}$
- Hi-kvadrat $\chi^2 = (f_{(0)} - f_{(t)})^2 / f_{(t)}$

Sledili so še besedni opisi rezultatov in analiza dobljenih odgovorov na vprašanja in pa nazadnje še razprava o ugotovitvah.

4. Rezultati

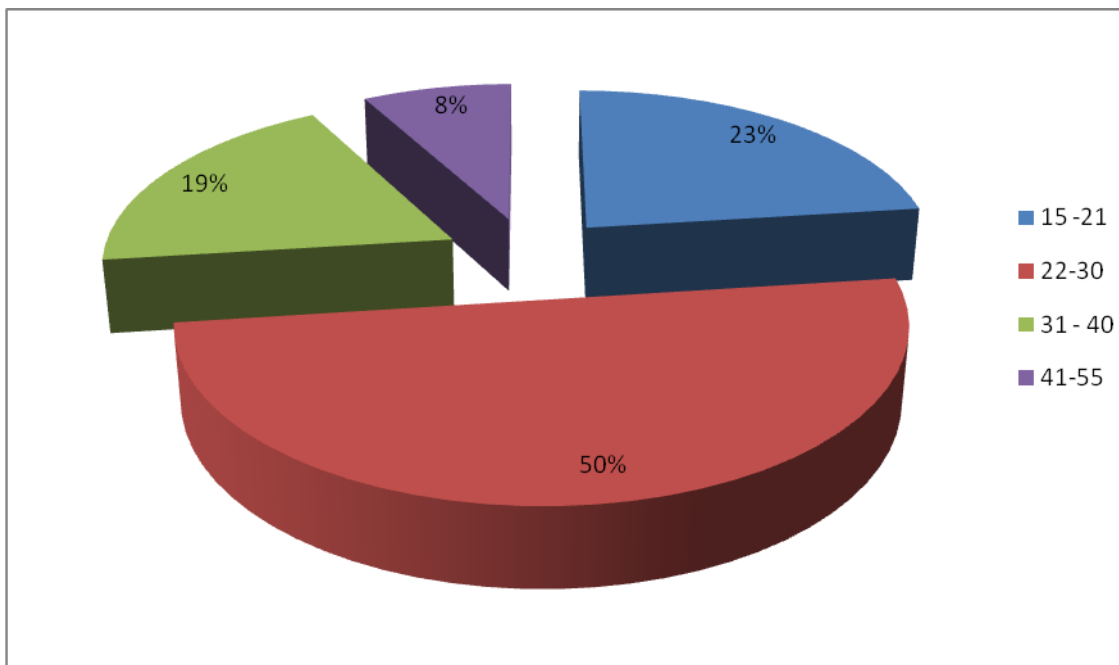
4.1. Starost

Anketiranci so bili stari od 15 pa do 55 let, največ jih je starih od 22 do 30, kar 57 (50 %). Od 15 do 21 let je bilo starih 27 (23 %), od 31 do 40 let 22 (19 %) in od 41 do 55 let 9 (8 %) odgovarjajočih.

Tabela 4.1. – Starost

Starost	Frekvenca	Odstotek
15–21	27	23 %
22–30	57	50 %
31–40	22	19 %
41–55	9	8 %
Skupaj	115	100 %

Graf 4.1. – Starost (n = 115)

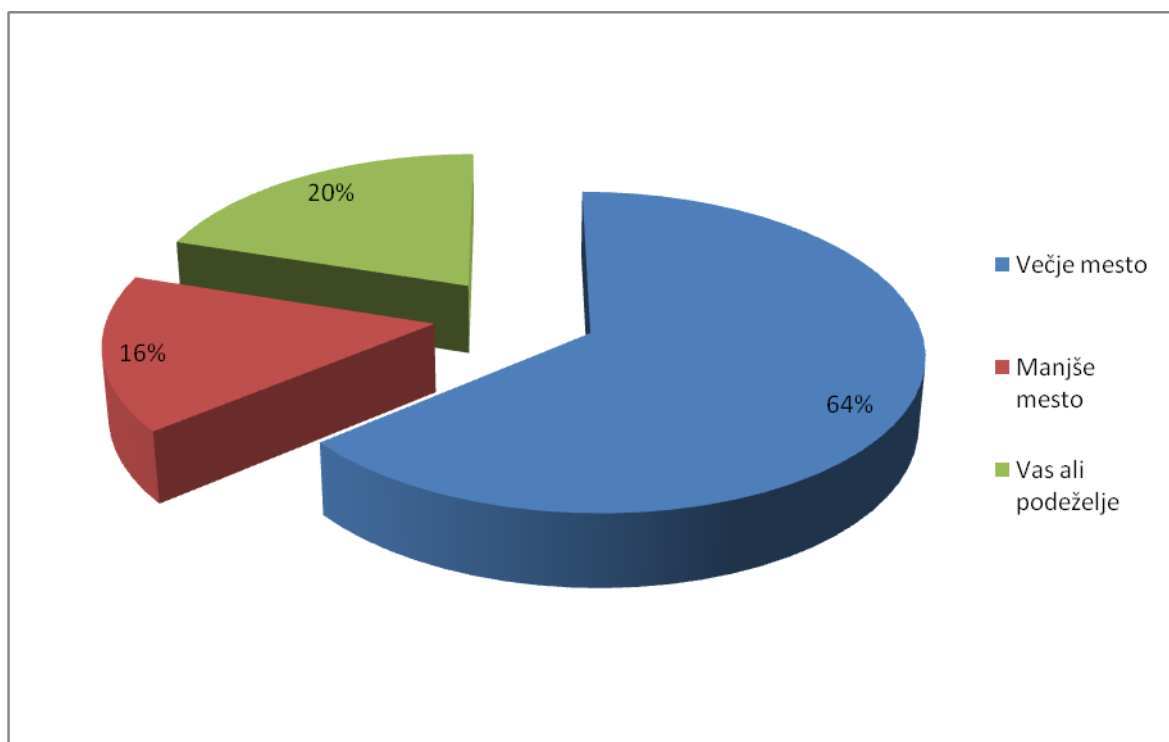
4.2. Kraj bivanja

Po pričakovanjih je bilo daleč največ vprašanih iz večjih mest (Ljubljana in Maribor), kar 78 (64 %). Vseeno jih je bilo kar 24 (20 %) s podeželja in 20 (16 %) iz manjših mest.

Tabela 4.2. – Kraj bivanja

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Večje mesto (LJ, MB)	78	64 %
Manjše mesto (NM, KP, GO, KR ...)	20	16 %
Vas ali podeželje	24	20 %
Skupaj	122	100 %

Graf 4.2. – Kraj bivanja (n = 122)

4.3. Spolna identiteta

V tem vprašanju sem poizvedoval po spolni usmerjenosti/identiteti anketirancev in ima dva namena. Prvi je preverjanje identitete, glede na to, da se je raziskava nanašala na LGBT, drugi

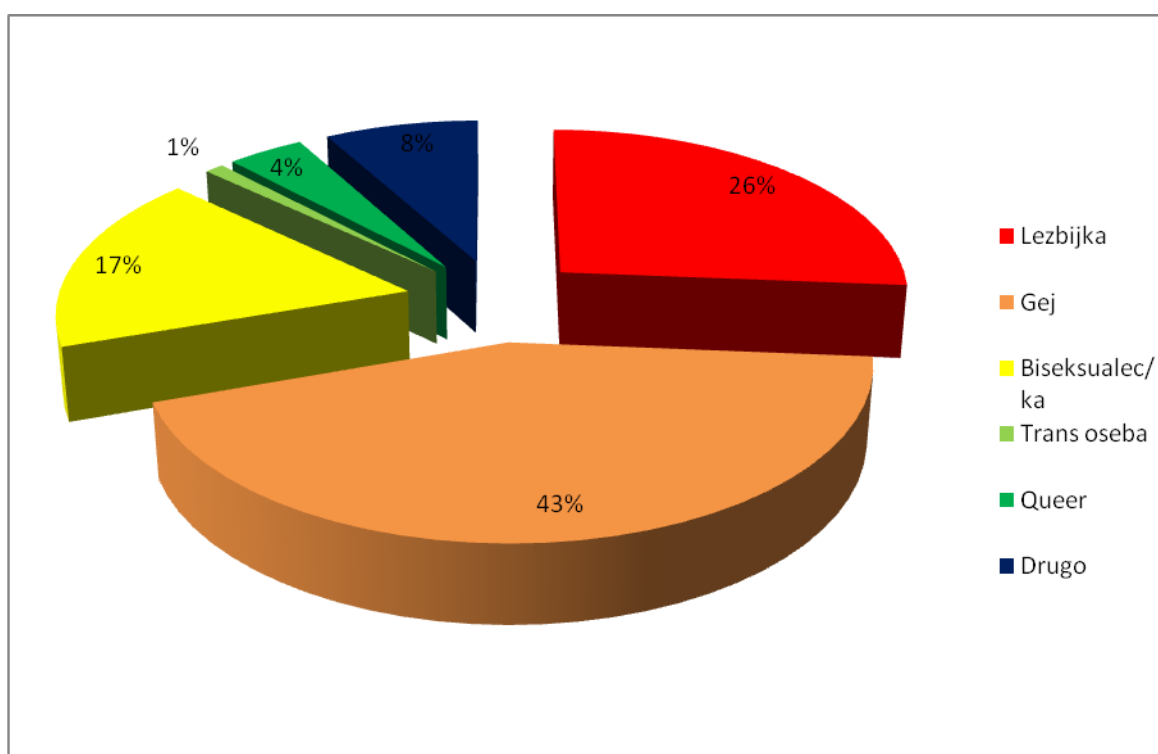
pa pregled raznolikosti anketirancev.

Največ odgovarjajočih je bilo gejev, kar 52 (43 %), sledijo lezbijke z 32 (26 %) vnosi, kot biseksualcev se je identificiralo 21 (17 %) in kot queer 5 (4 %) anketirancev. Odgovarjala je tudi ena transoseba.

Tabela 4.3. – Spolna identiteta

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Lezbijka	32	26 %
Gej	52	43 %
Biseksualec/-ka	21	17 %
Transoseba	1	1 %
Queer	5	4 %
Drugo	10	8 %
Skupaj	121	100 %

Graf 4.3. – Spolna identiteta (n = 121)

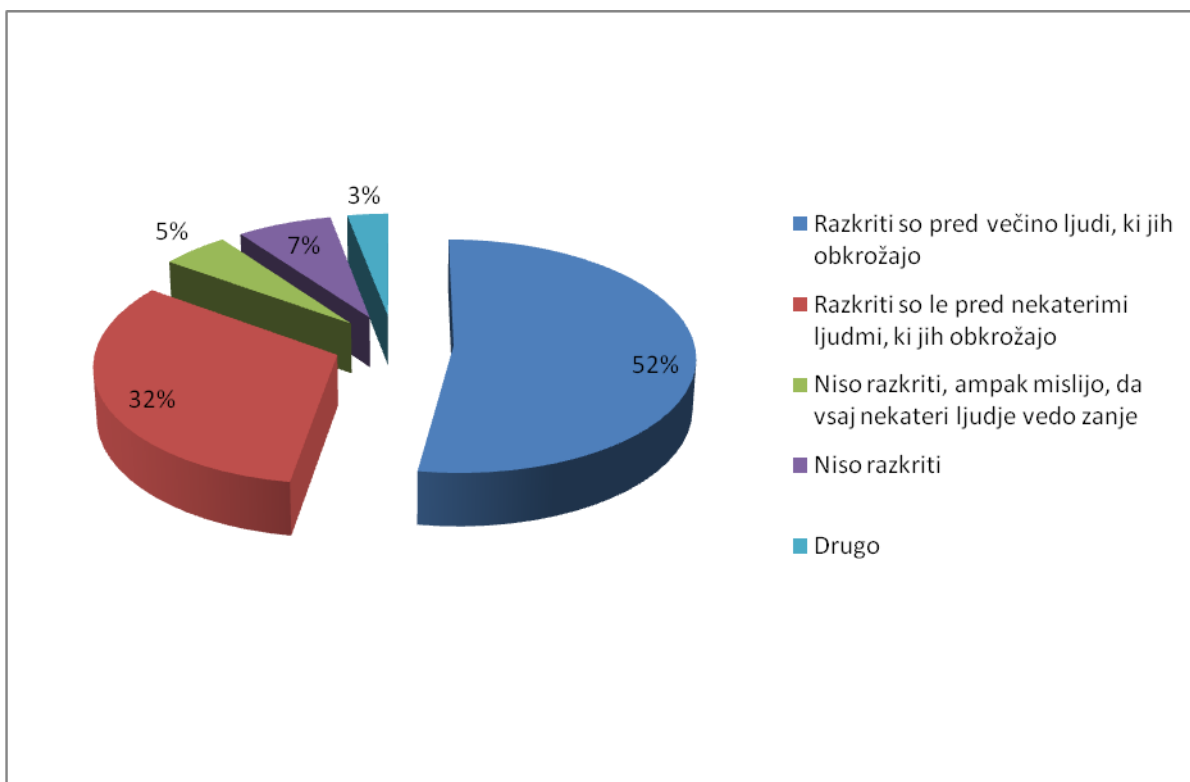
4.4. Razkritost

Nad vsemi pričakovanji je razkritih kar 103 (85 %) anketiranih. Od tega jih je 64 (53 %) razkritih pred večino, 39 (32 %) pa le pred nekaterimi ljudmi, ki jih obkrožajo. Le 14 (12 %) jih je odgovorilo, da niso razkriti. Z »drugo« so odgovorili 4 anketiranci, vendar je le ena izmed njih to razložila in napisala, da je javno deklarirana.

Tabela 4.4. – Razkritost/outiranost

Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Kumulativa
Razkriti so pred večino ljudi, ki jih obkrožajo	64	52 %	53 %
Razkriti so le pred nekaterimi ljudmi, ki jih obkrožajo	39	32 %	85 %
Niso razkriti, ampak mislijo, da vsaj nekateri ljudje vedo zanje	6	5 %	90 %
Niso razkriti	8	7 %	97 %
Drugo	4	3 %	100 %
Skupaj	121	99 %	

Graf 4.4. – Razkritost (n = 121)

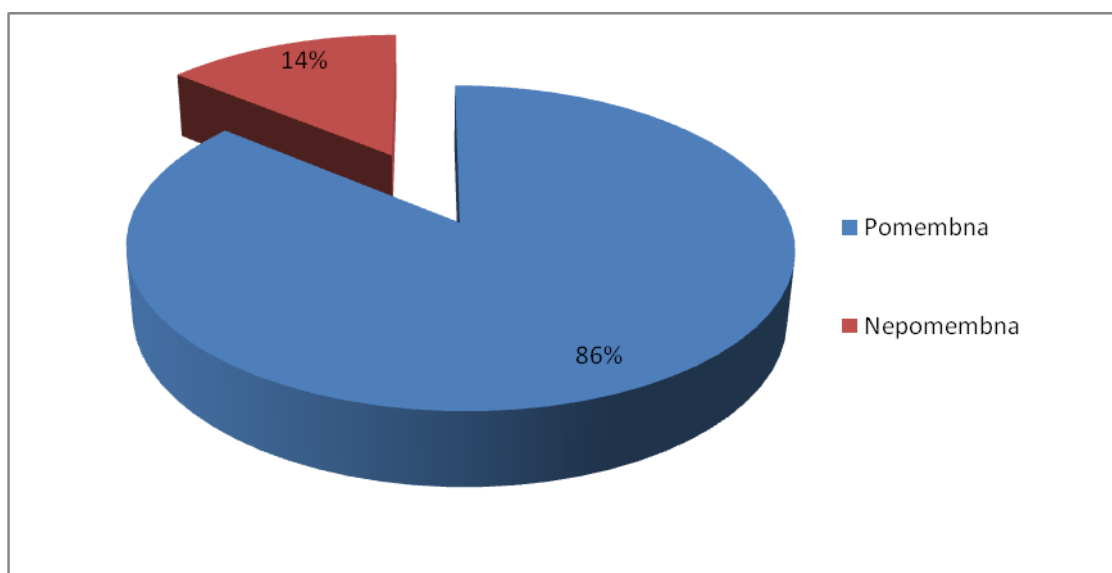
4.5. Zgodovinska in politična pomembnost Parade ponosa

Velika večina anketiranih meni, da so Parade ponosa zgodovinsko in politično pomembne za LGBT skupnost, kar 106 (86 %) respondentov je takega mnenja, 14 % pa jih meni, da niso.

Tabela 4.5. – Zgodovinska in politična pomembnost Parade ponosa

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Pomembna	106	86 %
Nepomembna	17	14 %
Drugo	0	0 %
Skupaj	123	100 %

Graf 4.5. – Zgodovinska in politična pomembnost Parade ponosa (n = 123)

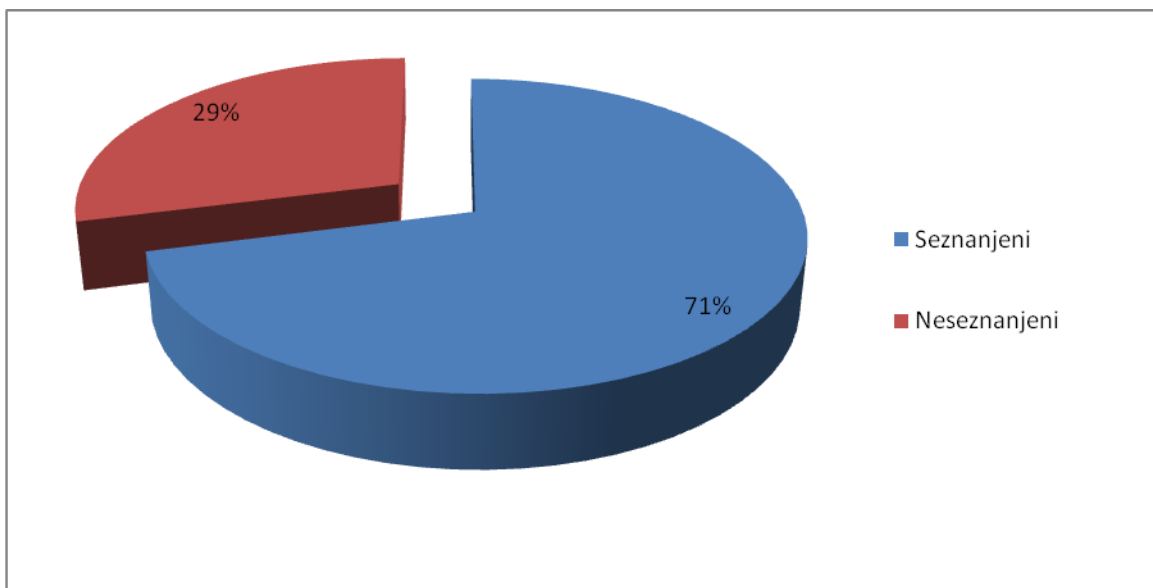
4.6. Seznanjenost z zgodovino Parade ponosa v Ljubljani

87 (71 %) jih meni, da so z zgodovino Parada ponosa v Ljubljani seznanjeni, 36 (29 %) pa, da ne. Na uradni strani Parade ponosa je objavljena zgodovina Parada ponosa, velikokrat pa določene vidike prejšnjih parad izpostavijo tudi v nagovoru, kar po mojem mnenju zelo pripomore k visokemu odstotku anketiranih, ki menijo, da so seznanjeni z zgodovino Parade ponosa v Ljubljani.

Tabela 4.6. - Seznanjenost z zgodovino Parade ponosa v Ljubljani

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Seznanjeni	87	71 %
Neseznanjeni	36	29 %
Skupaj	123	100 %

Graf 4.6. – Seznanjenost z zgodovino Parade ponosa v Ljubljani (n = 123)

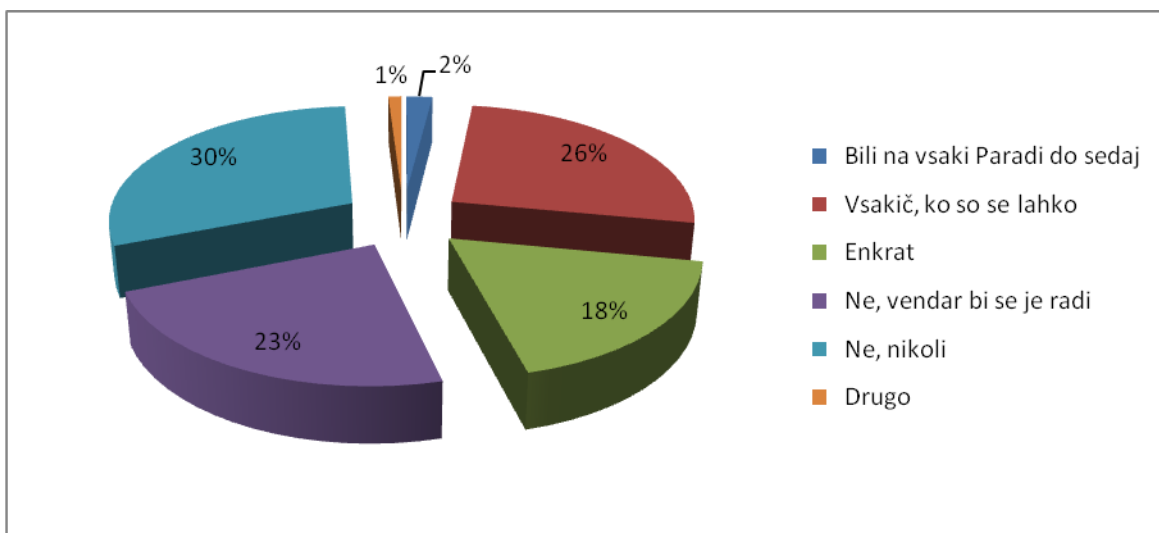
4.7. Udeležba na Paradi ponosa

Skoraj polovica oziroma 57 (46,5 %) anketirancev je že bila na Paradi ponosa, od tega so bili trije (2 %) respondenti na vsaki Paradi, 32 (26 %) pa vsakič, ko so lahko. Kar 43 % od 68, ki jih na Paradi še ni bilo, jih je odgovorilo, da bi se je radi udeležili. 30 % vseh anketirancev pa na paradi ni bilo in ni izrazilo želje, da bi se je kdaj udeležili. Na vprašanje je bilo možnih več odgovorov, vendar sta le dva anketiranca obkrožila dva odgovora, ki sta bila v obeh primerih »enkrat« in »vsakič, ko sem se lahko«. En anketiranec je pod točko »drugo« specifično izrazil, da se je ne želi udeležiti. V raziskavi o vsakdanjem življenju gejev in lezbijk Alenke Švab in Romana Kuharja se Parade ponosa ni udeležilo kar dve tretjini (66 %) anketirancev (Švab in Kuhar, 2005: 67).

Tabela 4.7. – Udeležba na Paradi ponosa

Odgovori	Frekvence	%
Bil sem na vsaki Paradi do sedaj	3	2 %
Vsakič, ko sem se lahko	32	26 %
Enkrat	22	18 %
Ne, vendar bi se je rad	29	23 %
Ne, nikoli	38	30 %
Drugo	1	1 %
SKUPAJ	125	100 %

Graf 4.7. – Udeležba na Paradi ponosa (n = 123)

4.8. Način udeležbe na Paradi ponosa

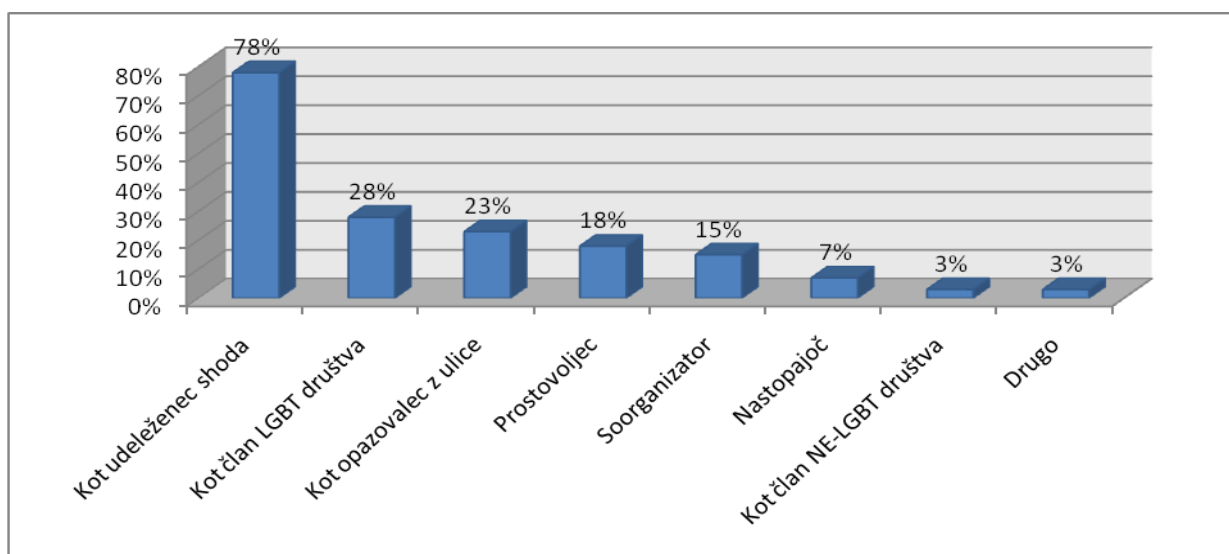
Od 60 anketirancev smo tukaj dobili 106 odgovorov, možnih je bilo namreč več odgovorov. Več kot tri četrtine anketirancev oziroma 78 % se je Parade udeležilo tudi kot udeležencev shoda, na drugem mestu z 28 % so se udeleževali kot člani LGBT društev, sledi udeležba kot opazovalec z ulice s 23 %, kar je za moje pojme zelo velik odstotek. Ali se opazovanje z ulice sploh lahko šteje kot udeležba, je stvar interpretacije. Jaz bom v nadaljevanju upošteval obe možnosti. 18 % jih je pri Paradi sodelovalo kot prostovoljci, 15 % pa kot (so)organizatorji. Na zadnjih mestih so udeleženci kot nastopajoči s 7 % in kot člani NE-LGBT društev s 3 %. 2

posameznika oz. 3 % so na vprašanje odgovorili z drugo, ampak v bistvu prav tako zajeli le več odgovorov, namreč kot soorganizator in/ali udeleženec shoda. Zanimivo je, da če vzamem v obzir, da se je za možnost »opazovalec z ulice« opredelilo kar 14 (23 %) ljudi, bi se v prejšnjem vprašanju razmerje precej spremenilo. Težko je trditi, da je opazovanje z ulice dejansko res udeležba na dogodku. Če bi torej teh 14 ljudi dal v skupino, ki se Parade ponosa še ni udeležila, bi dobil takšne rezultate: 82 (66,6 %) se je še ni udeležilo, 41 (33 %) pa se je že. V tem primeru bi se rezultati tudi popolnoma skladali z rezultati iz raziskave o vsakdanjem življenju gejev in lezbijk.

Tabela 4.8. – Način udeležbe na Paradi ponosa

Odgovori	Frekvence	Odstotki	Število enot
Soorganizator	9	15 %	
Nastopajoč	4	7 %	
Prostovoljec	11	18 %	
Kot član LGBT društva	17	28 %	
Kot član NE-LGBT društva	2	3 %	
Kot udeleženec shoda	47	78%	
Kot opazovalec z ulice	14	23 %	
Drugo	2	3 %	
SKUPAJ	106		60

Graf 4.8. – Način udeležbe na Paradi ponosa (n = 60)

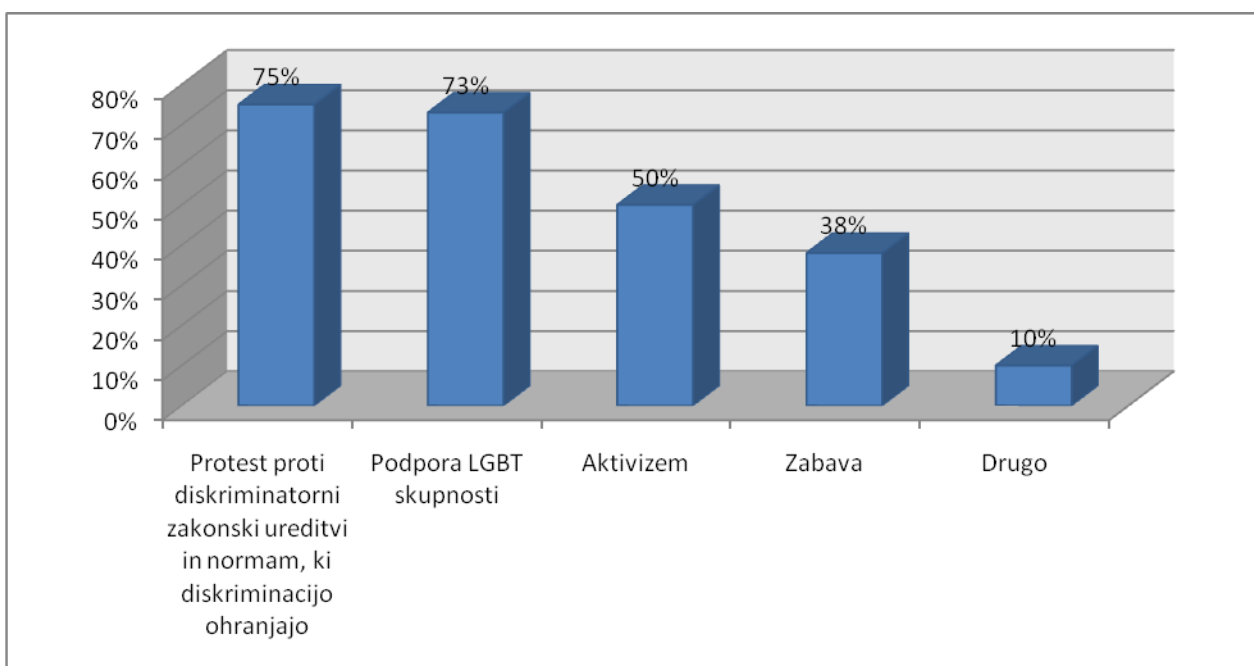
4.9. Razlog za udeležbo na Paradi ponosa

Tudi pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov, od 60 respondentov pa sem dobil 148 odgovorov. Večina (75 %) se jih je Parade ponosa udeležila zaradi protesta proti diskriminatorni zakonski ureditvi in normam, ki to diskriminacijo ohranjajo, ter zaradi podpore LGBT skupnosti (73 %). Polovica odgovarjajočih se je Parade ponosa udeležila tudi zaradi aktivizma, malo manj kot 40 % pa tudi zaradi zabave. Skoraj 10 % je imelo tudi druge razloge za udeležbo, kot so boj proti homofobiji, radovednost ter zaradi pomembnosti tovrstnega javnega izražanja mnenj. Rezultati so ustrezali mojim pričakovanjem, saj sem pričakoval veliko odgovorov, ki se bodo vezali na politično plat Parade ponosa in medsebojno podporo.

Tabela 4.9. – Razlog za udeležbo na Paradi ponosa

Odgovori	Frekvence	%	Št. Enot
Zabava	23	38 %	
Aktivizem	30	50 %	
Podpora LGBT skupnosti	44	73 %	
Protest proti diskriminatorni zakonski ureditvi in normam, ki diskriminacijo ohranjajo	45	75 %	
Drugo	6	10 %	
SKUPAJ	148		60

Graf 4.9. – Razlog za udeležbo na Paradi ponosa (n = 60)

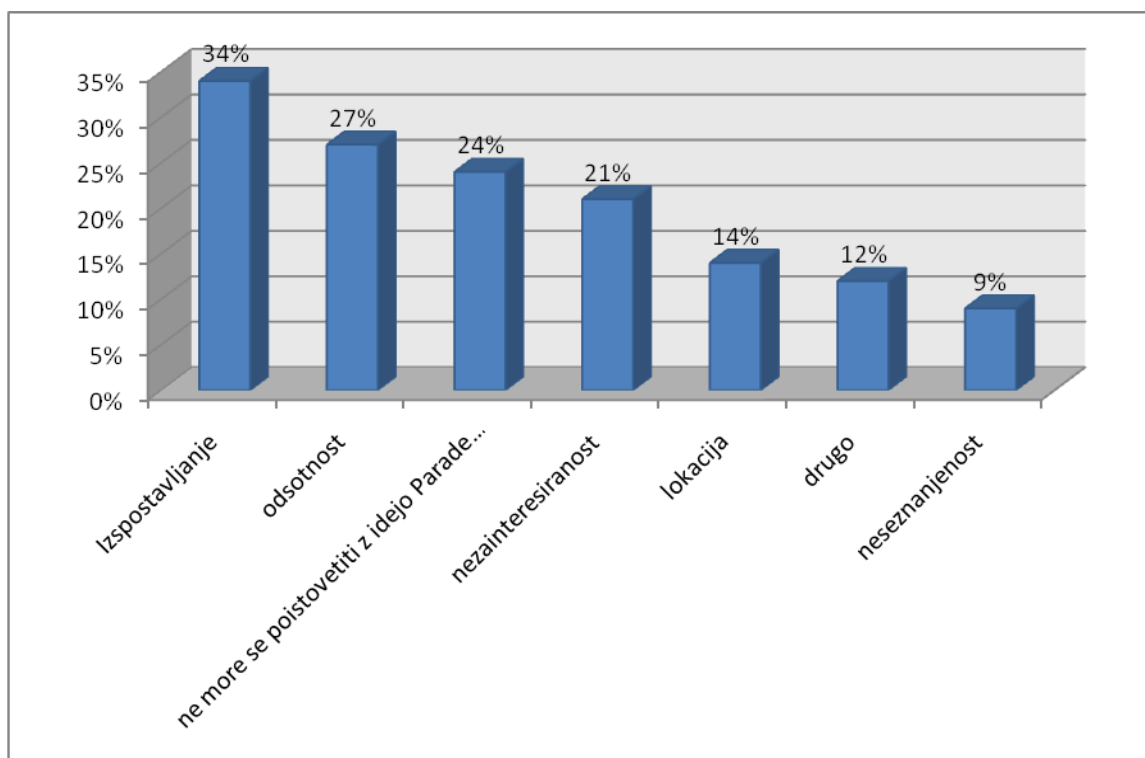
4.10. Razlog za neudeležbo na Paradi ponosa

Tudi pri 6. vprašanju je bilo možno več odgovorov, od 97 anketirancev sem dobil 137 odgovorov. Največ vprašanih se Parade ponosa ni udeležilo, ker se niso hoteli izpostavljati, tako je odgovorila kar tretjina (34 %). Razlogi, ki sledijo, so, da niso bili prisotni v Sloveniji v času Parade ponosa (27 %), 24 % pa se jih ne more poistovetiti z idejo Parade. Blizu je tudi nezainteresiranost za Parado, kar 20 % se Parade ni udeležilo iz tega razloga. 14 % se Parade ni udeležilo zaradi lokacije in le 9 % jih s tem ni bilo seznanjenih. 12 % je navedlo kot razlog še drugo. Pri tem je glavni razlog to, da nekateri vidijo obnašanje nekaterih udeležencev kot preveč ekshibicionistično in provokativno ter že cirkusantsko, poleg tega naj bi Parada imela premalo politične vsebine. Nekaj jih je imelo tudi druge obveznosti. Sicer je največ ljudi kot razlog navedlo izpostavljanja, vendar sem pričakoval da bo tako odgovorila več kot polovica.

Tabela 4.10. – Razlog za neudeležbo na Paradi ponosa

Odgovori	Frekvence	Odstotki	Št. enot
Lokacija	14	14 %	
Odsotnost	26	27 %	
Nezainteresiranost	20	21 %	
Ne morem se poistovetiti z idejo Parade	23	24 %	
Izpostavljanje	33	34 %	
Neseznanjenost	9	9 %	
Drugo	12	12 %	
SKUPAJ	137		97

Graf 4.10. – Razlog za neudeležbo na Paradi ponosa (n = 97)

4.11. Odnos do Parade ponosa

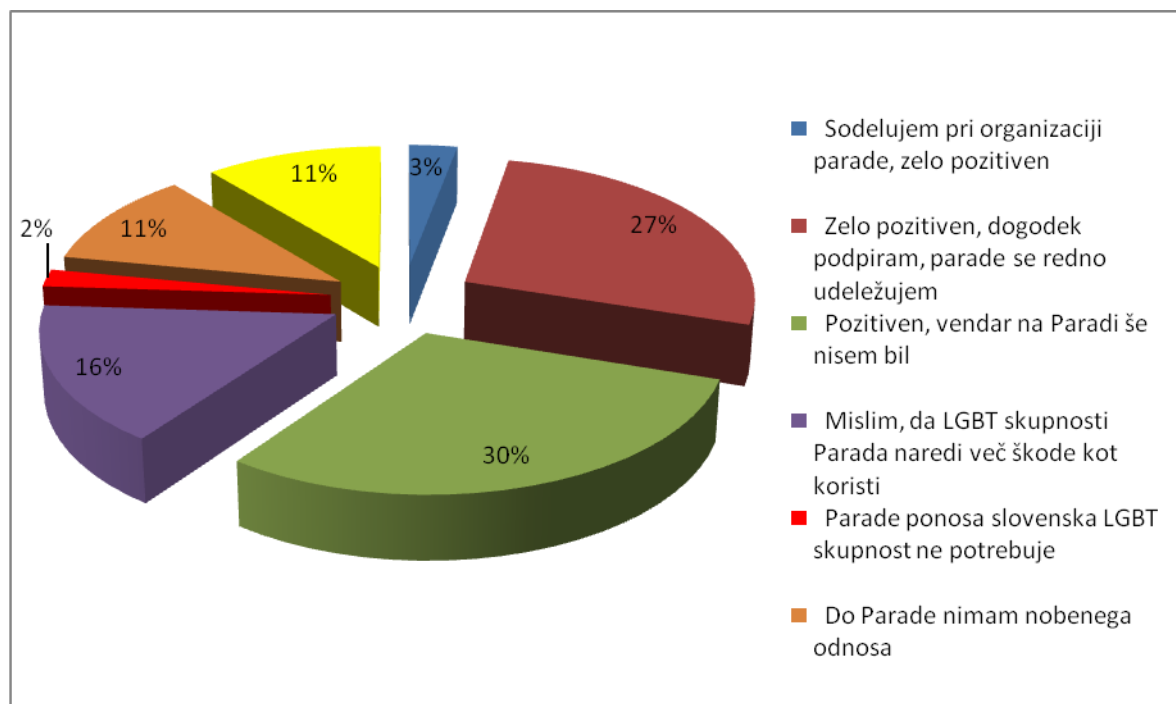
Kar 72 (60 %) vprašanih ima do Parade ponosa pozitiven odnos, od tega jih polovica, torej 30 %, na paradi še ni bilo. 13 (11 %) vprašanih je odgovorilo, da do Parade nimajo nobenega odnosa. 20 (17 %) jih je menilo, da Parada ponosa LGBT skupnosti naredi več škode kot

koristi, le 2 (2 %) pa, da Parade ponosa slovenska LGBT skupnost ne potrebuje. 11 % jih je odgovorilo pod točko »drugo«, tukaj so bili najbolj pogosti odgovori, da dogodek podpirajo, nekateri od teh so izrazili mnenje, da so nekateri preveč izzivalno oblečeni ipd. ter da bi dogodek lahko bil bolj miren. Le 2 osebi od 13, ki so obkrožili »drugo«, sta opisali svoj odnos do Parade kot negativen. Raziskava Alenke Švab in Romana Kuharja je vsebovala trditev, da Parada ponosa naredi več škode kot koristi. Anketiranci so svoje strinjanje s trditvijo ocenili na lestvici od 1 do 5, kjer je 1 pomenilo, da se popolnoma ne strinjajo, in 5, da se popolnoma strinjajo. 49,4 % se jih s trditvijo popolnoma ni strinjalo, torej označila z 1. 22,8 % odgovarjajočih pa je obkrožilo 1, torej se skupaj 72,2 % anketirancev vsaj ne strinja s to trditvijo. S 4 in 5 je trditev ocenilo skupaj 9,4 % anketirancev (Švab in Kuhar, 2005: 155). Če to primerjam s svojimi rezultati, kjer je kar 16 % vzorca menilo, da Parada naredi več škode kot koristi, je razlika kar 6,6 %. Ker pa je bilo vprašanje drugače zastavljeno, se ga ne da ravno zanesljivo primerjati.

Tabela 4.11. – Odnos do Parade ponosa

Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Kumulativa
Sodelujem pri organizaciji parade, zelo pozitiven	4	3 %	3%
Zelo pozitiven, dogodek podpiram, parade se redno udeležujem	32	27 %	30 %
Pozitiven, vendar na Paradi še nisem bil	36	30 %	60 %
Mislím, da LGBT skupnosti Parada naredi več škode kot koristi	20	17 %	77 %
Parade ponosa slovenska LGBT skupnost ne potrebuje	2	2 %	78 %
Do Parade nimam nobenega odnosa	13	11 %	89 %
Drugo	13	11 %	100 %
Skupaj	120	101 %	

Graf 4.11. – Odnos do Parade ponosa

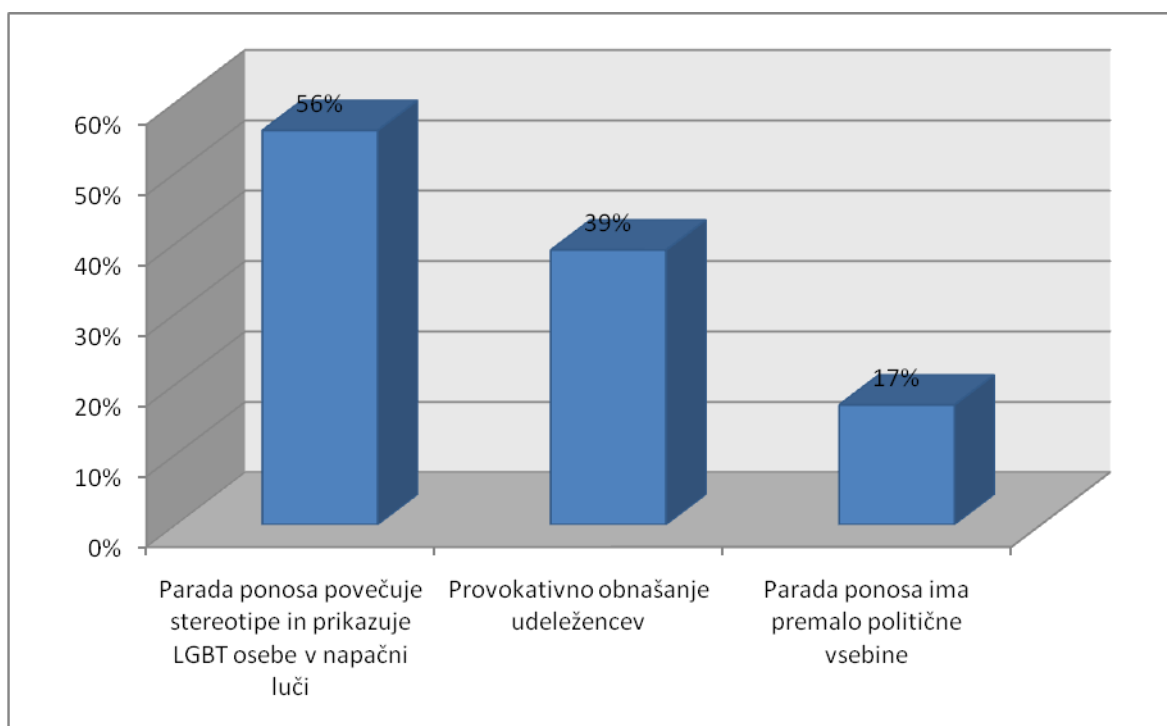

4.12. Vzroki za negativen odnos do Parade ponosa

To vprašanje je bilo namenjeno tistim, ki so svoj odnos do Parade v 7. vprašanju opisali kot negativen. Odgovarjalo je 18 ljudi, se pravi skoraj 15 % vseh anketiranih.

Kar 39 % oz. 7 ljudi je med drugim kot razlog za negativen odnos do Parade navedlo ekshibicionistično in provokativno obnašanje oz. oblačenje nekaterih posameznikov, kar po njihovem mnenju povečuje diskriminacijo in LGBT skupnost prikazuje v napačni luči. Še več, 55,5 % oziroma 10 posameznikov izraža mnenje, da Parada ponosa povečuje stereotipe in prikazuje LGBT osebe nepravilno. Skoraj 17 % jih meni, da ima Parada ponosa premalo politične vsebine. Skoraj vsi odgovori merijo na to, da je Parada bolj provokacija družbi kot kaj drugega, prav tako skoraj vsi menijo, da se LGBT skupnosti ni treba še bolj izpostavljati. Eden od pogostih odgovorov je tudi, da so LGBT posamezniki normalni posamezniki kot vsi ostali, zato jih ni treba predstavljati drugače.

Graf 4.12. – Najbolj pogosti razlogi za negativen odnos do Parade ponosa

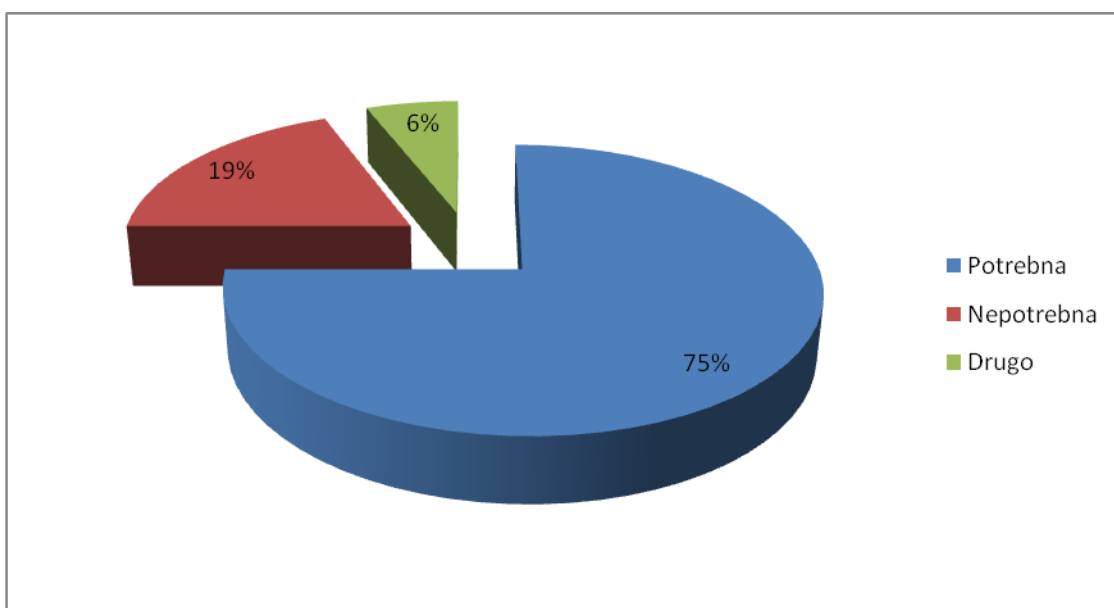
4.13. Potreba po Paradi ponosa v Sloveniji

93 (75,6 %) jih meni, da je Parada ponosa v Sloveniji potrebna, 23(18,7 %) pa da ne. 5,7 % oz. 7 posameznikov je odgovorilo z možnostjo »drugo«. Od tega sta dva odgovorila z »Ne vem«, trije pa so odgovorili z »Da, vendar na drugačen način«. Preostala 2 menita, da je Parada zaželena, ne pa potrebna.

Tabela 4.13. – Potreba po Paradi ponosa v Sloveniji

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Potrebna	93	75 %
Nepotrebna	23	19 %
Drugo	7	6 %
Skupaj	123	100 %

Graf 4.13. – Potreba po Paradi ponosa v Sloveniji

4.14. Razlog za potrebo po Paradi ponosa

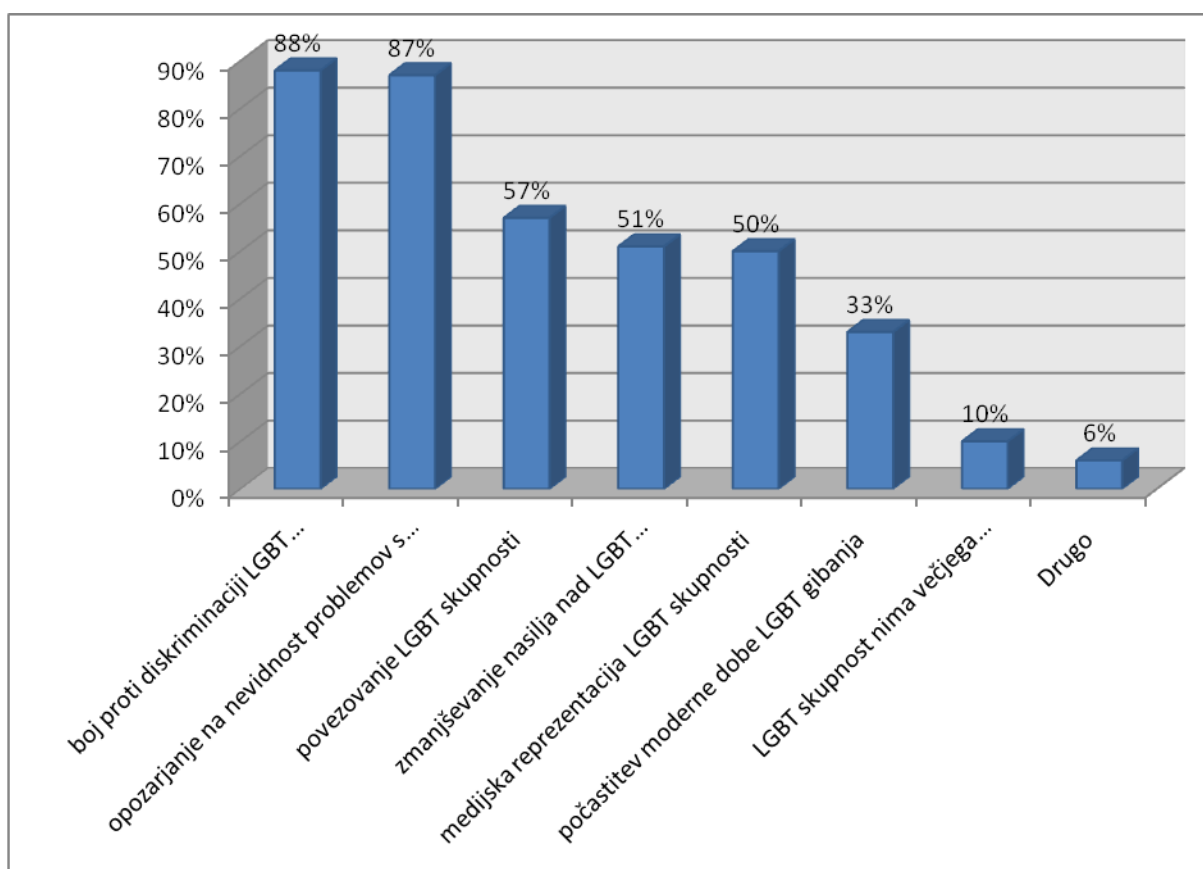
To vprašanje je bilo namenjeno tistim, ki so menili, da je Parada ponosa v Sloveniji potrebna. Odgovarjalo je 92 ljudi. Možnih je bilo več odgovorov.

81 (88 %) jih je navedlo, da zaradi boja proti diskriminaciji LGBT posameznikov in skupnosti. Skoraj enako število, 80 (87 %), je izbralo odgovor »zaradi opozarjanja na nevidnosti problemov, s katerimi se LGBT skupnost sooča«. Povezovanja LGBT skupnosti je navedlo 52 (56,5 %), zmanjševanje nasilja 47 (51 %), medijsko reprezentacijo LGBT skupnosti 46 (50 %), 30 (32,6 %) pa jih je reklo da zato, ker gre za počastitev moderne dobe LGBT gibanja. Le 10 % jih meni, da potreba po Parada ponosa obstaja, ker LGBT skupnost nima drugega večjega zabavnega dogodka. 6,5 % jih je izbrala tudi odgovor »drugo«, najbolj pogost odgovor med temi je bil, da se pokaže, koliko takih ljudi obstaja, torej za vidnost LGBT skupnosti.

Tabela 4.14. – Razlog za potrebo po Paradi ponosa

Odgovori	Frekvence	Odstotki	Št. enot
Boj proti diskriminaciji LGBT posameznikov in skupnosti	81	88 %	
Zmanjševanje nasilja nad LGBT skupnostjo	47	51 %	
Opozarjanje na nevidnost problemov, s katerimi se LGBT skupnost sooča	80	87 %	
Ker LGBT skupnost nima večjega zabavnega dogodka	9	10 %	
Povezovanja LGBT skupnosti	52	57 %	
Medijske reprezentacija LGBT skupnosti	46	50 %	
Počastitev moderne dobe LGBT gibanja	30	33 %	
Drugo	6	7 %	
SKUPAJ	351		92

Graf 4.14. – Razlog za potrebo po Paradi ponosa

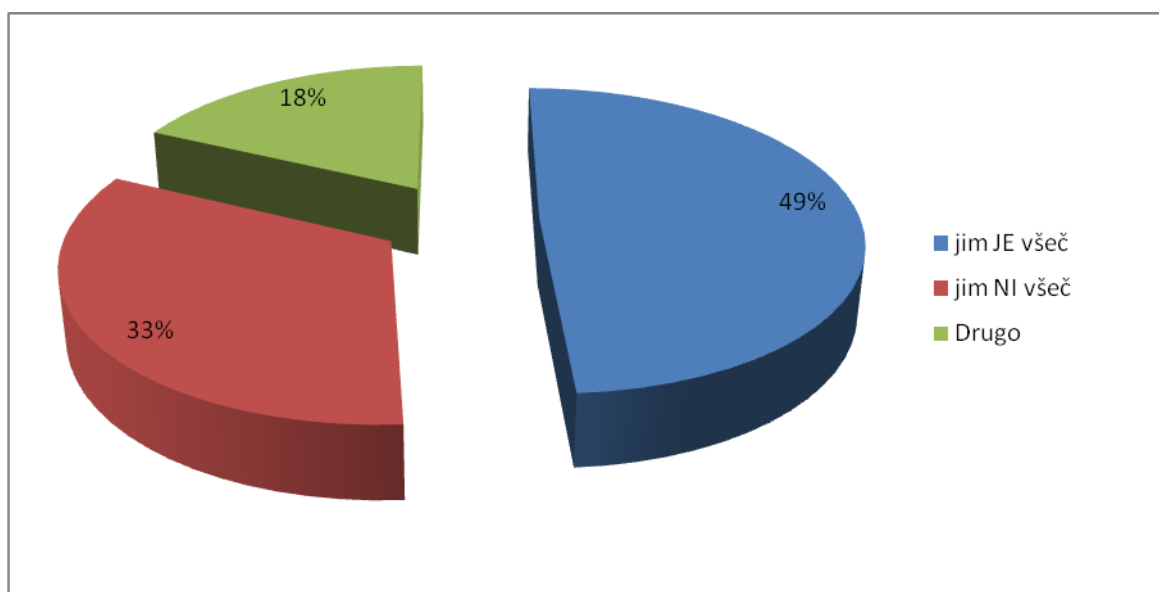
4.15. Način organizacije in izpeljave Parade ponosa v Sloveniji

Skoraj polovici oziroma 59 anketirancem je izpeljava in organizacija Parade ponosa v Sloveniji všeč. 39 (33 %) jih je odgovorilo, da jim ni všeč, 18 % pa je odgovorilo z »drugo«. Pod to so se pojavljali predvsem odgovori »ne vem« in pa da imajo nekako deljeno mnenje oziroma da so nekje vmes.

Tabela 4.15. – Način organizacije in izpeljave Parade ponosa v Sloveniji

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Jim JE všeč	59	49 %
Jim NI všeč	39	33 %
Drugo	25	18 %
Skupaj	123	100 %

Graf 4.15. – Način organizacije in izpeljave Parade ponosa v Sloveniji

4.16. Zastopanje interesov in potreb LGBT, vpliv na medijsko reprezentacijo in vpliv na vidnost LGBT skupnosti v širši družbi

Vprašanje je bilo sestavljeno iz treh trditvev, pri katerih so anketiranci svojo mero strinjanja ocenili z 1 do 5, kjer je 1 »zelo slabo«, 2 »slabo«, 3 »ne dobro, ne slabo«, 4 »dobro« in 5 »zelo dobro«.

Prva trditev je: »Parada ponosa v Sloveniji zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti.«

Druga: »Parada v Sloveniji vpliva na medijsko reprezentacijo LGBT.«

In tretja: »Parada ponosa v Sloveniji vpliva na prepoznavnost LGBT skupnosti v širši družbi.«

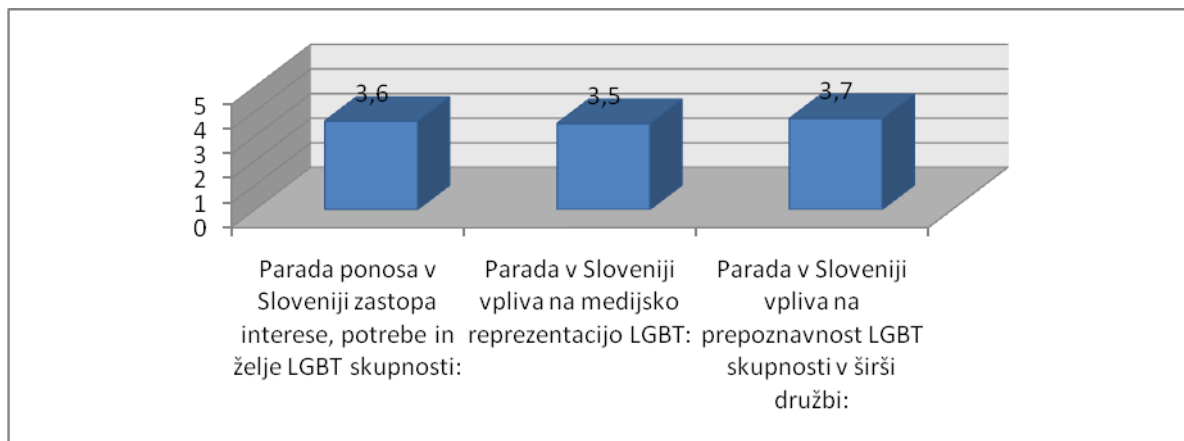
Tabela 4.16 – Zastopanje interesov in potreb LGBT, vpliv na medijsko reprezentacijo in vpliv na vidnost LGBT skupnosti v širši družbi

Trditve	Frekvence in odstotki						Št. enot	Povprečje	Std. odklon
	zelo slabo	slabo	ne slabo ne dobro	dobro	zelo dobro	Skupaj			
Parada ponosa v Sloveniji zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti	6 (5 %)	8 (7 %)	30 (25 %)	66 (55 %)	11 (9 %)	121 (100 %)	121	3,6	0,93
Parada v Sloveniji vpliva na medijsko reprezentacijo LGBT	3 (2 %)	11 (9 %)	44 (36 %)	51 (42 %)	12 (10 %)	121 (100 %)	121	3,5	0,89
Parada v Sloveniji vpliva na prepoznavnost LGBT skupnosti v širši družbi	4 (3 %)	9 (7 %)	30 (25 %)	56 (46 %)	22 (18 %)	121 (100 %)	121	3,7	0,97

Po povprečjih vidimo, da so se pri vseh treh trditvah anketiranci v povprečju strinjali, da Parada ponosa v Sloveniji dobro zastopa interese LGBT skupnosti in da dobro vpliva na medijsko reprezentacijo LGBT pa tudi na prepoznavnost LGBT skupnosti v širši družbi. Povprečja se namreč gibajo od 3,5 pa do 3,7. Tudi standardni odklon, ki ne dosega niti 1

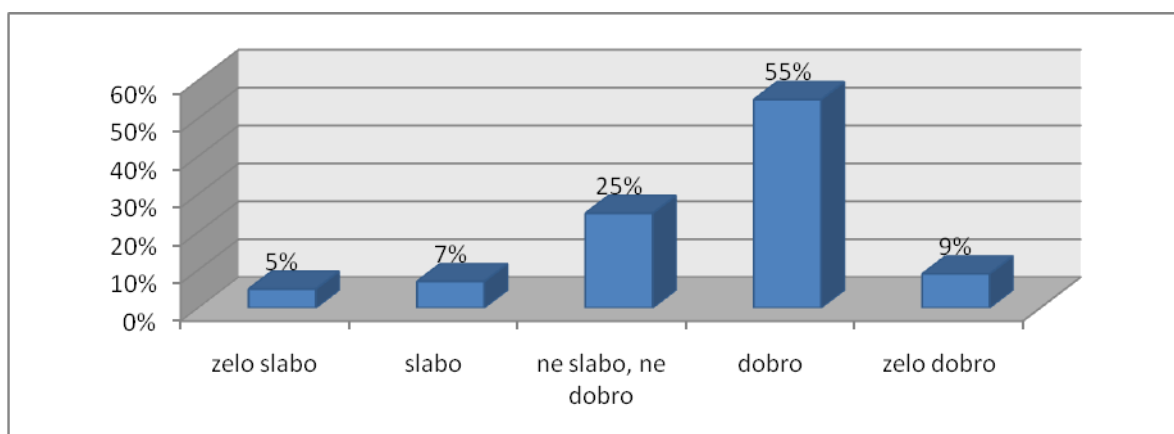
točke, kaže, da so se odgovori vrteli zelo blizu povprečij.

Graf 4.16.1. – Zastopanje interesov in potreb LGBT, vpliv na medijsko reprezentacijo in vpliv na vidnost LGBT skupnosti v širši družbi – povprečne vrednosti

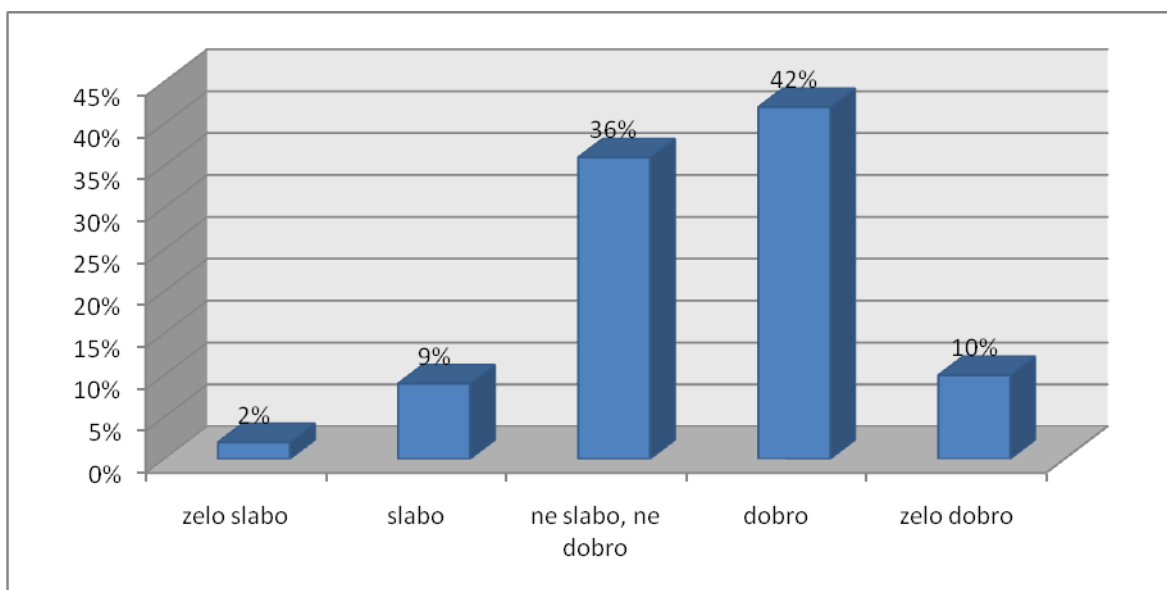

Pri prvi trditvi jih je kar 55 % odgovorilo, da Parada ponosa v Sloveniji zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti dobro, 9 % pa da zelo dobro, le 12 % pa jih misli, da slabo ali zelo slabo. Četrtnina (25 %) anketiranih je menila, da Parada interesov in želja LGBT skupnosti ne zastopa ne dobro ne slabo. Povprečje odgovorov je 3,5, kar še enkrat potrdi, da večina ljudi misli, da Parada ponosa v Sloveniji bolj kot ne dobro zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti.

Graf 4.16.2. – Parada ponosa v Sloveniji zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti (n = 121)

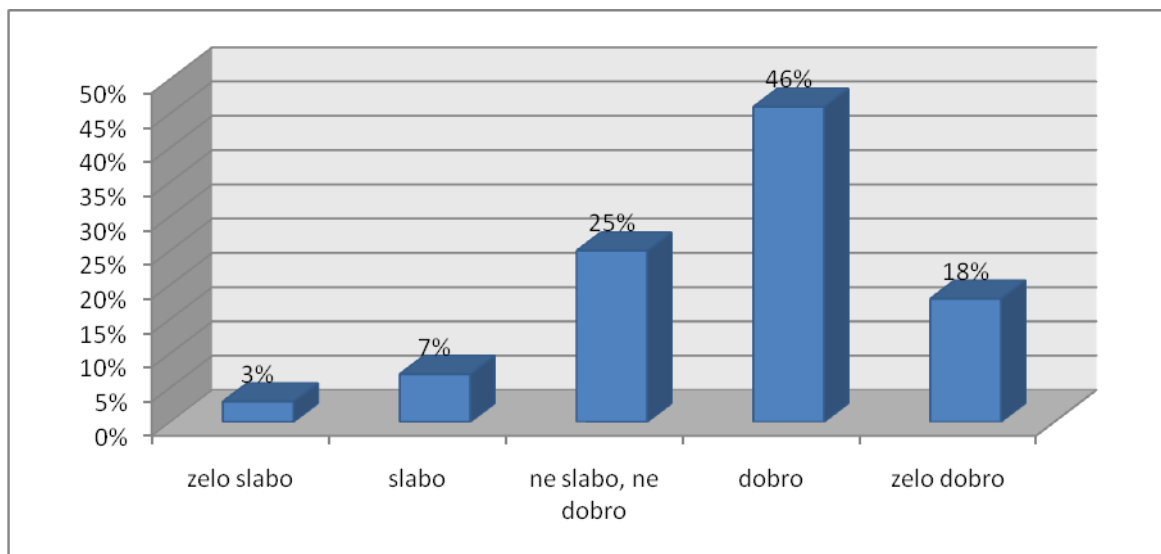
Pri drugem vprašanju »Kako Parada v Sloveniji vpliva na medijsko reprezentacijo LGBT?« je sicer spet največ ljudi odgovorilo da dobro, namreč 42 %. 36 % jih je menilo, da ne vpliva ne dobro ne slabo. 11 % jih je odgovorilo, da ima Parada na medijsko reprezentacijo slab ali zelo slab vpliv, od tega sta le 2 % obkrožila zelo slabo, 9 % pa slabo. 10 % anketiranih je menilo, da ima Parada zelo dober vpliv na medijsko reprezentacijo LGBT skupnosti. Povprečje odgovorov je 3,6, kar spet pokaže, da anketirani bolj ali manj mislijo, da ima Parada ponosa pozitiven vpliv na medijsko reprezentacijo.

Graf 4.16.3. – Parada v Sloveniji vpliva na medijsko reprezentacijo LGBT (n = 121)

Pri tretjem vprašanju (kako Parada ponosa vpliva na prepoznavnost LGBT skupnosti v širši družbi) jih je kar 64 % menilo, da vpliva pozitivno, od tega 46 %, da ima dober vpliv, 18 % pa ,da zelo dober. Četrtnina anketirancev je obkrožila odgovor, da niti dobro niti slabo, 10 % pa jih meni, da ima Parada na prepoznavnost LGBT v širši družbi negativen vpliv, od tega 7 % meni, da slabega, 3 % pa zelo slabega. Povprečje odgovorov je kar 3,7 , iz česar spet vidimo, da večina anketiranih Paradi pripisuje dober vpliv na prepoznavnost LGBT skupnosti v širši družbi.

Graf 4.16.4. – Parada v Sloveniji vpliva na prepoznavnost LGBT skupnosti v širši družbi (n = 121)

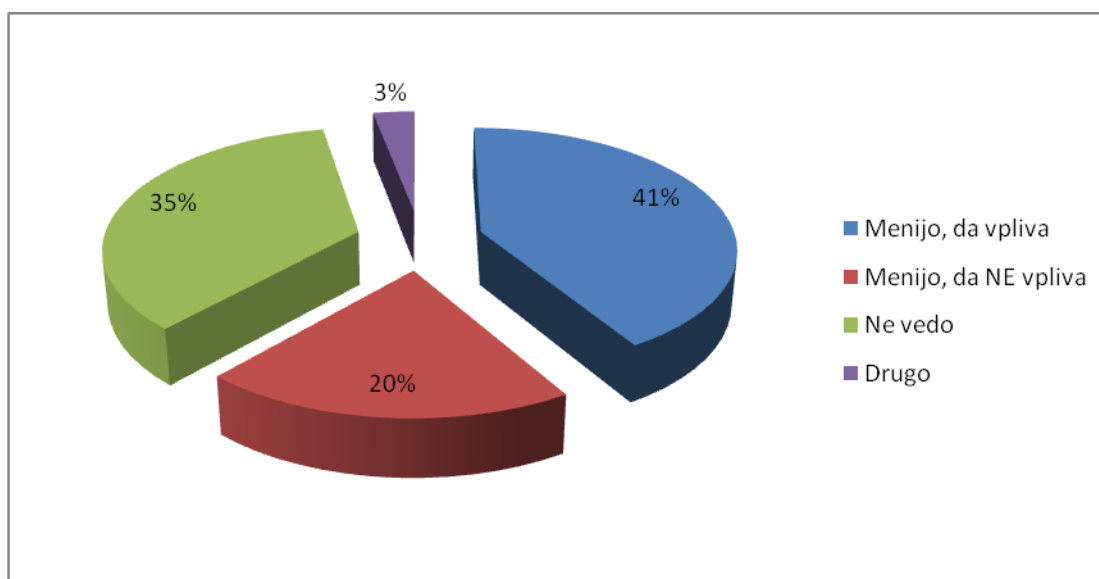
4.17. Vpliv Parad ponosa na življenje LGBT oseb

Tabela 4.17. – Vpliv Parad ponosa na življenje LGBT oseb

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Menijo, da vpliva	50	41 %
Menijo, da NE vpliva	25	20 %
Ne vedo	43	35 %
Drugo	4	3 %
Skupaj	122	99 %

41 % anketiranih meni, da so dosedanje Parade ponosa vplivale na življenja gejev in lezbijk v Sloveniji, 20,5 % pa pravi, da ne. 35,2 % jih je odgovorilo z »Ne vem«. Kategorijo »drugo« je obkrožilo 3 % anketirancev. Pričakoval sem, da bo več kot polovica ljudi odgovorila z »Da«, in ne toliko odgovorov pod točko »Ne vem«.

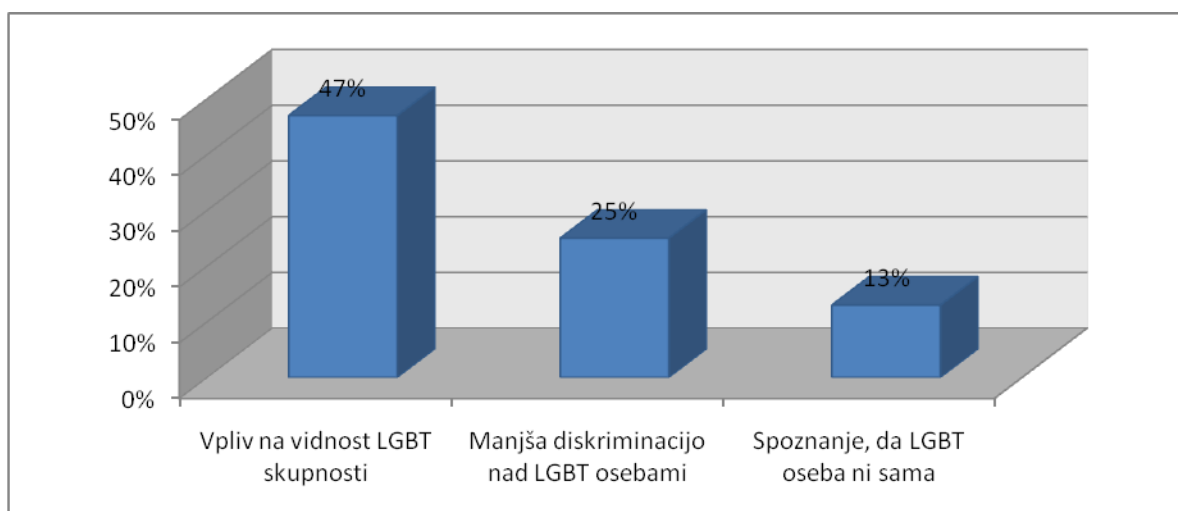
Graf 4.17. – Vpliv Parad ponosa na življenje LGBT oseb (n = 122)

4.18. Način vpliva Parad ponosa na življenje LGBT oseb

Vprašanje je bilo namenjeno tistim, ki so menili, da so Parade ponosa v Sloveniji vplivale na življenja LGBT posameznikov, zanimalo pa me je še, kako se ta vpliv kaže. Odgovarjalo je 45 ljudi. Največ ljudi je odgovarjalo, da so Parade ponosa predvsem imele vpliv v smislu prepoznavnosti oziroma vidnosti tako same LGBT skupnosti kot problemov, s katerimi se srečuje. Kar 21 ljudi od 45, se pravi 47 %, jih je omenilo to temo. 6 oz 13,3 % anketirancev je med drugim izrazilo, da so Parade ponosa pomagale pri tem, da so geji in lezbijke spoznali, da niso sami. 11 respondentov oz. 24,5 % jih meni, da Parade ponosa vplivajo protidiskriminatorno. Zanimivo, da je le 1 posameznik menil, da so Parade ponosa vplivale negativno, v smislu povečanega nasilja nad njimi.

Graf 4.18. – Način vpliva Parade ponosa na življenje LGBT oseb (n = 45)

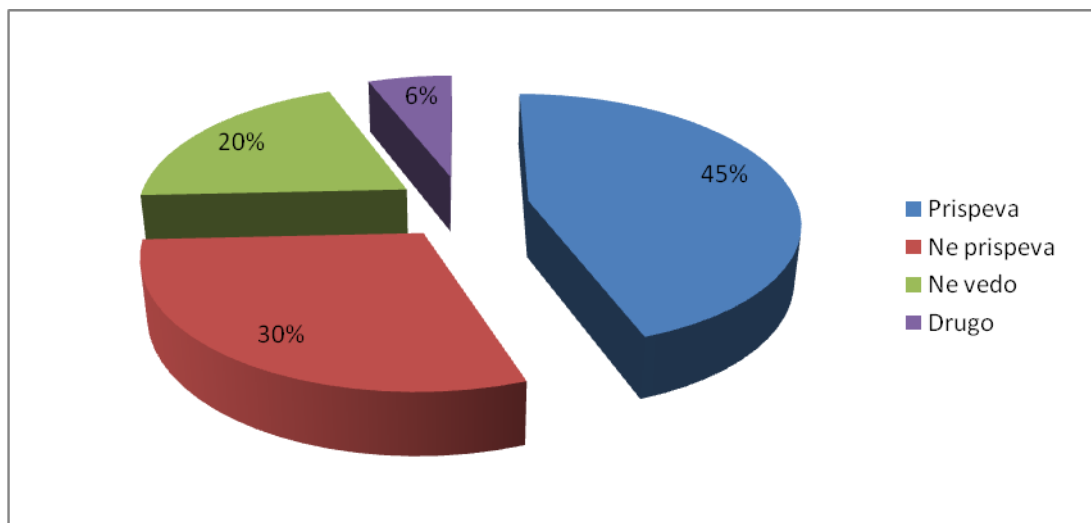
4.19. Prispevanje Parade ponosa k dolgoročnim spremembam zakonodaje in politik, ki bi stremele po popolni enakopravnosti istospolno usmerjenih

44,7 % anketiranih je menilo, da Parada ponosa prispeva k dolgoročnim spremembam zakonodaje in politik, ki bi stremele po popolni enakopravnosti istospolno usmerjenih, 30,1 % pa, da ne. Pričakoval sem, da bo veliko več ljudi menilo, da Parada ponosa prispeva k spremembi. Če vidim, da je na vprašanje »Zakaj ste se udeležili Parade ponosa?«, 75 % vprašanih izpostavilo prav »Protest proti diskriminatorni zakonski ureditvi«, se mi zdi odstotek še prenizek. Je pa 19,5 % ljudi obkrožilo odgovor »Ne vem«. 5,7 % jih je obkrožilo kategorijo »drugo«.

Tabela 4.19. – Prispevanje Parade ponosa k dolgoročnim spremembam zakonodaje in politik, ki bi stremele po popolni enakopravnosti istospolno usmerjenih

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Prispeva	55	45 %
Ne prispeva	37	30 %
Ne vedo	24	20 %
Drugo	7	6 %
Skupaj	123	100 %

Graf 4.19. – Prispevanje Parade ponosa k dolgoročnim spremembam zakonodaje in politik, ki bi stremele po popolni enakopravnosti istospolno usmerjenih (n = 123)

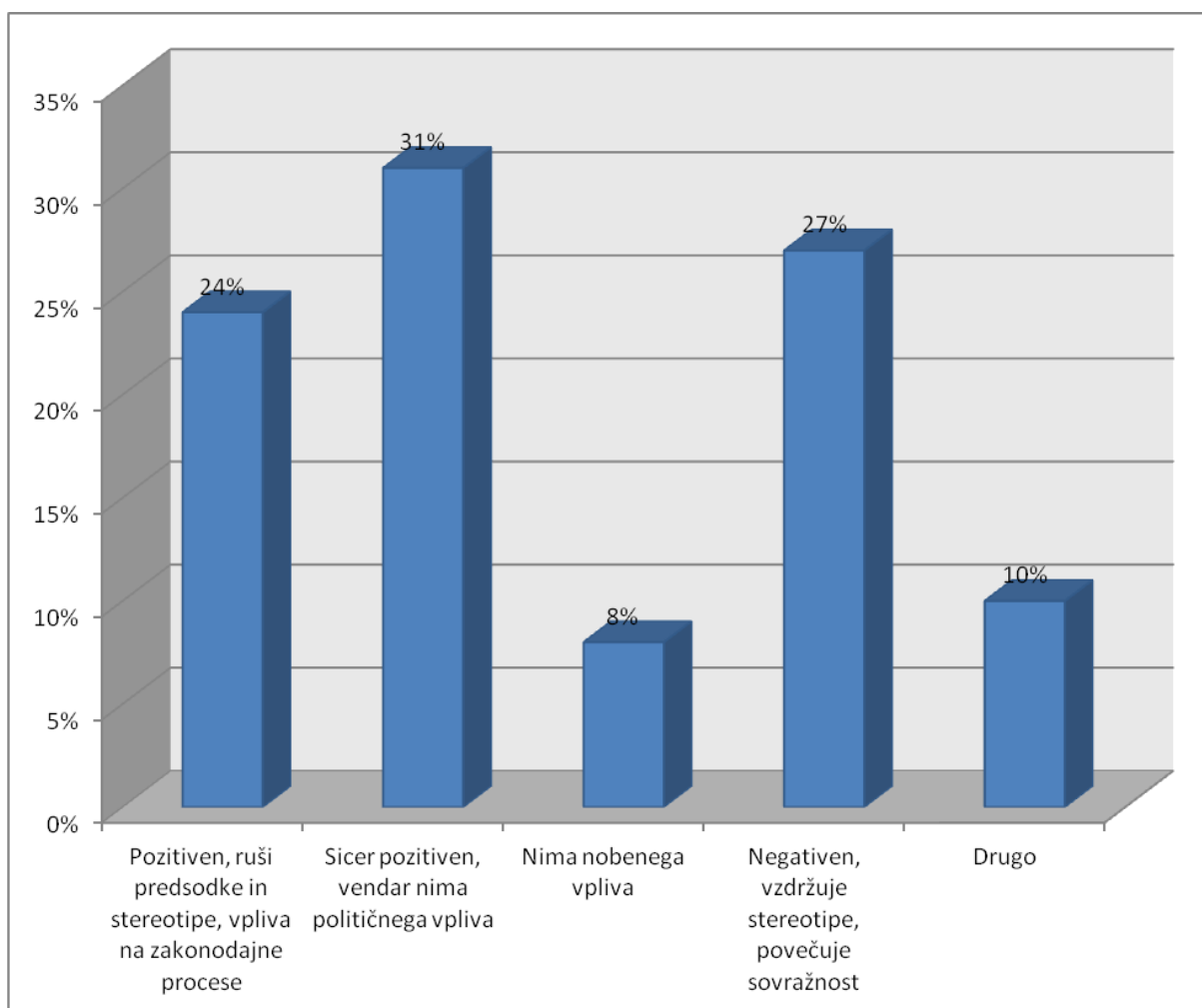
4.20. Vpliv Parade ponosa na problem homofobije in diskriminacije LGBT

66 (55 %) jih meni, da Parada ponosa na problem homofobije in diskriminacije LGBT vpliva pozitivno, od tega jih 29 (24 %) meni, da vpliva tudi na zakonodajne procese, 37 (31 %) pa, da nima političnega vpliva. 10 (8,3 %) anketirancev meni, da Parada ponosa na problem homofobije in diskriminacije nima nobenega vpliva. 33 (27,3 %) pa jih meni, da Parada ponosa deluje negativno, da vzdržuje stereotipe in povečuje sovražnost, kar se mi je zdelo presenetljivo veliko. 9,9 % jih je odgovorilo z »drugo«. V tej kategoriji so se predvsem pojavljali odgovori v smislu, da deluje hkrati pozitivno in negativno. Ozavešča, vendar povečuje sovražnost, deluje pozitivno v političnem smislu, vendar vzdržuje predsodke in stereotipe, povečuje strpnost večine, vendar skrajneže spodbuja k nasilju in podobno. Zanimivo se zdi, da je pri vprašanju »Ali mislite, da so dosedanje Parade ponosa vplivale na življenja LGBT oseb v Sloveniji?« 20 % vprašanih odgovorilo, da nima nobenega vpliva. Nasprotno pa jih pri obravnaven vprašanju le 8 % meni, da nima nobenega vpliva. Sklepal bi namreč, da če ima Parada ponosa vpliv na problem homofobije in diskriminacije, bi morala imeti tudi vpliv na njihova življenja.

Tabela 4.20. – Vpliv Parade ponosa na problem homofobije in diskriminacije LGBT

Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Kumulativa
Pozitiven, ruši predsodke in stereotipe, vpliva na zakonodajne procese	29	24 %	24 %
Sicer pozitiven, vendar nima političnega vpliva	37	31 %	55 %
Nima nobenega vpliva	10	8 %	63 %
Negativen, vzdržuje stereotipe, povečuje sovražnost	33	27 %	90 %
Drugo	12	10 %	100 %
Skupaj	121	100 %	

Graf 4.20. – Vpliv Parade ponosa na problem homofobije in diskriminacije LGBT

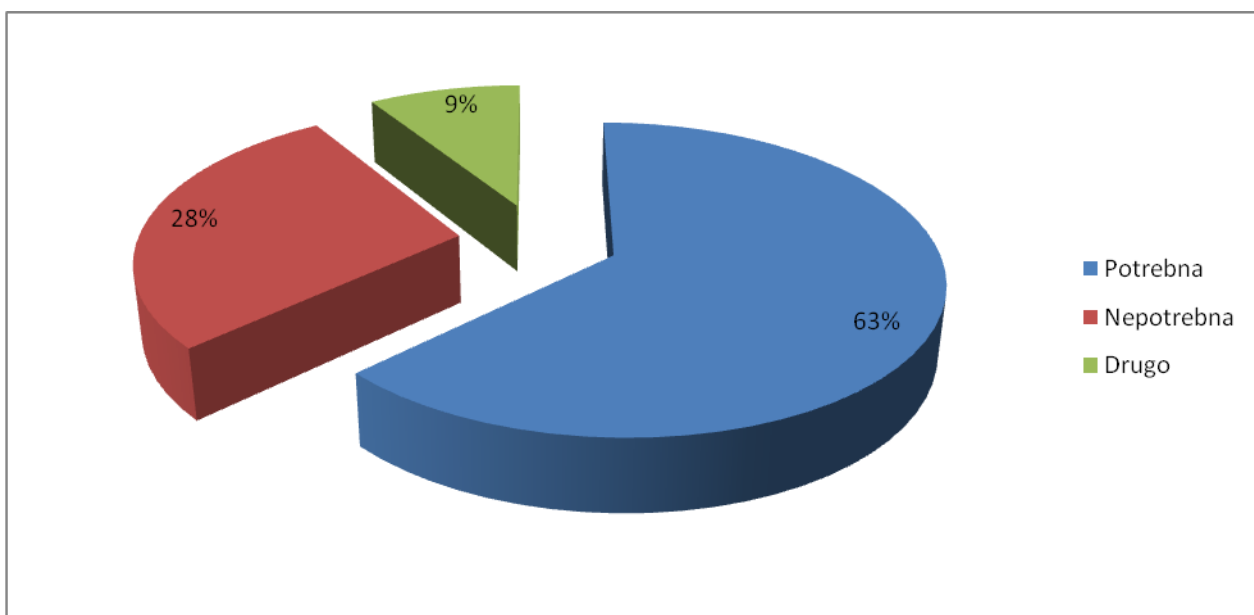
4.21. Potreba po Paradi ponosa v primeru popolnega izenačenja pravic LGBT skupnosti

62,6 % anketiranih meni, da bi bila Parada ponosa v Sloveniji potrebna, tudi če bi se sprejela zakonodaja, ki bi omogočila popolno izenačenje pravic LGBT skupnosti, 28,5 % pa jih meni, da v tem primeru ne bi bila več potrebna. 9 % jih je odgovorilo z »drugo«, kjer so se v glavnem pojavljali odgovori, da bi še bila potrebna, vendar na drugačen način, nekaj jih meni, da bi lahko postala nekakšna obeležba oziroma praznik.

Tabela 4.21. – Potreba po Paradi ponosa v primeru popolnega izenačenja pravic LGBT skupnosti

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Potrebna	77	63 %
Nepotrebna	35	28 %
Drugo	11	9 %
Skupaj	123	100 %

Graf 4.21. – Potreba po Paradi ponosa v primeru zakonodaje, ki bi bila popolnoma enakopravna do LGBT skupnosti

5. Preverjanje hipotez

Rezultati raziskave so večinoma ustrezali mojim pričakovanjem in hipoteze so se v veliki meri potrdile, razen tistih, ki so vezane na statistične razlike.

Večina ljudi ima do Parade ponosa pozitiven odnos, kot negativnega je svoj odnos opisalo manj kot petina ljudi. Tudi po rezultatih drugih odgovorov, ki so bolj ali manj dogodku naklonjeni, lahko sklepam, da prva hipoteza, ki pravi: »Večina LGBT oseb ima pozitiven odnos do Parade ponosa«, velja.

Prav tako se obdrži druga hipoteza, ki je sledeča: »Ljudje se udeležujejo Parade ponosa zaradi protesta proti diskriminatorni zakonski ureditvi in normam, ki diskriminacijo ohranjajo.« Največ anketirancev je namreč kot razlog udeležbe navedlo prav protest, kar tri četrtine. Drugi razlog, ki je temu zelo blizu, je podpora LGBT skupnosti z le enim glasom manj. Ko sem opravljal mini intervjuje z udeleženci na Paradi ponosa, so bili odgovori zelo podobni. Zelo zanimivo se mi je zdelo, da jih je tako v anketi kot v intervjujih zelo malo kot razlog udeležbe navedlo zabavo. Sploh med pogovori sem dobil občutek, da je ljudi nekako sram, da bi izpostavili zabavo, kot da bi to odvzemalo resnost in sporočilnost dogodku. Po drugi strani pa se udeleženci vidno zabavajo, a to ni primarni razlog, zaradi katerega se dogodka udeležijo.

»Parada ponosa dobro zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti ter ugodno vpliva na prepoznavnost LGBT v širši družbi in v medijih,« je bila moja tretja hipoteza. Vprašanje, ki je to hipotezo preverjalo, je bilo sestavljeno iz treh trditvev. Prva je bila, da Parada ponosa zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti, druga, da Parada vpliva na medijsko reprezentacijo, tretja pa, da vpliva na prepoznavnost LGBT v širši družbi. Vsako trditev so anketiranci ovrednotili z oceno od 1 do 5, kjer je 1 pomenilo zelo slabo, 5 pa zelo dobro. Povprečja odgovorov so bila pri vseh treh trditvah zelo podobna, od 3,5 točke do 3,7 točke. Splošno mnenje se torej prelaga na stran pozitivnega vpliva.

Naslednja hipoteza se je glasila: »Parada ponosa je za LGBT skupnost potreben dogodek.« Le-ta se je prav tako potrdila, več kot tri četrtine (76 %) anketirancev je mnenja, da je Parada ponosa v Sloveniji potrebna. In ne le to, večina (65 %) misli, da bi bila Parada ponosa potrebna tudi, če bi se sprejela zakonodaja, ki bi omogočila popolno izenačenje pravic LGBT

skupnosti. Glavni razlog, ki ga anketirani navajajo za ta primer, je predvsem vzdrževanje pridobljenih pravic. V intervjujih se je pokazalo mnenje, da je potreba LGBT skupnosti po Paradi ponosa zelo velika. Sploh se je še vedno zaznalo veliko razočaranje nad padcem družinskega zakonika. Mnogo intervjuvancev je povedalo, da so pred tem imeli veliko boljše mnenje o položaju LGBT skupnosti v družbi, da pa je bilo to mnenje očitno zmotno, tako da zdaj tudi ta dogodek vidijo kot še toliko bolj potreben.

Naslednja hipoteza je trdila: »Najbolj pogost razlog za neudeležbo na Paradi ponosa je izpostavljanje.« Čeprav je največ ljudi kot razlog za neudeležbo na Paradi ponosa navedlo prav izpostavljanje, je to storilo le 34 % anketiranih, predpostavljal sem, da bo tako odgovorila vsaj polovica. Hipotezo lahko torej le delno obdržim, saj je po eni strani izpostavljanje še vedno najbolj pogost razlog, po drugi pa je tako vseeno odgovorila le tretjina ljudi.

Šesta hipoteza pravi: »Slabši odnos do Parade ponosa imajo neoutirani LGBT posamezniki«. Sklepal sem namreč, da se tisti, ki niso razkriti, raje ne izpostavljajo in posledično Parado vidijo kot bolj nezaželeno in imajo do nje slabši odnos. Da sem lahko ugotovil, ali obstaja statistična razlika do Parade ponosa med razkritimi in nerazkritimi, sem sprava moral ustvariti multitabelo, ki je bila na koncu taka:

Tabela 5.1. – Odnos glede na razkritost – frekvenčna porazdelitev

	Pozitiven odnos	Negativen odnos	Nimajo nobenega odnosa	Skupaj
Razkriti	61 (A)	27 (B)	8 (C)	86
Nerazkriti	6 (D)	3 (E)	4 (F)	13
Skupaj	67	30	12	99

Tako sem lahko izračunal stopinje prostosti, teoretične frekvence, odklone in posledično hi-kvadrat.

Tabela 5.2. – Odnos glede na razkritost – hi-kvadrat razporeditev

	f(0)	f(t)	f(0)-f(t)	(f(0)-f(t)) ²	(f(0)-f(t)) ² /f(t)
A	61	58,20202	2,79798	7,828691	0,134509
B	27	26,06061	0,939394	0,882461	0,033862
C	8	10,42424	-2,42424	5,876951	0,563777
D	6	8,79798	-2,79798	7,828691	0,889828
E	3	3,939394	-0,93939	0,882461	0,224009
F	4	1,575758	2,424242	5,876951	3,729604
χ^2					5,575589

$$Sp = 2, \chi^2 = 5,576$$

$$\chi^2_{p=0,005} = 5,991 > \chi^2 = 5,576$$

Ker je izračunani hi-kvadrat pri dveh stopinjah prostosti manjši od zahtevanega za 5-odstotno tveganje, lahko s 5-odstotno možnostjo, da se motim, trdim, da statistične razlike v odnosu do Parade ponosa med razkritimi in nerazkritimi LGBT posamezniki ni. Hipotezo lahko torej zavrnem.

V naslednji hipotezi sem podobno trdil, da je odnos gejev in lezbijk (kot predstavnikov homoseksualcev) do Parade ponosa bolj pozitiven od odnosa biseksualcev in transoseb (kot skupina LGBT, ki ni nujno istospolno usmerjena). Predvsem sem to sklepal, ker se mi zdi, da so LGBT gibanje in literatura ter tudi Parada ponosa bolj usmerjene v promoviranje homoseksualnosti in kot take bolj predstavljajo geje in lezbijke. Tako kot v preverjanju prejšnje hipoteze me je zanimalo, ali obstaja statistična razlika v odnosu do Parade ponosa med tema dvema skupinama, in spet sem uporabil račun za hi-kvadrat.

Tabela 5.3. – Odnos glede na identiteto – frekvenčna porazdelitev

	Pozitiven	Negativen	Nimajo nobenega odnosa	Skupaj
Lezbijke, geji	49 (A)	15 (B)	6 (C)	70
Biseksualci, trans-osebe	16 (D)	6 (E)	2 (F)	24
Skupaj	65	21	8	94

Tabela 5.4. – Odnos glede identiteto – hi-kvadrat porazdelitev

	f(0)	f(t)	f(0)-f(t)	(f(0)-f(t)) ²	(f(0) -f(t)) ² /f(t)
A	49	48,40426	0,595745	0,354912	0,007332
B	15	15,6383	-0,6383	0,407424	0,026053
C	6	5,957447	0,042553	0,001811	0,000304
D	16	16,59574	-0,59574	0,354912	0,021386
E	6	5,361702	0,638298	0,407424	0,075988
F	2	2,042553	-0,04255	0,001811	0,000887
χ^2					0,131949

$$Sp = 2, \chi^2 = 0,132$$

$$\chi^2_{p=0,005} = 5,991 > \chi^2 = 0,132$$

Tudi tu je hi-kvadrat za 5-odstotno tveganje pri 2 stopinjah prostosti manjši od zahtevanega, tako da lahko s 5-odstotno možnostjo, da se motim, trdim, da statistične razlike v odnosu do Parade ponosa glede na spolno usmerjenost ni. Ta hipoteza je potemtakem prav tako ovržena.

Zadnja hipoteza je podobno kot prejšnji dve trdila, da je odnos tistih iz manjših mest, z vasi in podeželja do Parade ponosa slabši od tistih iz velikih mest. Do tega razmišljanja me je privedlo dejstvo, da je Parada ponosa predvsem ljubljanski dogodek in se to organizatorjem tudi marsikdaj očita, tako sem tudi sklepal, da tisti iz manjših mest in s podeželja do Parade gojijo slabši odnos. Poskusil sem torej ugotoviti, ali med skupinama obstaja pomembna statistična razlika, to sem naredil na isti način kot s prejšnjima dvema hipotezama, torej z računanjem hi-kvadrata.

Tabela 5.5. – Odnos glede na kraj bivanja – frekvenčna porazdelitev

	Pozitiven odnos	Negativen odnos	Nimajo nobenega odnosa	Skupaj
Večje mesto	48 (A)	13 (B)	8 (C)	69
Manjše mesto, vas, podeželje	24 (D)	9 (E)	4 (F)	37
Skupaj	72	22	12	106

Tabela 5.6. – Odnos glede na kraj bivanja – hi-kvadrat porazdelitev

	f(0)	f(t)	f(0)-f(t)	(f(0)-f(t)) ²	(f(0)-f(t)) ² /f(t)
A	48	46,86792	1,132075	1,281595	0,027345
B	13	14,32075	-1,32075	1,744393	0,121809
C	8	7,811321	0,188679	0,0356	0,004557
D	24	25,13208	-1,13208	1,281595	0,050994
E	9	7,679245	1,320755	1,744393	0,227157
F	4	4,188679	-0,18868	0,0356	0,008499
χ^2					0,440361

$$Sp = 2, \chi^2 = 0,132$$

$$\chi^2_{p=0,005} = 5,991 > \chi^2 = 0,440$$

Hi-kvadrat je spet manjši od zahtevanega za 2 stopinje prostosti pri 5-odstotnem tveganju. Torej lahko s 5 % možnosti, da se motim, trdim, da ni pomembne statistične razlike v odnosu do Parade ponosa med tistimi iz večjih mest ter tistimi iz manjših mest, z vasi ali podeželja. Tudi zadnja hipoteza je torej ovržena.

6. Razprava

»Metodologi ugotavljajo, da je raziskovanje skritih skupin in težko dostopnih socialnih skupin, med katere štejemo tudi LGBT skupnost, zahtevno predvsem zaradi problema reprezentativnosti vzorca in izbire metodologije.« (Švab in Kuhar, 2005: 25) To vidim tudi kot največji problem moje raziskave, saj je precej težko trditi, da je dobljeni vzorec res reprezentativen. Tudi ko pogledamo demografske podatke, ki so na prvi pogled še dokaj heterogeni, hitro vidimo, da največ ljudi pripada starostni skupini od 20 do 30 let in je iz večjega mesta. Ker je za LGBT populacijo značilno, da se bolj drži urbanih področij, tega ne bi štel v prevelik minus. Starostno gledano pa se mi zdi večji problem, saj so kar tri četrtine ljudi mlajše od 32 let. Tudi na področju spolne usmerjenosti situacija ni ravno enakomerno razporejena, vendar se mi ne zdi tako problematične, saj sem odgovore dobil od vseh LGBT podskupin, le transoseba je odgovarjala le ena. Bolj reprezentativna je raziskava mogoče z vidika obiskanosti Parade ponosa, saj je polovica ljudi, ki je odgovarjala, še ni obiskala. Ko sem tiste, ki so svojo udeležbo na Paradi ponosa opisali kot opazovanje z ulice, dodal k skupini, ki se Parade ponosa še ni udeležila, je število vprašanih, ki so se dogodka že udeležili, padlo na 41, kar je le 33,3 %. Vsaj kar se tega tiče, menim, da je vzorec precej dober, saj bi sklepal, da so ljudje, ki se Parade udeležujejo, prireditvi tudi bolj naklonjeni in nasprotno. Zanimalo pa me je tudi mnenje tistih, ki se dogodka ne udeležujejo, ampak jih Parada ponosa kot del LGBT populacije vseeno nekako predstavlja. Ker je torej malo manj od polovice vprašanih Parado že obiskalo, druga polovica pa ne, sem torej dobil zelen vzorec, bal sem se, da bodo ankete izpolnjevale predvsem osebe, ki Parado obiskujejo in bi torej obstajala večja možnost, da bi dobil pristranske rezultate. Tudi tisti, ki so Parado že obiskali, so imeli tam različne vloge, od soorganizatorjev, prostovoljcev pa do opazovalcev z ulice. Slednji način udeležbe sem že prej postavil pod vprašaj, tako da po tej logiki dobim še nižjo udeležbo na Paradi ponosa (33 %), ki se, recimo, tudi sklada z večjim vzorcem LGBT oseb, ki jih je zajela raziskava *Vsakdanje življenje gejev in lezbijk*, kjer jih je prav tako le 33 % odgovorilo, da se je dogodka že udeležilo.

Sprašujem se tudi, ali bi s postavitvijo več odprtih vprašanj, torej z bolj kvalitativnim raziskovanjem, prišel do različnih rezultatov, saj s postavljenimi možnostmi odgovorov do neke mere anketirancu že vsiljujem svoj pogled. Nekatera vprašanja in odgovori so bili mogoče tudi malo nerodno zastavljeni. Po drugi strani si štejem v dobro, da sem povsod

ponudil tudi možnost odprtega odgovora. Zdi se mi tudi, da se ljudem ne da preveč razpisovati in bi z odprtimi tipi vprašanj prišel do precej manj izpolnjenih anket, saj že tako niso vsi odgovarjali niti na tisto edino vprašanje odprtega tipa ali pa zelo na kratko. Tudi možnosti, da na vprašanja odgovorijo s svojim odgovorom, anketiranci večinoma niso uporabili.

Če bi povzel splošno mnenje o Paradi ponosa, ki sem ga dobil iz rezultatov, bi rekel, da se to kar krepko nagiba na pozitivno stran. Z dogodkom so anketiranci v veliki meri seznanjeni in poznajo tudi njegovo zgodovino ter mu pripisujejo političen in zgodovinski pomen. Prav tako se v večini strinjajo s pogledi LGBT aktivistov, teoretikov in organizatorjev Parade ponosa v vidikih namena, pomena in vpliva Parade ponosa.

Čeprav ima torej večina vprašanih o Paradi ponosa pozitivno mnenje, ni bilo tako malo tistih, ki imajo izrazito negativen pogled na dogodek in menijo, da Parada ponosa bolj kot ne ohranja stereotipe in predsodke, predvsem zaradi eksihibicionističnega obnašanja in po njihovih besedah provokativnega vedenja nekaterih posameznikov. Takšno vedenje naj bi jih vse prikazovalo v slabši luči in le pripomoglo k več homofobije in diskriminacije. Po drugi strani pa so očitno ravno te osebe homofobične, tako racionaliziranje je namreč značilno za t. i. interno homofobijo. Dejstvo, da je približno petina anketirancev imela takšno (negativno) mnenje, me je delno presenetilo, pričakoval sem le nekaj takšnih odgovorov. Recimo kar 16 % anketiranih meni, da Parada ponosa LGBT skupnosti naredi več škode kot koristi. Res je sicer, da se v času Parade ponosa homofobno nasilje in sovražni govor povečata, vendar je to po mojem mnenju le odraz tega, da LGBT skupnost v tem času pridobi vidnost, kar seveda marsikaterega nasprotnika privede k razmišljanju, da bi moralo biti tudi njihovo nasprotovanje bolj vidno. Tudi več anketirancev je mnenja, da Parada ponosa načeloma sicer deluje pozitivno, da pa pri skrajnejših povzročča še večjo stopnjo homofobije. Ko sem o učinkih Parade ponosa spraševal udeležence shoda na kraju dogodka, sem prav tako dobil več takšnih odgovorov. Večina pa se strinja, da je to drugače le majhen procent populacije ter da sporočilo Parade ponosa v vsakem primeru ni namenjeno njim, ker jih zaradi globokih predsodkov in tudi nestrpnih ideologij to sporočilo ne bo doseglo.

Ko sem že razmišljal o temi nasilja, sem dobil idejo, da bi mogoče pri možnostih na vprašanje »Zakaj se ne udeležujete Parade ponosa?« moral ponuditi tudi opcijo »zaradi strahu pred

nasiljem« ali nekaj podobnega. Po drugi strani pa ni tega omenil pod možnostjo »drugo« niti en anketiranec, tako da lahko sklepam, da to ni eden izmed pomembnejših razlogov.

Letos sem se po nekaj letih tudi sam spet udeležil Parade ponosa in ena mojih prvih misli je bila: »Kje je zdaj vse provokativno in ekshibicionistično vedenje, ki ga večina, ki dogodka ne ravno podpira, opisuje?« Jaz bi vsekakor z veseljem videl kaj več ekstravagance. Vsekakor sem že doživel študentske zabave, tudi tiste bolj javne, kot je Škisova tržnica, ki bi glede »nesprejemljivega vedenja« Parado ponosa mirno potolkle. Če pa »zgoraj brez« podeljevalca kondomov vidiš kot nekaj provokativnega, menim, da je to pač vrednostna sodba, ki izvira iz kulture tabuizirane spolnosti. Očitno se zaželeno vedenje zelo spreminja od skupine do skupine, in zdi se, da tiste, od katerih že stereotipno pričakujemo določeno nezaželeno vedenje in ga zato tudi prej zaznamo, na koncu tudi bolj »kaznujemo« oziroma obsojamo. Sicer bi na temo (ne)sprejemljivega vedenja v javnosti in kaj je na splošno normalno in kaj ne za vse ostale povezane družbene konstrukte lahko napisal vsaj še eno diplomsko delo, zato o tem ne bom preveč dolgovezil. Zdi se mi pa, da ima LGBT skupnost dovolj opravka z nesprejemanjem večinske družbe, da bi si lahko to privoščila tudi znotraj. Poleg tega ne poznam nobenega drugega dogodka ali druge oblike udejstvovanja v javnosti, ki bi LGBT populaciji prinesli takšno vidnost in medijsko pozornost kot Parada ponosa. Tukaj seveda pridemo do naslednjega problema, ki ga vidnost prinaša nekaterim posameznikom, to je seveda izpostavljanje. Določeni deli LGBT se raje ne bi izpostavljal, nekateri se še vedno raje ne outirajo in nekako sprejemajo molk in življenje v klozetu. Te osebe Parada ponosa nekako prizadene v smislu, da so ljudje v tem času bolj pozorni na vidik seksualne usmerjenosti, in to ne vedno pozitivno. Za primer, gej, s katerim sem govoril nekaj dni pred povorko Parade ponosa, je povedal takole: »Mene ne briga preveč za parado, jaz se bolj držim zase. Pol mi pa frendi, tako kao u šali govorijo, a u soboto maste pa pohod vaši, a? Sej oni se zajebavajo, ma mene to moti, ker sem u temu času stalno izpostavljen ... Jaz mam rad mir!« Vrednostnih sodb o različnih pogledih na vidnost in izpostavljanje ter izražanja spolne identitete raje ne bom podajal, treba pa je razumeti, da brez izpostavljanja in posvečanja vidnosti manjšine, kot je tudi LGBT, ne moreš doseči nobenih družbenih in političnih sprememb, saj bi bilo v javnosti to videti, kot da te manjšine sploh ni.

Kakorkoli, velika večina vprašanih oseb ima do Parade ponosa pozitiven odnos in prireditvev podpira, tako da bi lahko zaključil, da Parada ponosa dobro služi svojemu namenu, in čeprav

nekaterih posameznikov ne zadovoljuje in vsekakor obstajajo področja, kjer bi lahko Parado ponosa še izboljšali in prilagodili, je to verjetno povsem normalno, saj je LGBT skupnost prav toliko heterogena kot kakršnakoli druga in je zadovoljiti vsakega posameznika precej nemogoče.

7. Sklepi

- Parada ponosa je največje udejstvovanje LGBT skupnosti v javnem življenju.
- Paradi ponosa večina LGBT pripisuje zgodovinski in političen pomen ter ima pozitiven odnos do dogodka, petina pa je svoj odnos opisala kot negativen.
- Kot glavne razloge za negativen odnos do Parade ponosa so osebe navajale napačno predstavljanje in stereotipiziranje LGBT, provokativno in ekshibicionistično vedenje nekaterih udeležencev ter premalo politične vsebine.
- Glavnina anketirancev vidi veliko potrebo po dogodku in to tudi, če bi bile pravice LGBT oseb z drugimi izenačene.
- Kot glavni razlogi za potrebo po Paradi ponosa izstopajo boj za politično enakopravnost, potreba po vidnosti LGBT in problematike, s katero se srečujejo, ter povezovanje LGBT skupnosti
- Dogodka se je že udeležila skorajda polovica vprašanih, vendar je treba vzeti v obzir, da je petina teh udeležbo opisala kot opazovanje z ulice.
- Večina vidi Parado ponosa kot politično dejanje, glavna razloga za udeleževanje dogodka sta podpora LGBT skupnosti in protest proti diskriminatorni zakonodaji in družbenim normam, ki to zakonodajo ohranjajo.
- Najbolj pogost razlog za neudeležbo na Paradi ponosa je želja po neizpostavljanju.
- LGBT skupnost pozitivno ocenjuje vpliv Parade ponosa na njeno vidnost v družbi in reprezentacijo v medijih.
- Parada ponosa dobro pokriva/predstavlja potrebe, interese in želje LGBT skupnosti.
- Mnenje o vplivu Parade ponosa na življenje LGBT oseb v Sloveniji je sicer deljeno, vendar tisti, ki menijo, da Parada ponosa ima vpliv, tega opisujejo pozitivno, predvsem poudarjajo njen protidiskriminatorni učinek in prispevek k vidnosti LGBT.

- Večina tudi meni, da ima Parada ponosa vsaj posreden vpliv na sprejem zakonodaje, ki stremi po enakopravnosti, in da pozitivno vpliva na problem homofobije in diskriminacije gejev in lezbijk.
- Približno četrtnina LGBT oseb pa še vedno meni, da Parada ponosa diskriminacijo povečuje, vzdržuje stereotipe o LGBT in povečuje homofobijo in nasilje.
- Zdi se, da ima določen del LGBT podobne predsodke do Parade ponosa in lastne skupnosti kot večinska populacija.
- V odnosu do Parade ponosa glede na kraj bivanja, spolno identiteto in razkritost med LGBT osebami ni razlik.

8. Predlogi

Moji predlogi se vežejo predvsem na vlogo posameznih skupnosti pri boju proti diskriminaciji in obrobnosti LGBT skupnosti.

Vsem socialnim delavcem in socialnodelavskim organizacijam predlagam: Da se udeležujejo in podpirajo Parado ponosa, ne le kot del borbe za socialno pravičnost, temveč tudi, da razčistimo lastne predsodke. Ne glede na naše poglede, prepričanja in verovanja je LGBT skupnost manjšina, katere pravice so inferiorne. Zato ne smemo mirno stati ob strani, kajti če nas k temu že ne zavezuje vrednota solidarnosti, nas pa vsekakor strokovni in etični razlogi.

LGBT skupnosti: Čeprav se strinjam, da je ključni vidik Parade ponosa političnost, to ne pomeni, da zabava ni pomembna. To je eden od redkih dni, ki je namenjen LGBT skupnosti, zato ga je treba izkoristiti in uživati ter hkrati zahtevati pravice, ki ji pripadajo. Tistim, ki se s konceptom Parade ponosa ne strinjajo, ampak se je še niso udeležili, priporočam, da gredo dogodek pogledat, mogoče boste svoje mnenje spremenili. Z željo, da ne bi zvenel preveč pokroviteljsko, hočem povedati, da smo vsi polni predsodkov, in potemtakem tudi LGBT skupnost, ter moramo na tem področju vsi delati.

Organizatorjem: Menim, da je koncept Parade ponosa v Ljubljani dobro zastavljen, predvsem mi je všeč, da obstaja ves teden dejavnosti, ki se nanašajo na LGBT tematiko in so tudi precej raznovrstne. Bistveno pa se mi zdi, da bi se podobne dejavnosti začele odvijati tudi v manjših mestih Slovenije.

9. Literatura

- Barry, D. Adam, Duyvendak, Jan Willem in Krouwel, André (1999): *The Global Emergence of Gay and Lesbian Politics: National Imprints of a Worldwide Movement*. Philadelphia: University Press.
- Batie, Alan (2001): *The history of Stonewall rebellion*. Dostopno na: <http://gender.eserver.org/stonewall-history.txt> (20. 5. 2014).
- Bruce, McFarland Bruce (2013): LGBT Pride as a Cultural Protest Tactic in a Southern City. *Journal of Contemporary Ethnography* 42 (5), 608–625.
- bUZI(2001): Ljubljana po Stonewallu. *Lesbo* 13/14 Dostopno na http://www.ljudmila.org/lesbo/lesbo_1314not5.htm (30. 5. 2014).
- Bullough, L. Vern (1979): *Homosexuality – A history: From Ancient Greece to Gayliberation*. New York , A Meridian book.
- Callis, A. S. (2009): Playing with Butler and Foucault: Bisexuality and Queer Theory. *Journal of Bisexuality*, 9 (3–4): 213–233.
- Carter, David (2004): *Stonewall: The Riots that Sparked The Gay Revolution*. New York, St. Martins Griffin.
- Eaklor, L. Vicki (2008): Gay Rights Movement, U. S. *Glbq: An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer culture*. Dostopno na http://www.glbq.com/social-sciences/gay_rights_movement.html (22. 5. 2014).
- Enguix, Begonya (2009): Identities, Sexualities and Commemorations: Pride parades, Public Space and Sexual Dissidence. *Anthropological notebooks*, 15 (2): 15–33.
- Foucault, Michel (2010): *Zgodovina seksualnosti*. Ljubljana: ŠKUC.
- Goffman, Ervin (1963): *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. London: Penguin Books.

Johnson, A. Gregory (2004): Anti-discrimination Statutes and Ordinances. *An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer culture*. Dostopno na http://www.glbtc.com/social-sciences/anti_discrimination,2.html (8. 6. 2014).

Kaczorowski, Craig (2004): Gay, Lesbian, and Queer Studies. *An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer culture*. Dostopno na http://www.glbtc.com/social-sciences/gay_lesbian_queer_studies,2.html (5. 6. 2014).

Kates, M. Steven in Belk, W. Russell (2001): The Meanings of Lesbian and Gay Pride Day: Resistance through Consumption and Resistance to Consumption. *Journal of Contemporary Ethnography* 30 (4): 392–428.

Kuhar, Roman (2002): Amerika: Epizode iz lezbične in gejevske zgodovine. *Lesbo* 17/18.

Kuhar, Roman (2006): Homofobija: kultura strahu pred homoseksualnostjo. *Teorija in praksa* 43 (3/4), 540–556.

Kuhar, Roman (2007): Parada: Srkanje kave med Parado ponosa. *Narobe* 1(3), 12–13.

Kuhar, Roman (2010): *LGBT družine - Nova manjšina*. Dostopno na: <http://www.mirovni-institut.si/Projekt/Detail/si/projekt/LGBT-druzine-Nova-manjsina/> (12. 6. 2014).

Latimer, T. Tirza (2004): The closet. *An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer culture*. Dostopno na <http://www.glbtc.com/social-sciences/closet,2.html> (1. 6. 2014).

Lobnik, Miha (2002): *Govor na Paradi ponosa 2002*. Dostopno na <http://www.ljubljnapride.org/2002/govor.html> (4. 6. 2014).

Loudes, Christine (2006): *Handbook on observations of Pride marches*. Dostopno na http://www.ilga-europe.org/europe/publications/non_periodical/handbook_on_observations_of_pride_marches_june_2006 (6. 6. 2014).

Mallon, P. Gerald (ur.) (2008), *Social Work Practice with Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People, Second Edition*. London: Routledge

- Mason, Gail in Lo, Gary (2009): Sexualities – Sexual tourism and the Excitement of the Strange: Heterosexuality and the Sydney Mardi Gras Parade. *SAGE publications* 12(1), 97–121.
- Matzner, Andrew (2004): Stonewall Riots. . *Glbtc: An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer culture*. Dostopno na http://www.glbtc.com/social-sciences/stonewall_riots,2.html (20. 5. 2014).
- Merhar, Simi (2007): *Homofobija in Parade ponosa*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede (diplomska naloga).
- Petković, Brankica (ur.) (2001): *Poročilo skupine za spremljanje nestrpnosti*. Ljubljana: Mirovni inštitut. Dostopno na: <http://mediawatch.mirovni-institut.si/nestrpnost/porocilo/01/nestrpnost.pdf> (25. 5. 2014).
- Podkrajšek, Gregor (2009): *LGBT skupnost in socialni prostori*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (diplomska naloga).
- Potoczniak, M. J. (2007): Development of Bisexual Men's Identities and Relationships. V: Bieske, Katherine J. et Al. (ur.), *Handbook of Counseling and Psychotherapy with Lesbian, Gay, Bisexual and transgender clients*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Rabbia, H. Hugo (2010): Definiciones divergentes de la estrategia de visibilidad en el movimiento LGBT cordobes. *Iconos, Revista de Ciencias Sociales* 39, 61–77.
- Rapp, Linda (2004): Parades and marches. *Glbtc: An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer culture*. Dostopno na http://www.glbtc.com/social-sciences/parades_marches.html (22. 5. 2014).
- Recko, Tilen (2011): *Znotraj in zunaj*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (diplomska naloga).
- Skillings, Pamela (2004): *The Stonewall Riots*. Dostopno na www.manhattan.about.com/od/glbtscene/a/stonewallriots (30. 5. 2014).

Stankovič, Peter; Tomc, Gregor in Velikonja, Mitja (ur.) (1999): *Urbana plemena - Subkulture v Sloveniji v devetdesetih*, Ljubljana, ŠOU Študentska založba.

Stryker, Suzan (2004): Intersexuality. *Glbq: An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer culture*. Dostopno na <http://www.glbq.com/social-sciences/intersexuality.html> (30. 5. 2014).

Stryker, Suzan (2004): Transgender Activism. *Glbq: An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer culture*. Dostopno na http://www.glbq.com/social-sciences/transgender_activism,3.html (1. 6. 2014).

Švab, Alenka in Kuhar Roman (2005): *Neznosno udobje zasebnosti: Vsakdanje življenje gejev in lezbijk*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije. Dostopno na: http://www2.mirovni-institut.si/slo_html/publikacije/pdf/MI_gay_slo_final.pdf (24. 5. 2014).

Švab, Alenka in Kuhar Roman (2004): *Vsakdanje življenje gejev in lezbijk*. Preliminarna analiza. Ljubljana: Mirovni inštitut,

Dostopno tudi na: <http://www2.mirovni-institut.si/glbq/Preliminarna.pdf> (24. 5. 2014).

Švab, Alenka in Kuhar Roman (2004): *Vsakdanje življenje gejev in lezbijk2*. Preliminarna analiza2. Ljubljana: Mirovni inštitut, Dostopno na http://www2.mirovni-institut.si/glbq/Prel_analiza_fokusov.pdf (24. 5. 2014).

Tamashiro, Dustin (2004): Coming out. *An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer culture*. Dostopno na http://www.glbq.com/social-sciences/coming_out_ssh,3.html (30. 5. 2014).

Tratnik, Suzana in Segan Nataša (1995): *L Zbornik o lezbičnem gibanju na Slovenskem 194—1995*. Ljubljana: Založba Škuc.

Underwood, E.M. Alice (2011): The politics of Pride – The LGBT movement and Past-Soviet Democracy. *Harvard International Review* 33(1) 42–47.

Weber, G. in Heffern, K. T. (2008), *Social Work Practice with Bisexual people*. V: Mallon, G.P. (ur.), *Social Work Practice with Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People, Second Edition*. London: Routledge (69–82).

9.1. Internetni viri

- <http://www.ljudmila.org/siqrd/>
- <http://www.dih.si/>
- <http://www.skuc.org/>
- <http://www.glbtc.com/>
- <http://www.ljubljnapride.org/>
- <http://lgbt-obala.si/>
- <http://www.lingsium.org/>
- <http://en.wikipedia.org/>
- <http://www.civilrights.org/>
- <http://ilga.org/>
- <http://www.ilga-europe.org/>
- <http://www.magnus.si/>
- <http://druzinskizakonik.net/>
- <http://www.mddsz.gov.si/>
- <http://www.mavricni-forum.net/>
- <http://www.mirovni-institut.si/>

10. Priloge

10.1. Anketni vprašalnik

Vprašalnik raziskuje odnos lezbijk, gejev, biseksualcev in trans-posameznikov (LGBT) do Parade ponosa v Sloveniji. Z njim bi radi ugotovili pomen Parade ponosa za skupnost, kot tudi za LGBT posameznike, podrobneje pa nas zanima kako Parada vpliva na življenje LGBT oseb, ali se namen in cilji Parade skladajo s potrebami LGBT posameznikov in skupnosti v Sloveniji.

Vprašalnik je namenjen vsem ki se identificirajo kot lezbijke, geji, biseksualci in trans-posamezniki.

Izpolnjevanje vprašalnika vam bo vzelo predvidoma 10 minut.

Anketa bo dostopna do 1.5.2012

Vprašalnik je anonimen. Pridobljene informacije bodo obravnavane popolnoma zaupno. Če nam boste zaupali kakršnekoli osebne podatke, vam jamčimo, da osebnih podatkov ne bomo posredovali nikomur.

Vprašalnik in analiza podatkov potekata v okviru študijske prakse FSD na Društvu informacijski center Legebitra. Rezultati bodo dostopni na spletni strani DIC Legebitra.

Za vaše sodelovanje se vam najlepše zahvaljujem!

Matija Lisac, absolvent Fakultete za socialno delo

Za katerakoli vprašanja me lahko kontaktirate na lisko-go@hotmail.com

Q1 - Ali menite, da so Parade ponosa zgodovinsko in politično pomembne za LGBT skupnost?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q2 - Ali ste seznanjeni z zgodovino Parade ponosa v Ljubljani?

- Da
- Ne

Q3 - Ste se že kdaj udeležili Parade ponosa v Sloveniji?

Možnih je več odgovorov

- Bil sem na vsaki Paradi do sedaj
- Vsakič, ko sem se lahko
- Enkrat
- Ne, vendar bi se je rad
- Ne, nikoli
- Drugo:

Q4 - Kot kaj ste se udeležili Parade ponosa v Ljubljani?

Možnih je več odgovorov

- Soorganizator
- Nastopajoč
- Prostovoljec
- Kot član LGBT društva
- Kot član NE-LGBT društva
- Kot udeleženec shoda
- Kot opazovalec z ulice
- Drugo:

Q5 - Parade ponosa v Ljubljani ste se udeležili zaradi:

Možnih je več odgovorov

- Zabave
- Aktivizma
- Podpore LGBT skupnosti
- protesta proti diskriminatorni zakonski ureditvi in normam, ki diskriminacijo ohranjajo
- Drugo:

Q6 - Parade ponosa v Ljubljani se NISTE udeležili zaradi:

Možnih je več odgovorov

- lokacije(predaleč)
- nisem bil prisoten(v Slo)
- nisem(bil)zainteresiran
- ne morem se poistovetiti z idejo Parade
- nočem se izpostavljati
- nisem bil seznanjen
- Drugo:

Q7 - Kako bi na kratko opisali vaš odnos do Parade ponosa v Ljubljani?

- Sodelujem pri organizaciji parade,zelo pozitiven
- Zelo pozitiven, dogodek podpiram ,parade se redno udeležujem
- Pozitiven, vendar na Paradi še nisem bil
- Mislim, da LGBT skupnosti Parada naredi več škode kot koristi
- Parade ponosa slovenska LGBT skupnost ne potrebuje
- Do Parade nimam nobenega odnosa
- Drugo:

IF (1) Q7 = [4, 5] (Negativno mnenje o paradi)

Q8 - Nam lahko na kratko obrazložite odgovor na 7. vprašanje?

Q9 - Menite, da je Parada ponosa v Sloveniji potrebna?

- Da
 Ne
 Drugo:

IF (2) Q9 = [1] (Potreba po Paradi)

Q10 - Če menite, da je Parada ponosa v Sloveniji potrebna, nam prosim zaupajte zakaj:

Možnih je več odgovorov

- zaradi boja proti diskriminaciji LGBT posameznikov in skupnosti
 zaradi zmanjševanja nasilja nad LGBT skupnostjo
 zaradi opozarjanja na nevidnost problemov s katerimi se LGBT skupnost sooča
 ker LGBT skupnost nima večjega zabavnega dogodka
 zaradi povezovanja LGBT skupnosti
 zaradi medijske reprezentacije LGBT skupnosti
 ker gre za počastitev moderne dobe LGBT gibanja
 Drugo:

Q11 - Vam je všeč organizacija in izpeljava Parade ponosa v Sloveniji?

- Da
 Ne
 Drugo:

Q12 - Prosim, obkrožite ustrežni odgovor na sledeče trditve

	zelo slabo	slabo	ne slabo, ne dobro	dobro	zelo dobro
Parada ponosa v Sloveniji zastopa interese, potrebe in želje LGBT skupnosti:	☐	☐	☐	☐	☐
Parada v Sloveniji vpliva na medijsko reprezentacijo LGBT:	☐	☐	☐	☐	☐
Parada v Sloveniji vpliva na prepoznavnost LGBT skupnosti v širši družbi:	☐	☐	☐	☐	☐

Q13 - Ali mislite, da so dosedanje Parade ponosa vplivale na življenja gejev, lezbijk, biseksualcev in trans-oseb v Sloveniji?

- Da
 Ne
 Ne vem
 Drugo:

IF (3) Q13 = [1] (Da)

Q14 - Če ste na 13. vprašanje odgovorili z DA, prosimo, da na kratko pojasnite kako:

Q15 - Mislite, da Parada ponosa prispeva k dolgoročnim spremembam zakonodaje in politik, ki bi stremele k popolni enakopravnosti istospolno usmerjenih?

- Da
- Ne
- Ne vem
- Drugo:

Q16 - Kako se vam zdi, da Parada vpliva na problem homofobije in diskriminacije LGBT?

- Pozitivno, ruši predsodke in stereotipe, vpliva na zakonodajne procese
- Sicer pozitivno, vendar nima političnega vpliva
- Nima nobenega vpliva
- Negativno, vzdržuje stereotipe, povečuje sovražnost
- Drugo:

Q17 - Če bi se sprejela zakonodaja, ki bi omogočila popolno izenačenje pravic LGBT skupnosti, mislite, da bi bila Parada v Sloveniji še potrebna?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q18 - Če vas je bilokatero vprašanje preveč omejilo, oziroma bi radi opozorili oziroma izpostavili še kaj, kar je relevantno za ta vprašalnik, to napišite spodaj.

Q19 - Starost:

Q20 - Kraj bivanja:

- Večje mesto(LJ,MB)
 Manjše mesto(NM,KP,GO,KR,..)
 Vas ali podeželje

Q21 - Kako se opredeljujete:

- Lezbijka
 Gej
 Biseksualec/ka
 Trans oseba
 Queer
 Drugo:

Q22 - Ali ste na splošno razkriti (outirani)? To pomeni, da ste ljudem okoli sebe razkrili vašo spolno usmerjenost, spolni izraz / identiteto.

- Razkrit/-a sem pred večino ljudi, ki me obkrožajo
 Razkrit/-a sem le pred nekaterimi ljudmi, ki me obkrožajo
 Nisem razkrit/-a, ampak mislim, da vsaj nekateri ljudje vedo zame
 Nisem razkrit/-a
 Drugo:

10.2. Mreže odgovorov

Vprašanja zaprtega tipa: Vprašanja 1-5

Q1	Q2	Q3a	Q3b	Q3c	Q3d	Q3e	Q3f	Q4a	Q4b	Q4c	Q4d	Q4e	Q4f	Q4g	Q4h	Q5a	Q5b	Q5c	Q5d	Q5e
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	2	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	1	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0
1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0
1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0

1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
1	2	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	0	1	1	0
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0
1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1
1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	1	0
1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0
2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
2	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
1	2	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1
1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
2	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1

2	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0
2	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	2	0	0	0	0	0	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0
1	2	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	0	1	0
2	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
2	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	0
1	2	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	0
1	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0
1	2	0	0	0	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	1	0	0	0	0	1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0

Vprašanja zaprtega tipa: vprašanja 6-11

Q6a	Q6b	Q6c	Q6d	Q6e	Q6f	Q6g	Q7	Q9	Q10a	Q10b	Q10c	Q10d	Q10e	Q10f	Q10g	Q10h	Q11
1	0	1	0	0	1	0	2	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1
0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1	0	0	1	0	0	3
0	1	0	0	0	0	0	3	1	1	0	1	0	0	1	0	0	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	1	1	0	0	2
0	0	0	0	0	0	1	4	3	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
1	0	0	0	0	0	0	3	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1
0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	0	1	0	1	1	0	0	3

0	0	0	0	1	1	0	3	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1
1	0	0	0	1	0	0	4	1	1	1	1	0	0	0	0	0	3
0	1	0	0	0	0	0	-1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1
0	0	0	1	0	0	0	4	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2
0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
0	1	1	0	0	0	0	3	1	1	0	1	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	1	0	0	7	1	1	1	1	0	1	1	0	0	3
0	0	0	0	0	0	1	3	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1
1	0	0	0	0	0	0	3	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1
1	1	0	0	0	0	1	7	1	1	1	1	0	1	1	0	0	3
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	5	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	0	0	0	0	1	2	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1
0	0	0	0	1	0	0	6	3	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	3
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1
0	1	1	0	0	0	0	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1
0	1	0	0	0	0	0	7	1	0	0	1	0	0	1	1	0	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	1	1	1	1	3
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1
0	0	0	0	0	0	1	2	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1
0	1	0	0	1	0	0	2	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1
0	1	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1
0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	0	1	0	1	0	1	0	3
0	0	0	0	1	0	0	7	1	1	0	1	0	0	0	0	0	3
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1
0	0	1	1	1	0	0	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	7	1	1	1	1	0	1	1	1	1	3
0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	3
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1
0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1	0	0	1	0	0	-1
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1
0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	6	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	0	1	0	0	0	6	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	1	0	0	0	0	6	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2
0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1
0	0	0	0	0	0	1	3	1	1	1	1	0	1	0	0	0	3
0	0	0	1	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1
0	0	0	0	1	1	0	3	1	1	1	1	0	1	1	1	0	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1
1	0	0	0	1	0	0	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
0	1	1	0	0	1	0	3	1	1	1	1	1	1	1	1	0	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	1	7	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1
0	1	0	0	0	0	0	3	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1
1	1	0	0	0	0	0	6	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	1
0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	2

0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1
0	0	0	0	0	0	1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	1	1	0	0	3	1	1	1	1	0	0	1	0	0	3
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	0	1	0	0	1	0	0	3
0	1	1	1	0	0	0	3	1	1	0	1	0	1	0	0	0	3
0	0	1	0	0	0	0	6	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	0	0	0	0	1	4	3	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	0	1	0	0	0	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
1	0	0	0	0	0	1	2	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1
0	0	1	0	0	1	0	7	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	7	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1
0	0	0	1	0	0	0	5	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	3
0	0	0	1	0	0	0	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	3
1	0	0	0	1	0	0	4	3	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	0	0	1	0	0	6	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	1	1	0	0	1	1	0	2
0	0	1	1	0	0	0	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	0	1	0	0	0	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	0	0	0	0	1	7	3	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-1
0	0	0	0	0	0	1	7	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1
0	0	1	1	1	0	0	6	3	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	3
0	0	1	0	0	1	0	3	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1
0	0	1	0	0	0	0	3	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1
0	0	0	1	0	0	0	6	1	0	0	1	0	0	1	1	0	2
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	1	1	0	0	0	0	0	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1
0	0	0	1	0	0	0	6	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
0	0	0	1	0	0	0	4	3	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	3
0	1	0	1	0	0	0	6	1	1	0	1	1	0	1	0	0	3
0	1	1	0	1	0	0	3	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	4	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2
1	0	0	0	1	0	0	6	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1
0	0	0	0	1	0	0	3	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1
0	0	0	1	0	0	0	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	1	0	0	0	0	3	1	1	0	1	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	1	0	0	7	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1
0	0	0	0	0	1	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	1	0	0	2	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1
1	0	0	0	0	0	0	3	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1
1	0	0	0	1	0	0	7	1	1	0	1	0	1	1	0	0	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	7	1	1	1	1	0	0	0	0	0	3
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	1	1	0	1	0	0	0	2
0	0	0	1	0	0	0	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	1	0	0	0	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2
0	0	0	1	0	0	0	4	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2
0	0	0	0	1	0	0	-1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1
0	0	1	0	0	0	0	3	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	1	0	0	3	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1
0	0	0	1	0	0	0	4	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2
1	0	1	1	0	0	0	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	1
1	0	1	0	1	1	0	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	1

0	1	0	0	1	0	0	2	1	1	1	1	0	1	1	1	1	3
0	1	1	0	0	0	0	3	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1
0	0	0	1	0	0	0	6	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	1
0	0	1	0	1	1	0	3	1	1	1	1	0	1	1	1	0	2

Vprašanja zaprtega tipa: vprašanja 12-22

Q12a	Q12b	Q12c	Q13	Q15	Q16	Q17	Q19	Q20	Q21	Q22
4	3	4	1	1	1	1	25	1	3	2
3	3	5	1	3	3	1	33	1	1	1
3	4	4	1	2	2	1	26	1	5	1
3	3	3	2	1	2	1	27	1	5	2
2	1	5	2	2	4	2	22	1	1	1
4	4	4	-1	1	2	1	24	3	1	3
3	3	4	1	3	2	1	33	1	1	1
4	4	4	3	1	2	1	24	1	3	2
2	3	3	3	2	3	1	20	3	3	3
4	3	3	2	3	3	1	28	1	1	1
3	3	1	2	2	4	2	21	2	2	1
4	4	5	3	1	1	1	27	1	3	1
5	3	4	3	4	2	1	22	2	1	1
4	3	4	1	3	-1	1	21	1	1	1
4	3	3	3	1	5	1	31	1	1	2
4	4	4	1	3	2	1	19	1	3	1
4	4	4	2	1	2	1	20	2	3	1
3	4	2	3	4	4	3	34	3	1	1
2	4	3	3	2	4	1	25	1	6	1
4	4	5	3	1	1	1	24	3	1	1
3	3	3	1	4	5	3	26	1	2	1
4	4	4	3	1	1	1	28	1	3	2
3	3	3	2	3	2	2	24	2	1	1
4	3	3	3	1	2	2	20	1	2	2
4	4	4	2	1	1	1	31	1	2	1
4	4	4	1	1	1	1	34	1	1	1
2	3	4	3	2	3	1	26	1	1	1
4	3	4	1	1	1	2	22	3	1	1
5	5	5	1	1	1	1	41	1	6	5
5	5	4	1	1	1	3	49	1	1	5
4	3	3	1	1	1	1	28	1	2	1
4	3	5	1	1	5	3	-1	1	2	1
5	5	5	1	1	1	1	33	1	1	1
4	4	4	1	1	1	1	30	1	1	2
3	4	4	3	3	2	1	40	1	3	1
4	3	3	3	4	5	3	25	1	5	2
4	4	4	1	1	1	1	44	1	6	2
4	5	5	3	2	2	1	24	3	2	1
4	2	2	1	2	4	2	41	2	2	1
4	4	4	1	1	-1	1	29	1	1	1
4	3	4	3	3	2	1	26	1	1	1
4	4	4	1	1	1	1	-1	1	1	1
-1	-1	-1	1	1	1	1	21	1	1	1
4	4	4	1	1	1	1	30	1	3	2
5	4	5	1	1	2	1	41	1	3	-1
1	1	1	3	2	4	2	26	1	3	2
4	4	4	1	4	4	3	25	1	6	1
4	5	5	3	1	2	2	25	1	-1	4

3	3	3	3	4	4	2	dovolj	1	6	1
4	4	4	1	1	1	1	38	1	1	1
2	4	4	3	2	2	1	32	2	1	1
4	4	3	1	1	2	1	-1	1	2	2
4	3	5	4	1	5	3	24	3	1	2
3	4	4	3	3	4	2	24	1	2	1
3	3	4	2	1	2	1	19	1	3	1
4	4	4	1	1	2	1	30	3	3	2
3	4	4	3	3	3	2	17	1	3	2
3	3	3	2	2	2	1	33	1	2	1
4	3	3	1	2	2	2	33	1	2	2
4	4	4	1	1	5	1	-1	1	1	1
4	5	4	2	2	3	3	24	1	5	3
3	5	4	3	2	3	2	-1	-1	-1	-1
4	3	3	1	2	3	1	23	1	2	1
4	4	5	1	1	1	1	19	2	6	5
4	4	4	1	1	2	1	36	3	2	2
5	5	5	1	1	1	1	55	2	2	2
4	4	4	1	1	5	1	30	1	2	1
4	4	4	1	3	4	1	41	2	2	2
3	3	4	3	1	2	1	-1	3	2	2
1	1	1	2	2	3	2	24	1	6	1
2	2	4	1	2	4	2	23	1	2	2
1	5	5	3	2	4	2	19	1	1	2
2	3	4	3	1	5	1	21	2	3	2
4	4	5	1	1	2	2	18	2	2	1
5	5	5	1	1	1	1	23	3	2	2
3	3	3	2	2	4	2	20	2	2	1
3	3	3	2	2	4	2	29	1	2	1
3	2	3	3	2	4	1	19	3	6	2
4	4	4	3	3	4	2	24	2	2	4
4	4	4	3	1	4	1	31	3	2	1
1	2	2	1	3	4	2	24	2	6	2
2	2	2	2	2	4	2	35	1	2	2
3	2	5	4	3	5	1	44	2	2	2
5	3	4	1	1	1	1	30	1	2	1
3	4	4	3	2	2	1	31	1	2	3
4	3	3	1	3	2	1	19	1	2	2
5	4	3	3	2	2	1	38	3	2	1
4	3	3	3	2	4	2	37	1	2	2
3	2	2	3	3	4	2	26	1	2	5
4	4	2	2	1	2	2	19	1	2	1
3	3	2	3	2	4	2	18	2	3	2
3	2	2	3	2	4	2	26	2	2	2
4	2	3	3	2	4	1	34	1	2	1
4	3	3	1	1	2	1	24	3	2	1
4	2	3	2	3	4	1	22	1	2	1
4	4	4	2	2	2	1	23	3	2	2
4	3	3	2	2	2	1	-1	2	2	2
-1	-1	-1	4	2	5	3	21	3	3	4
4	4	4	3	2	2	1	35	1	2	1
5	5	5	3	3	2	3	29	3	1	2
5	3	3	1	3	5	1	18	3	2	4
4	3	5	1	3	2	2	21	1	3	1
4	4	4	1	1	1	1	-1	1	2	1
3	4	4	3	1	2	1	18	3	1	1
4	3	5	3	1	1	1	23	3	2	3

3	3	4	2	2	5	1	24	1	1	1
3	4	3	3	3	4	3	20	1	4	2
1	3	3	2	2	4	2	36	1	2	1
4	2	4	1	1	4	1	20	1	5	1
1	3	2	2	2	4	2	27	1	2	1
3	4	1	2	2	4	2	25	1	2	1
4	4	4	1	1	1	1	28	1	2	1
4	4	4	4	4	1	1	26	1	2	2
4	4	4	1	1	1	2	24	1	2	1
4	4	4	2	2	2	1	23	3	1	4
4	4	5	1	1	1	1	31	1	1	1
3	3	3	3	3	4	2	25	2	2	4
4	4	4	1	3	4	2	18	1	2	1
4	3	3	3	3	2	1	15	3	3	3
4	4	4	1	1	1	1	24	1	3	2
3	4	4	2	1	1	1	22	1	2	2
4	3	4	3	1	4	2	24	2	3	4
4	5	5	2	1	3	1	18	3	1	4

Odgovori pod kategorijo drugo in odprta vprašanja. Vprašanja 1-8

Q1_3_text	Q3f_text	Q4h_text	Q5e_text	Q6g_text	Q7_7_text	Q8
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Način izvedbe je popolnoma zgrešen
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Parada bi morala biti nekaj pozitivnega za LGBT skupnost, ampak ni, zato ker ni nobenega učinka na to.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1

-1	-1	-1	-1	-1	Grem na parado skoraj vedno, mislim da se je treba oglašati, opozarjati, vendar se kljub vsemu nikoli ne počutim prijetno (velika medijska izpostavljenost, čudni pogledi mimoidočih, strah pred širšim razkritjem na kakšni časopisni naslovnici itd.)	-2
-1	-1	-1	-1	Nisem se želela izpostavljati, vednar sem zdaj spremenila mnenje in imam namen udeleževati se parade :)	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	preveč cirkusanten odnos nekaterih udeleženi	Parada ponosa - že samo ime pove, da naj bi bil ponosen nase, neglede na seksualno usmerjenost, vendar zaradi tega še ni potrebno na pol gol in našemljen ter okajen paradirati po ulicah. Saj smo vendar normalni ljudje, kot vsi ostali, naj nas take tudi vidijo.	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	sodelujem pri organizaciji, zelo negativen	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	soorganizatorka in/ali udeleženka shoda	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	saj sem se	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2

-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Po mojem mnenju Parada takšna, kot je sedaj, izpade kot provokacija in samo utrjuje stereotipe. Sem veliko večji pristaš mikroaktivizma.
-1	-1	-1	poudariti pomembnost tovrstnih javnih izražanj mnenja	-1	sodelujem pri organizaciji parade, čeprav se ne strinjam z ostalimi v vseh programskih točkah in glede prihodnosti parade ponosa v sloveniji	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	slučajno	-1	-1	Ljudje dobijo napačen vtis o gejih in lezbijkah.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	Parade se nisem udeležila, ker nisem imela družbe, znanci niso bili zainteresirani, sem pa bi mi bilo nelagodno.	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Večinska populacija ne razume pomena Parade ponosa. Menim, da ne prispeva k večji integraciji LGBT v družbo.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Morda je ekshibicionistično obnašanje določenih posameznikov toliko provokativno, da v drugih ljudeh nezavedno vzbuja odpor in

						neodobravanje LGBT populacije.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	se mi ni vedno ljubilo	podpiram, grem kadar utegnem	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	Proti homofobiji in nasilju nad vsemi \\\"drugačnimi\\\"	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	bil v službi	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	preveč \\\"paradiranja\\\" in premalo politične vsebine	-1	Kot zgoraj; preveč paradiranja in premalo politične vsebine. Bedasto se mi zdi kričati \\\"Poglej me, gej sem!\\\", kadar za tem ni političnega boja. Sploh pa je prevod Ponos bedast.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Neprimerno obnašanje posameznikov (do katerega žal pride praktično vedno, ko se zbere toliko ljudi) predstavlja skupnost v napačni luči in še dodatno otežuje sprejetje s strani družbe.
-1	-1	-1	-1	predhodnih obveznosti	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	Podpiram	-2
-1	-1	-1	-1	-1	Zelo pozitiven, dogodek podpira	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	če se imamo vsi za enake in normalne ne razumem zakaj potrebe po neki paradi

-1	-1	-1	-1	-1	-1	Ponavadi se člane LGBT skupnosti prikazuje samo kot spolne objekte in ne kot običajne ljudi.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Se mi zdi, da so boljši načini. Vsekakor verjamem, da imajo ljudje pravico do udeleževanja parade ponosa, vendar po mojem mnenju ni najučinkovitejši pristop.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Ker je čudna zmes neresnega političnega protesta in cirkuške povorke
-1	-1	-1	-1	ekshibicionističnega in provokativnega obnašanja nekaterih udeležencev	v obliki, kot je, Mislim, da LGBT skupnosti Parada naredi več škode kot koristi	-2
-1	-1	-1	-1	-1	Pozitiven, dogodek podpiram.	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Parad povečuje stereotip pri ljudeh, da so itak vsi malo "čudni", na meji z defektnim in potem se to posplošuje na celotno LGBT skupnost.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Koncept parade ponosa se mi zdi zgrešen v dejstva se izpostavlja in paradirati po ulicah, kar pri večini doseže kontra negativni učinek. Parado bi se dalo izpeljati tudi kako drugače. In spremiti ime npr. Parada svobode
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1

-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	ne in se je ne želim	-1	-1	-1	-1	Ne rabimo se izpostavljat širši množici ljudi, heteroseksualci se tudi ne izpostavljajo.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	radovednosti	-1	želela bi si, da bi bil ta dogodek bolj miren	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	Ima dobre (npr. več kot ljudje slišijo in vidijo LGBT skupnost, manj bo homofobije) in slabe (npr. nekateri so pretirano izzivalno oblečeni) strani.	-2
-1	-1	-1	-1	-1	Delno pozitiven	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Dejansko ne predstavlja LGBT skupnosti. Predstavlja nekatero posameznike, ki bolj delujejo za lastno promocijo, kot pa za dobrobit LGBT skupnosti.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	oblačenje v razne kostume ipd. daje vtis, kot da smo vsi homoseksualci taki v sakdanjem življenju... šeme.
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	Takšna kot je naredi veliko '\\$kode'. Enostavno ne vidim smisla v tem, da nekdo hodi v rozastih tangicah :/
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2

-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1

Odgovori v kategoriji drugo in odprta vprašanja: Vprašanja 9 -13

Q9_3_text	Q10h_text	Q11_3_text	Q13_4_text	Q14
-1	-1	-1	-1	Pokazale da nis(m)o sami in edini, nam dale samozasvest in odločnost, pomagale tudi na politični ravni itd.
-1	-1	niti da niti ne	-1	večja vidnost posameznikov in skupnosti
-1	-1	-1	-1	Lahko so uvideli, da niso sami.
-1	-1	-1	-1	-2
da, vendar na drugačen način	-2	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	niti da niti ne	-1	predvsem vidnost lgbt skupnosti navzven - pomembne za lgbt mlade, da ne odraščajo z mislijo, da so sami edini lgbt
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	opozarjanje, da smo člani družbe
-1	-1	delno mi je všeč, kadar so neki pristni in iskreni nastopi, ne preveč izumetničeni in tudi ne preveč v skladu s stereotipi. Ne vem pa, kako bi bilo lahko še bolje (najbrž je to povezano s tem, da se ne počutim preveč sproščeno)	-1	-2
-1	-1	-1	-1	S tem, da se zmanjšuje nestrpnost, stvari ne pometamo pod preprogo temveč pokažemo, da smo v Sloveniji prisotni, da imamo pravice kot vsi ljudje. Poveča dobro mnenje o sebi, krepi samozavest :)
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	Verjetno bi se nas je udeležilo več, če ne bi bila predstavljena tako ekscentrično	-1	-2
-1	-2	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2

V simboličnem smislu ja, vendar v drugačni obliki - z novim imidžem.	-2	Nekje vmes. Nikoli ni tako dobro, da ne bi moglo biti bolje.	-1	Višja prepoznavnost LGBT tematike, tudi več predsodkov. Dejansko za posameznika ni velikih sprememb, če se paradi ne pridruži (oseben korak naprej).
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	začelo se jo je slišati
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	Za širšo javnost smo postali bolj vidni in odprli nova vprašanja, ki zadevajo lgbt skupnost
-1	-1	-1	-1	-1
-1	za pravico do vidnosti in različnosti	kakor kdaj	-1	Zelo pomembno je izstopiti na ulico kot gbt-oseba, to ima učinek tako na posameznika kot na skupnost in družbo
-1	-1	-1	-1	povečala je vidnost skupnosti in spodbudila dialog
-1	-1	-1	-1	Manj je skrivanja, zatiranja
-1	-1	-1	-1	postali smo vidnejši
-1	-1	-1	-1	ker vidijo, da niso sami
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	razpoznavnost
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-2	-1	-1	vplivale bolj negativno, ker je v obdobju parade veliko več homofobnega nasilja

				Prva Parada ponosa je bila posledica diskriminacije, ki so jo doživeli LGBT posamezniki in je tudi opozorila na to ter zahtevala spremembe. Tako tudi vse naslednje, ki vedno znova opozarjajo na diskriminacijo in nevidnost ter neenak položaj LGBT posameznikov v Sloveniji. Zaradi tega je tematika LGBT pravic in splošnih človekovih pravic postala bolj vidna in do neke mere so vse dosedanje Parade ponosa ter posledično medijska pozornost dale LGBT posameznikom moč in pogum za boj in outiranje, širši javnosti pa predstavila nujnost izboljšav na področju zagotavljanja večjega spoštovanja LGBT pravic. Državo pa tudi opozorila na vse naštetu in preko aktivističnega delovanja LGBT organizacij in posameznikov, ki sodelujejo pri Paradah ponosa, nenehno sili k zakonski pravici tudi za LGBT osebe.
-1	ker je potrebno opozarjati na nestrpnost, nevidnost in lažno enakopravnost v Sloveniji in poudarjati potrebo po spremembah; ker na ta način širši družbi damo vedeti, da stvari niso takšne, kot bi morale biti	delno	-1	
-1	-1	Ne morem odg na to vpr	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	Vidnost, zavedanje, podpora
-1	-1	-1	-1	malo večja toleranca družbe do istospolno usmerjenih
-1	-1	-1	-1	ponos, destigmatizacija, druženje...
-1	-2	-1	-1	-2
-1	-2	-1	-1	ima vpliv v medijih
-1	-2	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	Obstoj lgbt skupnosti v Slo je splošno dejstvo, partnerske skupnosti so stem postale sprejemljive širši javnosti.
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	pozitivno
-1	-1	Morda bi se podobne aktivnosti lahko izvajale tudi v mariboru oz. drugih mestih po Sloveniji, zaključno dejanje pa bi bil shod po ulicah Lj.	Verjetno ne vplivajo občutno in direktno. Vsekakor pa doprinašajo k spoznanju da v Slo. živimo tudi taki ljudje, opozarja na naše probleme,..in posledično doprinese neke vplive (izboljšanja) našega življenja.	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1

-1	-1	-1	-1	Zaradi parade se vsaj enkrat letno malo več govori o nas in ljudje postopa izvedo stvari in se nas polagoma manj \("bojijo")
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	Povezale so LGBT skupnost, na zunanjo podobo pa niso bistveno vplivale
-1	-1	-1	-1	združuje, skupen dogodek, ki nas poveže in da občutek pripadnosti nad običajnimi petkovimi pijančevanji
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-2	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	outinganje (coming out)
-1	-1	-1	-1	Predvideva/upam da se razmere vsaj malo spremenile in da jih ljudje drugače jemljejo kot so jih pred tem
-1	-1	-1	-1	večja vidnost gejev in lezbijk
-1	-1	-1	-1	ker podpiram prizadevanje za boljše življenj gay populacije
-1	-1	V splošnem da, čeprav mi nekatere malenkosti niso všeč.	-1	S parado se širi splošna ozaveščenost ljudi o obstoju LGBT populacije in njihovih težavah. Po mojem mnenju mora LGBT tematika nastopati čim pogosteje in v čim več življenjskih situacijah, lahko tudi obrobno. Ljudje bodo potem to sprejeli kot nekaj vsakdanjega.
-1	-1	50/50	-1	prepoznavnost, samozavedanje
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-2	-1	-1	-2
To leto - zaradi zakonika - da. Ko je bila organizirana prvič - zaradi protesta - da. Kar tako za hec - ne.	-2	-1	-1	No, jaz sem se spraševal, če sem res \("ponosen")". In ugotovil, da v klasičnem smislu besede gotovo nisem.
-1	-2	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	Publiki se izpostavi LGBT družba
-1	-1	-1	-1	Spreminjanje javnega mnenja o LGBT-osebah.
-1	-2	ne vem	-1	-2
-1	-2	-1	-1	-2
Da, LGBT ljudi je potrebno predstaviti kot običajne ljudi po celi Sloveniji in ne samo v Ljubljani.	-2	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1

-1	-1	-1	-1	-2
				Če ne drugo, so za marsikoga vsaj načele to tematiko pogovora v prijateljskem ali družinskem krogu. Od tiste točke naprej pa je s potencialnim otiranjem vsak posameznik sam še vedno lahko izničil stereotipe, ki jih je parad ponosa v preteklih letih utrjevala.
-1	-2	-1	-1	-2
-1	-2	-1	-1	-2
zaželjena, potrebna pa ne	-2	-1	da, izzvale so podporo ali totalno odklanjanje in napačno predstavo o gejih (kot da so vsi skakajoče gole veverice)	-2
-1	-1	-1	-1	Lažje so se soočili s svojo usmerjenostjo in s tem tudi ozavestili še koga.
Ne vem.	-1	Ne vem.	-1	-1
-1	-1	-1	-1	Vsako izpostavljanje je neka nova izkušnja
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
Ne vem	-2	-1	-1	-2
-1	-1	ne morem sodit	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-2	-1	Da, vendar vse prej kot pozitivno. Menim, da se ne rabimo izpostavljat na takšen način.	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	diskriminacija, zapostavljanje
-1	da se vidi, koliko ljudi je v resnici na tej sceni in koliko jih to podpira	-1	-1	več ljudi ve, da tudi to obstaja
-1	-1	-1	-1	Parada ponosa je eden izmed dejavnikov artikulacije povsem realnih problemov, s katerimi se soočamo lgbt-jevci in lgbt-jevke.
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	delno	-1	-2

-1	-1	-1	-1	-1
-1	-2	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	Morda je kdo spoznal, da ni sam in da je lahko ponosen na sebe, kakeršen koli že je.
-1	-2	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	Opozarjanje na problem vsakodnevne diskriminacije.
-1	da pokažemo, da obstajamo	-1	upam da so	-1
-1	-1	-1	-1	Zaradi aktivizma in parad se je marsikaj v naši državi že spremenilo. Ljudje začenjajo sprejemati drugačnost
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	Zbližuje, kaže na problematiko in opozarja na neenakopravnost.
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-2	-1	-1	družba je postala ozaveščena, da obstajajo tudi drugače usmerjeni ljudje in da njihove pravice niso enakopravne heteroseksualcem
-1	-2	-1	-1	-2
-1	-1	niti-niti	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-2
-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1

Odgovori na kategorijo drugo in odprta vprašanja: Vprašanja 14-22

Q15_4_text	Q16_5_text	Q17_3_text	Q18	Q21_6_text	Q22_5_text
-1	-1	-1	Brez pripomb	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	Anketa bi bila pripravljena veliko boljše.	-1	-1
-1	-1	-1	menim, da javnost zaradi parade ponosa dobi napačno predstavo o LGBT skupnosti	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1

upam	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	Vpliva na vidnost LGBT skupine, nisem pa prepričana, da je v očeh drugih parada nekaj pozitivnega.	-1	Oseбно mislim, da je največji problem parade pri nas ta, da se še vedno preveč ukvarjamo (vsaj jaz se) s tem, da naj bi nekemu ugajali in nekoga prepričevali, da smo ok, normalni, prijazni. Obstaja neka podzavestna želja biti všečen množici in jih s tem prepričati, da bi te sprejeli. To je itak čist zgrešeno. Meni bi bilo bolj všeč, če bi se paradi ne mislilo na to, komu naj bi ugajali, ampak bi bil dogodek pripravljen na temo LGBT pristne kulture, doživljanja znotraj te subkulture, kot nek ulični festival, morda z manj družbene kritičnosti (se zavedam sicer, da je pomembna), ampak z več sproščenimi, ne nujno na oder fokusiranimi dogajanji. Ne vem, samo na glas razmišljam, pa nimam še točno izražene predstave, kaj želim povedat, samo nek občutek ... :)	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
V očeh širše javnosti naredi prej negativen, kot pozitiven odnos do istospolno usmerjenih, ker se ljudem zdi kot en freak show, in si tako mislijo, da smo lgtb, tudi v privat življenju takšni.	-1	Da, vendar v drugačni obliki	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	človek	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
Morda, vendar so vse ostale opcija ugibanje, ki ga bi težko dokazali.	Pozitivno - je osveščanje, vendar večja osveščenost sproži sorazmerno več nasprotovanja, predsodkov in homofobije.	Bi je bil vesel kot nekakšne obeležbe, praznika. Super bi se mi zdel bolj pozitiven naboj, brez občutkov nevarnosti, nelagodja, ali prikrajšanosti.	Super bi bilo tvojo raziskavo interpretirati s kako psihološko, ki bi odgovorila na notranje in intimne izkušnje LGBT-jev, v smislu doživljanja in percepcije svoje spolne usmerjenosti skozi kolektivno izkušnjo, kot je Parada. Super tema drugače, bom z zanimanjem čakal rezultate. Veliko uspehov pri delu!	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1

-1	-1	parada je manifestacija različnosti, zato bo vedno potrebna in zakonitev pravic še ne odpravlja vseh predsodkov v vsakdanjosti	Predsodki do parade izvirajo iz strahu/neznanja glbt- in strejt oseb, pa glbt-osebe se večkrat nekritično strinjajo z večinskim odporom do parade, da bi tako "pokazali", kako so tudi sami normalni in trezno razmišljajoči, ker so proti paradi...	-1	sem javno deklarirana
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	Po eni strani vpliva pozitivno, ruši predsodke in stereotipe, po drugi strani pa izziva sovraštvo in potrjuje predsodke o LGBT	Morda le kot obeležitev LGBT zgodovine in tradicije parad	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
upam	pozitivnejše na politiko kot na družbo	drugačna oblika parade (ampak še nekaj časa ne tako ekscentrična kot ponekod v tujini)	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	Parada ponosa se ne dogaja zgolj dokler ne pridemo do enakopravnosti (kar je sicer skoraj neverjeten scenarij), predstavlja tudi zelo pomembno LGBT zgodovino in boj za LGBT pravice ter opozarja na vse neenakosti in potrebo po udejanjanju vseh človekovih pravic, posebno pravic vseh možnih manjšin. Potrebne so, ker LGBT tematiko in posameznike delajo vidne, ker dajejo moč LGBT oseb v vsakdanjem boju za pravice.	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
upam da ne	-1	-1	-1	normalna	-1
-1	-1	-1	Udeležba na paradi vpliva tudi na udeleženca, od strahu in dvomov prve udeležbe do ponosnega korakanja v kadru kamer kasneje.	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1

-1	Predvsem se mi zdi da se tu srečujemo s dvema skrajnostima, po eni strani osvešča in "zmanjšuje" homofobijo, po drugi strani pa to skrajneže spodbuja k homofobiji.	Da, vsako reč ki jo dobiš je potrebno vzdrževati. V tem primeru bi več govorili o trenutnem stanju, morda sodelovali s drugimi državami, ki do tega še niso prišli. ??? Predvsem bi morala biti tematika kako vzdrževati tak odnos s okolico.	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	Parada bo vedno vsaj spomin na prvi upor proti nasilju nad glbtq. Dokler smo pa diskriminirani, bo to v glavnem protest, kot vsak drugi, recmi, delavske demonstracije.	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	pozitivno, a tudi negativno podpira stereotipe o flambojantnih gejih	-1	-1	-1	-1
-1	-1	da in ne; ker bi s tem parodirali za pravice LGBT pripadnikov iz držav, kje nimajo teh pravic. in ne, ker bi bila družba enakopravna, vendar je to ideal in iluzija.	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	Pozitivno, vendar v manjši meri tudi povečuje sovražnost pri manjšem delu populacije. S pravim pristopom bi morali negativni učinki sčasomabledeti.	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	hetero	-1
-1	-1	-1	Če se prav spomnem, so lani v Delu glede parade objavili tri fotografije, na največji od teh je bil razgaljen podeljevalec kondomov. Dajte no!	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1

-1	pozitivno - ne ravno ruši stereotipov (morda jih zaradi specifične medijske reprezentacije še utrjuje), a povečuje zavedanje o tem, da smo LGBTIQ osebe del družbe, da obstajamo tudi v Sloveniji	-1	Želim vas opozoriti, da se vprašanja 13, 15, 16 omejujejo le na geje in lezbijke, kar je po mojem mnenju nepotrebno in neprimerno (Parada naj bi zastopala celoten spekter LGBTIQ oseb; težko si bomo izbojevali enakopravnost s cis-hetero večino, če diskriminiramo oz. spregledamo toliko ljudi znotraj lastne "skupnosti").	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	Ne maram oznak	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	Predvsem mi pri GLBT aktivizmu ni všeč nagibanje h queer gibanjem.	Tip, ki so mu všeč tipi.	-1
-1	-1	-1	Politično lobiranje in pritisk se izvaja drugače; medijska izpostavljenost se dosega drugače; promocija LGBT javnosti pa se tudi ne more tako odvijati, ker takšna oblika promocije splošni javnosti ni blizu in je ne razume	-1	-1
-1	oba odgovora, 1+4	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	/	-1	-1
-1	-1	-1	NA žalost veliko LGBT ljudi ne mara parade, ker se sami očitno ne sprejemajo?	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	Ljudje večinoma gledajo na parado ponosa kot na reprezentacijo 'gejevskega življenjskega stila', ne pa na parado, ki opozarja na diskriminacijo. Se mi pa še vseeno zdi nujno, da jo imamo.	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	Podpiram idejo, da ni samo en dogodek (parada), ampak več dogodkov, da se lahko LGBT skupnost predstavi na različne načine.	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1

-1	Sovražnosti verjetno ne povečuje, vendar vržuje stereotype.	Ne, kajti tudi sedaj ni potrebna.	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	lahko bi postala praznik na borbo za izenačitev pravic LGBT skupnosti ;)	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	hkrati pozitiven in negativen vpliv	-1	Parada je v Slo sicer potrebna po mojem mnenju, vendar nima nikoli samo pozitivnega ali negativnega vpliva na dogajanje v LGBTQ skupnosti, medijih in širši družbi. Vprašati bi se morali točno komu in čemu je parada namenjena oz. komu ali čemu jo želimo nameniti in temu primerno prilagoditi vsebino in potek.	-1	-1
-1	-1	da vendar na drugačen način.	Parado bi bilo potrebno narediti na drugačen način . Kot ene vrste	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	pokažite na paradi, da smo homoseksualci in drugi člani LGBT skupnosti poslovneži, izobraženci ... ne pa šeme, ki hodijo v puhastih gatah in perju po ulicah.	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
da, posredno	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-1
-1	-1	-1	-1	-1	-3
-1	-1	-1	-1	-1	-1

10.3. Izjava o avtorstvu

Diplomsko delo:

Univerza v Ljubljani

IZJAVA

Spodaj podpisani/-a **Matija Lisac**, študent/-ka prvostopenjskega študija Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani, z vpisno številko **06050340**, s svojim podpisom izjavljam, da sem avtor/-ica diplomskega dela z naslovom:

» Odnos LGBT skupnosti do Parade ponosa v Sloveniji«.

S svojim podpisom zagotavljam:

- da je predloženo diplomsko delo rezultat mojega samostojnega raziskovalnega dela ter da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev citirana in navedena v seznamu virov, ki je sestavni del predloženega diplomskega dela;
- da se zavedam, da je plagiatorstvo, ne glede na obliko in način predstavljanja tujega avtorskega dela kot svojega, v nasprotju z akademsko etiko in s pričakovanimi moralnimi prepričanji ter pomeni hujšo kršitev pravil in predpisov, ki urejajo to področje, kot tudi posledic, ki jih ima takšno dejanje za predloženo delo in z njim povezani status;
- da sem seznanjen/-a z določili Pravidnika o diplomskem delu in diplomskem izpitu;
- da je predloženo pisno delo identično elektronski verziji istega dela;
- da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 16/07, 68/08 in 110/13) dovoljujem, da se zgoraj navedeno diplomsko delo objavi v digitalni zbirki eGradiva in repozitoriju UL.

V Ljubljani,

Podpis avtorja/-ice:

S svojim podpisom:

- dovoljujem knjižnici Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani uporabo svojega rojstnega datuma za namen obdelave diplomskega dela v sistemu COBISS;
- soglašam z objavo svojega diplomskega dela na svetovnem spletu;

V Ljubljani,

Podpis avtorja/-ice: